

Emperyalizme ve Faşizme Karşı

DEVRİMCİ HAREKET

Aylık Siyasi Dergi

Sayı: 1 Şubat 1997 Fiyatı : 150.000 TL

... VE İŞTE YİNE BERABERİZ.

**ISRARLIYIZ!..
BU YOL'DAN DÖNÜŞ YOK!..**

GEÇMİŞİ OLMAYANIN GELECEĞİ DE OLMAZ

Bugün sol'un gösterdiği performans ile sahip olduğu olanaklar arasında adeta bir ters orantı mevcut. Özellikle, sahip olunan teorik tezleri güne izdüşürebilme, politika üretme anlamında bir kısırlık yaşanmaktadır.

"21. Yüzyıl'ın Eşiğinde Dünya Ve Türkiye" yazısında "Gündemdeki sorunların üzerine oturduğu dinamikleri saptamak ve asli olarak hangi güçlerin harekete geçirilmesi gerektiğine karar vermek, politika sanatının en önemli özelliklerindedir" deniyor. Gerçekten de koşulların tanınmadığı/ tanımlanamadığı durumlarda üretilecek politikaların sonuç alıcılıklarını olmasılığı zayıf olacaktır.

"Biz nasıl olsa bu ülkeyi biliriz" önkabulü ile hareket etmek yerine; sorunları, genelden özele kadar mümkün olduğunca geniş bir ölçekte değerlendirip, politika üretimini böyle bir bilgilenme üzerine oturtmak başarı grafiğini sürekli yüksekte tutacaktır. Bu bağlamda "21. Yüzyıl'ın Eşiğinde Dünya Ve Türkiye" değerlendirmesinin okuyucularımızın ilgisini çekeceğine inanıyoruz.

Dergide çıkacak olan ve bir ideolojik örgünün ilmikleri olarak kabul ettiğimiz yazıları, uzunluğuna bakmaksızın ve gerekirse tekrar tekrar okumak, "netleşme" nin en etkili araçlarından biri olacaktır.

Bizler, kendimizi anlatırken polemik yazılarına mümkün olduğunca yer vermeyecek ve bu türden zeminlerin dışında durmaya çalışacağız. "Başkasını olumsuzladığım ölçüde, kendimi olumlamaş olurum" kanaati ucuzdur tehlikelidir. Böyle bir tarz, aşılmadığı sürece birlik adına yapılan toplantılarda veya birlikte örgütlenen bir faaliyette dahi "beraberdik; ama ben bir adım öndeydim" hesaplarını besleyecektir.

DEVİRİMCİ HAREKET, sol'da yaşanmakta olan bellek yitimine karşı bir barikat oluşturacak, "geçmişin olmayanın geleceği de olmaz" inancıyla yürüyecek, her sayısını devrimci hafızaya yazdırma amacını taşıyacaktır. Devrim cephesini bir rekabci ve yarış alanı olarak görmeyecek, güç biriktirme ve yakınlaşma çabalarına ağırlık verecektir.

Geleceği, dostlarımızla birlikte öreceğimize inanıyor ve "MERHABA" diyoruz.

... VE İŞTE YİNE BERABERİZ

"Toplumun ormanı içinde her şey yitiyor" diyor Jean Paul Sartre. Özellikle de bugün toplumda ektiğini biçebilmek, karşılığını alabilmek her zamankinden daha zor.

Manipülasyon yöntem ve araçları, devletin ideolojik aygıtlarındaki gelişmişlik topluma çalınan mayanın neden gecikmeli ve zor tuttuğunun sebeplerinden sadece birkaçı.

Elbette ki bir derginin doğumunu müjdelemek gibi güzel bir işe soyunmuşken, sadece zorluklardan/olmazlardan söz etmeyeceğiz. Aksine, umut doluyuz. Dönem dönem görüntümüz "Göle maya çalmak" biçimini alsada hi, "ya tutarsa" diyerek, "tutmak zorunda" diyerek **YOL'umuza devam edeceğiz**. Etrafımız bir umutsuzluk karabasanı ile çevrilirse, uzakta ve bizden habersiz de olsa birilerinin umudu emzirmekte olduğuna inanacak ve **YOL'umuza devam edeceğiz**. Biz bu YOL'u tanıyoruz. Biz bu YOL'u biliyoruz.

Bizler, ne olduğumuzu anlatırken, kendimizi ifade süreci, diyalektiği gereği ne olmadığımızı da ortaya koyacaktır. Örneğin yerimiz, "GAZİ" dendiğinde "Gazi'de yaşanan direniş değil, katliamdır" diyenlerin değil; "O, kelimenin gerçek anlamıyla bir ayaklanmadır" diyenlerin yanı olacak; "iki... üç... daha fazla Gazi" fikrine sarılacağız.

"Sokak" denince, kırk takla atarak "sokak"tan, sokakta mücadele etmeyi anlamamak gerektiğini anlatanların elbette ki yanında olmayacağız. "Bir devrimin karakterini çizen, sokak savaşları ve onun tüm uzantılarıdır" (Rosa) fikrine inanmağa devam edeceğiz.

Her şeyin gerçeği gibi sahtesinin de olduğunu/olabileceğini biliyoruz. Kendisini hiç kimse muhatap almazken, çektiği üretme kısırlığını örtmek üzere hayali rakip oluşturup ona saldıranları ise en azından ciddiye almıyoruz.

Bizler, olumluluğun "Tanrı vergisi" olmadığını biliyoruz. Başkasının olumsuzluğu üzerine yükselen olumluluk görelidir; yanılmaya dayalıdır. Eğer işiniz sınıflar mücadelesi ise, kimseyi kandırma şansınız yok demektir. Ancak kendinizi kandırabilirsiniz. Bizlerin vereceği haklı mücadele hiçbir biçimde başkasına haksızlık etme ayrıcalığını kazandırmaz. Kendimizi anlatabilmek, açık ve anlaşılır olmak zorundayız. Bu işi, özel bir sabır ve özenle yapmaya çalışacağız. Kitleler bize "mecbur" değildir. Fikri sistematizimizin tutarlılığı/açıklığı bizi "sarhoş" edebilir; ancak, aynı "sarhoş"luğu hedef kitlemizden bekleme kolaycılığı içerisinde olmayacağız. Acelemiz yok; kolay kazanılmış ilişkiler, kolay kaybedilir. Ve genellikle hızlı bütünleşmelere, özde olmayan birtakım öğeler kaynaklık eder. Ucuz yöntemler "emek tembeli" insanların işidir; ki kalıcı sonuç vermez. Efsunlaşmış ve aktarıldığı her yerde iz bırakan fikirlere sahipmiş gibi bir sonuç almayı beklemiyoruz. Anlaşılmadığımız durumlarda, anlatma yöntemimizi gözden geçirecek; sözcük dilinin yetmediği yerde yaşam diline dolaylı anlatıma başvuracağız. Devrimci tarz elden bırakılmadığı sürece, kendini anlatabilmenin yolu mutlaka vardır.

Birilerinin "anti"si, muhalifi, ona göre şekillenen biçimindeki kimliksiz varoluşları şiddetle reddedecek; kendi kimliğimizle var olacağız. **DEVİRİMCİ YOL'da** yürüyeceğiz...

21. YÜZYIL'IN EŞİĞİNDE DÜNYA VE TÜRKİYE

Sömürüye dayalı sınıflı toplumları anlamak istediğimizde onun, gelişimini tamamlamış en son biçimine bakarak verilerin en anlaşılır olanına ulaşabiliriz. Kapitalist toplumun işleyiş yasaları kavrandığında aşmış toplumsal biçimlere ait yapısal özelliklerin de anlaşılmasının yolu açılmış olacaktır. Ekonomi politişin yöntemi izlenmesi gereken rotayı böyle işaret ediyor.

“İnsan anatomisi de maymun anatomisinin bir anahtarıdır. Ama alt hayvan türlerinde gizli, daha ileri gelişme yönündeki imaların anlaşılması ancak daha ileri gelişim aşaması bir kez bilindikten sonra mümkündür. Demek ki, burjuva ekonomisi eski çağın vb. anahtarını sağlar. Ama kesinlikle, tüm tarihi farkları birbirine bulaştırıp tüm toplum biçimlerinde burjuva ilişkilerini gören iktisatçıların sandığı biçimde değil. Haraç, aşar, vb.; toprak rantı bilindiğinde anlaşılır. Ama bunlar özdeşleştirilmemelidir.” (Grundrisse, K.Marks, s:176-177)

Sermaye birikim süreçlerinin ve yeniden üretiminin önündeki engeller çoğaldığı, bir tıkanma yaşandığı oranda

miştir. 1930'lu yıllarda faşizmin önlene-meyen yükselişi gibi 2. yeniden paylaşı-m savaşı da bunalımın yansıyan sonu-çlarıdır.

Devletin ekonomiye müdahalesi ve talebin suni olarak yükseltilmesi biçimindeki çözümlere “sosyal devlet” uy-

devlet” biçimindeki tezahürüne son ver-meyi amaçlıyordu. Gerçek devlet mü-dahalesinden muaf tutulmuş kapita-lizm olmaz. Devlet elbette müdahale edecekti; örneğin büyük sermayenin önündeki engelleri kaldırmak, hareket serbestisini arttırmak için... Ancak, birtakım kaynakları sosyal amaçlı kullan-mak devletin işi olmamalıydı. Sermaye-bu kaynakları en rantabl biçimde kulla-nabilecekti ve zaten bu piyasa ekonomis-inin bir gereği idi.

Düşen kâr oranlarını yeniden dü-zenlemeye yönelik kapitalistler en ucuz olan yerde üretip en pahalı olan yerde satabilmenin koşulunu küresel-likte bulurken aynı zamanda işsizliği, yoksulluğu, sefaleti, ekolojik denge bozukluğunu da küreselleştirmiş olu-yordu. Bugün istatistiklerin gösterdiği gerçeklik, piyasada işlem gören paranın % 95'inin spekülasyonlara ve paranın el değiştirmesine dayalı olduğu yönünde. Bu da küreselleşmenin bir diğer sonu-cudur.

Sermaye çok yönlü bir çaba-saldırı-ile sonuca gitmeye çalışmaktadır:

1- Hantallaşanı değiştir, ayakbağından kurtul:

Her türlü sınırlamadan -engelden-muaf; istediği yerde üretim yapan, mal ve hizmet satan, sıcağ (spekülatif) para-sını dünyanın her yerinde dolaştıran bir serbestliğe -kıvraklığa- sahip olmak uluslararası sermayenin vazgeçilmez amacı durumundadır. En yüksek kâr ne-

Düşen kâr oranlarını yeniden düzenlemeye yö-nelen kapitalistler en ucuz olan yerde üretip en pahalı olan yerde satabilmenin koşulunu küre-sellikte bulurken aynı zamanda işsizliği, yoksul-luğu, sefaleti, ekolojik denge bozukluğunu da küreselleştirmiş oluyordu.

sistemin yeni metodlarla soluklandığı görülür; ama sadece soluklandığı...

**SERMAYENİN YENİ SLOGANI:
“EKONOMİK ALANDA TEK
DÜNYA PAZARI; SİYASAL
ALANDA GLOBALLEŞME”**

Dünyanın bütünleşmiş tek bir pazar haline gelmesi anlamına gelen KÜRE-SELLEŞME aslında yeni bir olay değil-dir. Özellikle emperyalist dönemle bir-likte ülkelerin, dünya ekonomisi denen zincirin birer halkası haline geldiği bil-inmektedir.

1929'da ortaya çıkan kriz, sonuçları itibarıyla sosyal, siyasal boyutlara sıçra-

gulaması da eklenerek sürmüştü, ancak 1970'lerde yeni bir kriz ile karşılaşıl-mıştır. 2. Dünya Savaşı sonrasında oluş-turulan Bretton Woods para sistemine göre ABD doları bütün ulusal paraların değişiminde temel olacaktı. Doların altına eşitliği benimsenmişti. Bu durum 1971'de ortadan kalktı.

1970'li yılların başında yaşanan kriz bugüne kadar sarkan müdahalelerin se-bebi olmuştur. Düşen kâr oranlarının yeniden düzenlenmesine dayalı müdahaleler; devlete ekonomiden el çektirme, korumacılık tedbirlerine son verilmesi, KİT'lerin özel sermayeye devri vb. biçiminde gündeme getirildi. Burada, “devlet müdahalesine son verilmesi” şeklindeki düzenleme devletin “sosyal

rede ise oraya anında engelsiz ulaşmayı amaçlayan sermaye, bu konudaki engelleri tek tek bertaraf etme yoluna gitmektedir. Ülke sınırlarından, devletlerin kural koyma gücüne kadar pek çok engel söz konusu. Bunu aşmak için ya Yugoslavya'da, Çekoslovakya'da olduğu gibi devleti parçalama yoluna gidilir ya da AB, NAFTA gibi oluşumlar çözüm olarak dayatılır.

Emperyalistlerin bir diğer özelliği de değiştirmeyi düşündüğü teknolojileri, kurtulmak istediği yükleri veya yük olarak gördüğü üretimleri yeni sömürge ülkelere kaydırmaktır. Bugün için de sanayinin büyük oranda yeni sömürge ülkelere kaydırılması ucuz işgücü, pazara yakınlık, çevresel sorunlardan kurtulma, vergi ve ticaret kolaylıkları sebebiyledir.

Sistem için bir ayakbağı -bir yük olarak görülen uygulamalardan biri de "sosyal devlet" olgusudur. 2. Emperyalist paylaşım savaşı sonrasında emperyalist zincirde yaşanan peşpeşe kopmalar dünyanın 1/3'ünü başka bir blokta birleştirmiş, bir karşı duruş, bir alternatif yaratmış ve sosyalizmi bir çekim merkezi haline getirmiştir. Sosyalist ülkelerde ekonomik, sosyal, kültürel vb. alanlarda bireye tanınan haklar bir alternatifin en çarpıcı ve somutlanmış biçimiydi. Bu aynı zamanda sömürü sistemine bir tehditti. İşte "sosyal devlet" olgusu gerek bu tehdite karşılık olarak, gerekse kapitalizmin gelişim düzeyine denk düşen çeşitli konjonktürel sebeplerle devreye sokulmuş bir "tercih"tir. Bugün için böyle bir tehditin görünür vadede kendini hissettirmemesi sermaye çevrelerini bu "sosyal yük"ten kurtulma çabalarına yöneltti.

Rövanşı almak üzere saldırıya geçen sermaye çevreleri "sosyal devlet" uygulamasından vazgeçerken; kamu harcamalarının, çeşitli sübvansiyonların, işgücünün yeniden üretim maliyetinin aşağı çekilmesini amaçlamaktadır.

Mikro teknolojilere dayanan ESNEK ÜRETİM de sermayenin yeniden üretimi süreçlerindeki tıkanmanın bir sonucudur. Post Fordizm olarak da adlandırılan bu sistem, Fordizmin hantallıklarını aşmaya yönelik bir esneklikte kurgulanmıştır. Bu tür geçişler neden ve sonuçları ile beraber düşünüldüğünde üretim sürecinde bir "teknolojik rötüş" olmaktan öte tüm bir toplumsal ilişki sistemini etkileyen/değiştiren özellikler taşıdığı görülür. Örneğin Fordizmin öngördüğü yığın pazarı ve bunun şekillendirdiği üretici-tüketici ilişkisi ile esnek üretimdeki mal ve hizmet çeşitliliği, tercih çokluğu, birinden diğerine geçiş kolaylığı farklı bir pazar ilişkisini öngör-

mektedir. Aynı zamanda böyle bir üretim emek-sermaye çatışmasının günlük yaşama izdüşürülmüş biçiminde de farklılaşmaya sebep olur.

Kullanılan ileri teknoloji ile verim ve zaman kaybını azaltan, "fazlalıklar"dan arınan sistem üretim sürecini parçalı ve küçük birimlere ayırdığı ölçüde taşeronlaşmanın, emeğin yerine teknolojiyi ika-

Bir taraftan "rakipsiz" kalmanın kıskırttığı cesaret, diğer taraftan "hak verme" tahammülsüzlüğünü besleyen sistemin kâr grafikleri tüm dünyada, kazanılmış hakların ortadan kaldırılmasına yönelik saldırıların yolunu açmıştır.

me ettiği oranda da işsizliğin yolunu açar. Aynı zamanda emekçi kitlenin örgütlü/bütünlüklü hareketinin de önüne geçmeyi amaçlayan esnek üretim sistemi diğer sistemler gibi kendi içerisinde karşıt dinamikleri de besleyerek büyü-

2- Sistemin dışındakini sisteme kat:

Sosyalist sistemin çökmesi ile beraber; bir taraftan Emperyalist-kapitalizmin alternatifsizliği bir ideoloji olarak işlenirken diğer taraftan bugüne kadar sistem dışında kalmış olan dünyanın 1/3'lük kesiminin sisteme dahil edilmesi için kollar sıvanmıştır.

Yakaladığı avantajı hızla değerlendirmeye çalışan tekeller, uluslararası ilişkilerin tamamen kendi tercihleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi amacıyla çok yönlü bir çabaya hız vermiştir. Özellikle 90'lı yıllarda düzenlenen çeşitli zirve, konferans, anlaşma vb.nin aynı amaca hizmet ettiği bilinmektedir.

Tüm taşların hegamonik bir tarzla yeniden dizilmek istenmesi aynı zamanda karşı duruş tahammülsüzlüğünü zorbalığa vadmıştır. Sistem karşısında bağımsızlığını kısmen de olsa korumak isteyen ülkelerin (Küba, K.Kore, İran, Irak vb.) tüm uluslararası ilişkilerden tecrit edilmesi, yok edilme tehlikesi ile karşı karşıya bulundurulması "küreselleşen dünya satrancı"nın saldırı hamleleri arasında yer almaktadır. Bunun dışında, büyük oranda "pazar"ın içinde olmakla birlikte tam anlamıyla kapitalist işletme sayılmayan KİT'lerin özelleştirilmesi ile oldukça geniş bir pazarın sisteme dahil edilmesinin hesapları yapılmaktadır.

3- Kayıpları telafi et; herşeyi zapt-u rapt altına al:

Emperyalist-kapitalist sistemin eğilimleri ve talepleri önümüzdeki döneme damgasını vuracak çok köklü değişimlere gerektirecek gelişmelerin işaretini ver-

mektedir. İlişkiler de daha dolaysız bir biçimin hüküm süreceği önümüzdeki yıllarda kapitalizm vahşi yüzünü daha açık biçimde sahneye koyacaktır. Dikkat edilirse, uluslararası ilişkilerde gelişmeleri yönlendirmede dolaylı bir araç olarak kullandıkları uluslararası kuruluşlar (BM, İMF, Dünya Bankası) giderek doğrudan ve açık bir biçimde emperya-

listlerin (özellikle ABD) egemenlik araçlarına dönüşmektedir. Sistem içerisinde ABD ağırlığının ve egemenliğinin giderek öne çıkması ve ABD'nin çıkarlarının tüm sistemin çıkarları gibi sunulması bazen de ABD çıkarlarının sistemin genel ilke ve çıkarlarının önüne çıkartılması sıkça gözlenen bir noktadır.

Ortadoğu'nun petrolü başta olmak üzere Dünya'da stratejik nitelik taşıyan doğal kaynakların emperyalist sistem tarafından kontrol ve denetim altına alınmasında açık zor soğuk savaş yıllarına göre daha yoğunlukla kullanılmakta hat-ta tek biçim olarak görülmektedir.

Bir taraftan "rakipsiz" kalmanın kıskırttığı cesaret, diğer taraftan "hak verme" tahammülsüzlüğünü besleyen sistemin kâr grafikleri tüm dünyada, kazanılmış hakların ortadan kaldırılmasına yönelik saldırıların yolunu açmıştır.

Emekçilerin üretimden aldıkları pay gibi siyasal ve sosyal alanlarda söz sahibi olma, sürece katılma rolleri de giderek aşağı çekilmekte, sembolik bir çerçeveye oturtulmak istenmektedir.

Emek-yoğun teknolojilerle üretimi yapılan ve çevresel sorunlar yaratan üretim alanlarının yeni-sömürge ülkelere kaydırılması sonucu işsizlik hızla artacaktır. İşsizliğin giderek daha büyük sorun haline gelmesi ile din, ırk, mezhep farklılıkları birer çelişme kaynağı olmaya başlayacak, ulusal azınlıklar ve yabancılar üzerindeki baskılar artacaktır.

Yapılan projeler, kazanılmış hakların gaspını içeren topyekün bir saldırının birbirini bütünleyen parçaları durumundadır. Ve ne yazık ki nicel anlamda güçlü bir işçi sınıfına ve mücadele geleneğine sahip Avrupa ülkelerinde bu saldırı ciddi bir direniş ile karşılaşmaktadır (Fransa gibi sınırlı örnekler dışında). Bu durum önümüzdeki dönemin zorluğunu ve elde olanı koruma mücadelesinin dahi ne denli çetin geçeceğini gösteriyor.

GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELE-RİN İŞÇİ SINIFININ, SAHİP OLDU-ĞU DEMOKRATİK HAKLARI KO-

RUMAK İÇİN VERECEĞİ MÜCADELE, ONLARI KAZANMA SÜRECİNDE VERDİĞİ MÜCADELEDEN FAZLASINI GEREKTİRECEKTİR.

EMPERYALİST-KAPİTALİST SİSTEMİN GELİŞME EĞİLİMLERİ VE TERCHLERİ ÇOĞU YENİ SÖMÜRGE KONUMUNDAKİ DİĞER ÜLKELERİ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR:

Bu ülkelerin yeni sömürgecilik ilişkilerindeki evrimleşmeye bağlı olarak, Emperyalist-kapitalist sisteme bağımlılıkları artmakta, giderek tek dünya pazarının parçası konumuna gelmektedirler. Bu ülkelerin süreç içinde Emperyalist-kapitalist sistemle bir "pazar" olarak bütünleşmesi, siyasal düzeyde sahip oldukları sınırlı özgürlüklerini de kaybederek tam bir bağımlılığa neden olmaktadır.

Yeni-sömürge ülkelerdeki siyasal iktidarlar ülkedeki ekonomik, siyasal, sosyal gelişmeyi yönlendirmede sahip oldukları araçların pek çoğunu kaybetmektedirler. Bu ülkelerdeki gelişmeler neredeyse tümüyle -piyasa ekonomisi adı altında- tekellerin denetimine girmiştir. Tekeller, yeni sömürge ülkelerde üretim sürecinin farklı evrelerinde de yer alarak kâr oranlarını üretim artışından daha da yüksek oranlarda arttırmaktadır. Özellikle üretimin gerçekleşmesi sürecinin en kârlı evreleri olarak kabul edilen ürünlerin ülke içi dağıtım ve tüketiciye sunulması -Perakende satış- sürecinde tekellerin yeri sürekli artmaktadır.

Yeni-sömürge ülkelerde dış ticarete dengesizlik yükselen bir eğri çizerken; bu ülkelerin ürettiği ürünlerin fiyatları dünya pazarlarında aşağı düşmekte, ileri teknolojiye dayalı sanayi ürünlerinin fiyatları ise yükselmektedir. Dış ticaretteki bu dengesizlik, artan oranlarda dış borçlanmalarla karşılanmakta, dış borç yükü ülkelerin ödeme gücünün üzerine çıkmaktadır. Artan "iç ve dış" borçlar nedeniyle siyasal iktidarlar sürekli bir tehdit altında tutulmakta; ekonomik, siyasal, askeri alanlarda yeni tavizlere zorlanmaktadır. Özellikle toplumların uzun dönemli birikimlerinin ürünü olan KİT'ler, özelleştirme adı altında tekellere ikram edilmektedir. Tüm dünyada dış ve iç borç yükü nedeniyle oluşan bütçe açıklarının kapatılması için de özelleştirme dayatılmıştır. Gerçekte tekeller için önemli olan, büyük bir kısmı oldukça geri teknolojilerle üretim yapan, çoğunluğu tekel konumundaki KİT'lerin mülkiyetleri değil, onların kontrol ettikleri pazarlardır. Pek çok halde, özelleş-

Doğal ekonomileri parçalanmış, sınırlı gelir kaynakları paylaşımındaki eşitsizlik nedeniyle yoksullaşmış, yoğun sömürü ve dış borç batağındaki ülkelerde süreç içerisinde yeni bir devrimci dalga beklenmelidir.

tirilen KİT'ler tasfiye edilmektedir.

Tarım kesiminde ise ürün çeşitliliğinden çok az sayıda ürünün büyük miktarlarda üretilmesine yönelinmektedir. Başlangıçta ticari kolaylıklar ve parasal desteklerle az sayıda ürüne geçiş sağlanmakta, süreç tamamlandığında dünya pazarında aynı ürünü üreten ülkelerle rekabete zorlanmaktadır. Bu politika tarımsal ürünlerin fiyatlarını aşağı çekmekte, ülkelerin tarımsal ürünlerde kendi kendine yeterliliği yok edilmektedir. Emperyalist-kapitalist ülkelerde ileri tarım teknikleri ve teknolojileri kullanılarak yapılan büyük çaplı üretimler, yeni sömürge ülkelerdeki çoğunluğu aile işletmesi tarzındaki küçük ve orta büyüklükteki tarım işletmelerini yok etmekte; yerlerini tekellerin büyük çaplı üretimine bırakmaktadır.

Emperyalist-kapitalist sistem tüm yeni sömürge ülkeleri dünya pazarının bir parçası konumuna getirirken, bu ülkelerin dünya üretimine katkılarını belirlemede pek çok kriteri gözönüne almaktadır. Yeni sömürge ülkelerde, işçi ücretlerinin düşüklüğü, toplumdaki tutucu geleneklerin etkinliği, toplumun devrimci geleneklerden yoksunluğu, devletçe sağlanan vergi ve ticaret kolaylıkları gibi faktörler sanayi üretiminin bu ülkelere kaydırılmasında etkili olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında emperyalist tekeller sanayi üretimlerini tüm yeni sömürge ülkelere yaygınlaştırma yerine az sayıda ülkede yoğunlaştırmayı tercih etmektedir. Aranılan özellikleri büyük oranda karşılayabilen az sayıda yeni sömürge ülkenin tüm dünya üretiminde ve dış ticaretindeki payları önümüzdeki yıllarda daha da artacaktır (Tayvan, G.Kore, Singapur, Malezya gibi).

Çoğunluğu yoksulluk sınırında yaşayan bu ülkelerin işçi sınıfı ve halkları açısından önümüzdeki yıllar, bilinçlenmeye, örgütlenme ve mücadeledeki kararlılıklarına bağlı olarak, ekonomik ve siyasal sürece katılmaları ve üretimden daha fazla pay almaları sonucuna yol açabilecektir. Sanayi üretiminin ulaştığı boyut ve ileri teknolojinin kullanımı bu olanağı sağlamaktadır. Ancak bu toplumlar hiçbir zaman refah toplumu niteliğini kazanamayacaktır.

Emperyalist-kapitalist sistemle bütün-

leşmeleri, sonucu pazar olmaktan öteye gidemeyen, büyük çapta doğal kaynaklara sahip olmayan yeni sömürge ülkeler için önümüzdeki yıllar tam anlamıyla zor yıllar olmaya adaydır. Doğal ekonomileri parçalanmış, sınırlı gelir kaynakları paylaşımındaki eşitsizlik nedeniyle yoksullaşmış, yoğun sömürü ve dış borç batağındaki ülkelerde süreç içerisinde yeni bir devrimci dalga beklenmelidir.

ALTERNATİFİN ZAYIFLAMASI ÖLÜME MAHKUM OLANLARIN ÖMRÜNÜ UZATIR

Kapitalist gelişimin iç işleyişi açısından, çok daha hızlı yaşanması gereken sistemin çöküş sürecinin daha yavaş yaşanmasında etkili olan bir dizi neden vardır. Bu nedenlerin başında Doğu Avrupa'daki sosyalizm deneylerinin başarısızlığı ve bu başarısızlığın güç verici etkisi gelmektedir.

1- Doğudaki sosyalizm modelinin çöküşü kapitalist pazarı 1/3 oranında genişletmiştir. Tek başına bu neden bile kapitalizm 1980'li yıllarda girdiği bunalımı hafifletmeye ve kapitalizmin çöküş sürecini yavaşlatmaya yetmiştir.

2- Doğu Avrupa'daki sosyalizm modelinin başarısızlığı, bütün dünyada sosyalizme dair inancı ve işçi sınıfının, yoksul dünya halklarının, kurtuluşa olan inançlarını sarsmıştır. Genel anlamda işçi sınıfı mücadelesi gerilemiş, dünya halklarının kurtuluş mücadeleleri duraklamıştır.

3- Emperyalist-kapitalist sistemin açık saldırganlığı karşısında dengeleyici bir güç olan Sovyet'lerin dağılmasıyla emperyalistlerin petrol ve diğer stratejik doğal kaynaklar üzerindeki zora dayalı denetimleri kolaylaşmıştır.

Ekonomik ve askeri yönden bir süper güç görünümündeki Sovyet'lerin dağılmasıyla oluşan devletler -Rusya dahil- günümüzde yeniden bir sömürgeleşme sürecine girmiştir. Muazzam doğal kaynaklara, mükemmel eğitilmiş işgücüne sahip bu ülkelerde günümüzde tam bir kaos hüküm sürmekte; devletin ve toplumun bütün değerlerinin yağmalandığı çok hızlı bir "sermayenin ilkel birikimi" süreci varlık göstermektedir. Bu süreç aynı doğrultuda devam ederse sanıldığından çok daha kısa sürecektir. Bir-

kaç yıl içinde bu süreç büyük oranda tamamlanacak, kapitalist üretim tüm topluma egemen olacaktır. Gelişiminde hiç değilse başlangıcında- güçlü tekeller olmadığı için toplumda demokratik bir gelişimin yaşanması mümkündür. Bu ülkelerde gerçek demokratik yapıların, kurumların oluşturulabilmesinde en büyük etken bu ülkelerin devrimcileri olacaktır; bu tarihsel fırsat hâlâ ellerinde.

Eski Sovyet Cumhuriyetleri 21. yüzyıl'ın ilk yıllarında dünyanın en demokratik ülkeleri olabileceği gibi en gerici-faşist ülkeleri de olabilir. Bundaki en büyük etken solun gelişimi olacaktır. Ancak sürekli sıcak tutulacak olan "Kafkas"ların, milliyetçiliği körükleyecek olması demokratikleşme üzerinde geciktirici bir rol oynayabilir.

YENİ-SÖMÜRGE TÜRKİYE

Çok genel bir tanımlamada yeni-sömürge bir ülke konumundaki Türkiye, sahip olduğu pek çok nitelik nedeniyle, diğer yeni sömürge ülkelerden oldukça önemli farklılıklar içeriyor.

Tamamlanamamış da olsa burjuva demokratik devriminin erken dönemlerde başlamış olması ve oldukça uzun süren küçük burjuva iktidarlar dönemi Türkiye'nin ayrıcalığının başında geliyor. 1920'lerden 1970'li yıllara değin bir sömürge ekonomisi tarzında, doğrudan emperyalizm tarafından belirlenen bir ekonomik süreç yaşanmamıştır. Özünde kendi kendine yeterli olma gibi büyük oranda sosyalist düşünceden etkilenen bir ekonomik model uygulanmıştır. Bir yandan temel endüstriyel üretim devlet eliyle sürdürülürken, diğer yandan -gene devlet destekli olarak- kapitalizmin gelişimi ve meta üretimi teşvik edilmiştir. Giderek artan orandaki yabancı sermaye yatırımları ihracata yönelik bir sanayileşme yerine büyük oranda ithal ikameci bir sanayileşmeye yönelmiştir. Bu tür bir sanayileşme diğer yeni sömürge ülkelerde rastlanmayacak şekilde geniş bir ürün çeşitliliğine neden olmuştur. Tekelci yapının belirleyiciliğine rağmen küçük ve orta boy işletmeler gerek İstanbul ve çevresinde gerekse Anadolu'da birçok kentte hızla yaygınlaşmıştır. İkel sermaye birikiminin bu kadar geniş kesimlere yayılmış olması, sanayinin gelişiminde sermaye yetersizliğinin en büyük etken olmasına neden olmuştur.

1980'lere gelindiğinde sermaye ve altyapı yetersizliği, enerji darboğazı gibi temel sorunlarla tıkanmasına rağmen bu sanayileşme modeli sonucu Türkiye "orta sınıfların" en güçlü olduğu ülkelerin başlarında gelmekte-

dir. Arjantin'den sonra... (Bilindiği gibi Arjantin'de darbe sonrasında "Patria Financiera" diye adlandırılan finans ana vatani ortaya çıkmış ve sanayide büyük bir temerküz yaşanmıştır. Bu durum sanayi üretimini sınırlı ellerde toplarken orta sınıfların hacmini büyümüştür.)

Sayılan tüm bu olumsuzlukların dışında, yakın gelecekte ülkedeki gelişmelerde belirleyici etken (Kürt sorunu dışında) dış ve iç borçlar sorunu olacaktır.

Tarımda "kendi kendine yeterli olma" ilkesi ve uygulanan politikalar inanılmaz ölçüde bir ürün çeşitliliğine neden olmuştur. Kapitalist üretimin yaygınlaşmasıyla birlikte bu alanda oldukça önemli teknik ve bilgi birikimi oluşmuştur. Bu yönü ile de Türkiye diğer yeni sömürge ülkeler arasında bir ayrıca konumundadır.

Ortadoğu coğrafyasında yer alıyormak da Türkiye'ye bir özgünlük kazandırmaktadır. Ortadoğu, sahip olduğu geniş petrol ve doğalgaz yataklarıyla uzunca bir süre emperyalist-kapitalist sistemin temel enerji kaynağı konumunu sürdürecektir. Bu kaynaklara çok yakın olmak Türkiye için bir avantajdır. Ayrıca Ortadoğu'daki petrol üreticisi ülkeler, tek ürüne dayalı ekonomileri nedeniyle çok büyük bir pazar niteliği taşımaktadırlar. Her türlü tarım ve sanayi ürünlerinin ihracı için bu pazara yakınlık Türkiye için bir ayrıcalıktır.

Sovyetlerin dağılması ile ortaya çıkan; birbirinden bağımsız ve ekonomik alanda tam bir kaos yaşayan ülkelerde ticari ilişkiler kurmada Türkiye'nin birçok avantajları vardır. Özellikle ithal ikameci sanayileşme döneminde çeşitliliğe dayalı üretim sebebiyle deneyimli olan burjuvazi için bu ülkeler sınırsız yatırım ve iş olanaklarına sahiptir.

Türkiye Cumhuriyeti ilk kuruluş yıllarından itibaren eğitimi, kültürel ve ekonomik gelişmenin temel araçlarından saymıştır. Bu sebeple Türkiye günümüzde oldukça iyi eğitilmiş işgücüne ve teknik kadroya sahiptir.

Türkiye'de işçi sınıfı ve devrimci hareket 1960'lar sonrasında büyük bir gelişme içine girmiştir. İşçi sınıfının örgütlenme ve mücadele düzeyi pek çok yeni sömürge ülke için düşünülemeyecek boyutlara ulaşmıştır. 1970'li yıllarda devrimci hareketlerin gelişimi hızlanmış toplumun oldukça geniş kesimlerini etkileyebilmiştir. Devrimci düşünceler dünyanın hemen hemen hiçbir ülkesin-

de görülmeyen ölçüde geniş halk yığınlarını kucaklamıştır.

SÖMÜRÜNÜN KÜRESELLEŞMESİ SÜRECİNDE TÜRKİYE

Bir yeni sömürge ülke olarak Türkiye, emperyalist-kapitalist sömürünün evrimleşmesine dayalı olarak tüm yeni sömürge ülkeleri etkileyen olumsuz gelişmelerden etkilenmektedir. Özellikle 1980 sonrası tercihleri ile emperyalist-kapitalist pazarla bütünleşmesi Türkiye'yi önümüzdeki yıllarda çok büyük sorunlarla karşı karşıya bırakacaktır. Örneğin GB süreci (Avrupa Birliği'ne serbest dolaşım dahil tam üyelik hâlâ bir hayaldir) Türkiye'nin sahip olduğu pek çok avantajı tersyüz edebilecek gelişmelere neden olacaktır.

İç tüketime yönelik üretim yapan pek çok sektör, dünya genelinde üretim yapan büyük tekellerin rekabetine dayanamayıp yok olacaktır. Türkiye'deki tekeli azınlık, işbirlikçi karakteri gereği bu süreçten belirli yararlar sağlasa da küçük ve orta ölçekli işletmeler için bir yıkım olacaktır.

Sınırlı sayıdaki üretim alanlarının tekellerin rekabetine dayanabilmesi ancak çok düşük işçilik maliyetleri ile mümkün olacaktır. İşçilik maliyetlerini ise çok düşük olan şimdiki düzeyinden daha gerilere çekmek pek olası değil.

Bugüne kadar genellikle üretim sektörlerine faaliyette bulunan uluslararası şirketler, giderek daha fazla oranda hizmet sektörüne yönelmektedir. Kârlılık oranları çok daha yüksek olan bu alanlara tekellerin girişi ile işsizlik daha da artacaktır.

Tarım ve hayvancılık sektörlerinde sübvansiyonlar giderek kaldırılmakta artan ithalat ile pek çok üretim alanında üretim azalmaktadır. Özellikle hayvancılık tam bir kriz içindedir. Bilindiği gibi Türkiye nüfusunun yarıya yakını kırsal kesimde ikamet etmekte ve geçimini tarımsal faaliyet ile sağlamaktadır. Tarımın kredi ile veya bir başka biçimde desteklenmemesi durumunda, bu sektörde kıt kanaat geçinen pek çok marjinal kesim göç furyasına katılacak ve böyle bir akışı hızlandıracaktır. Bunun sonucu daha fazla gecekondular, daha fazla kentsel hizmet talebi olacaktır ki bunun sosyal ifadesi daha çok işsizlik, daha büyük sosyal dengesizlikler olacaktır.

Sayılan tüm bu olumsuzlukların dışında, yakın gelecekte ülkedeki gelişmelerde belirleyici etken (Kürt sorunu dışında) dış ve iç borçlar sorunu olacaktır.

Genel anlamda tüm dünya devletlerinde yaşanan, giderlerin artışı önleyememe sıkıntısı varlığını sürdürmekte ve devletin küçültülmesi bir temenni olarak kalmaktadır. Hatta devletlerin gider bütçelerindeki artış; eğitim, sağlık vb. sosyal alanlara yapılan harcamaların giderek düşürülmesine rağmen sürmektedir. Gerek personel gerekse teçhizat anlamında silahlanmaya yapılan harcamalar bunun ilk akla gelen sebeplerindedir.

Diğer taraftan vergi oranları düşürülürken borçlanma hızla artmaktadır. Tabii devletin borçlanması demek, tahvil ve bono faizleri ile beslenen tefeci güruhunun palazlanması demektir. Devletin kapitalist işletmelerin vergilerini düşürüp, bunalımlarını sübvansiyon yolu ile çözen bir kurum haline geldiğini söylemek abartılı olmayacaktır.

Borçlanma ve buna bağlı olarak ödenen faizlerdeki artış oranlarını gösteren eğri aynı zamanda durumun vahametini de gösteren bir tablo niteliğindedir. 1996 yılında iç borç faiz yükünün katrilyonlarla ifade edilir olması ülkemizde nelerin küçülmekte olduğunun önemli bir işaretidir.

Kapitalist işletmelerin ancak bu şekilde ayakta durabilmesi ve devletin "emre amâde" durumuna geçmesi yeni saldırıların, faşizmin kendini hayatın her alanında daha çok hissettirmesinin yolunu açmaktadır.

SİYASAL YELPAZEDE DURUM

Ekonomik alanda yaşanan ve toplumun, ülkenin geleceğini derinden etkileyecek gelişmelere karşın, siyasal düzeyde bu sorunların tartışılması konusunda tam bir sessizlik yaşanıyor. Siyasal gelişmeler büyük oranda Kürt sorununa endekslenmiş durumda. Pek çok sorunun kamuoyunda tartışılması, Kürt sorununun çözümünün sonrasına ertelenerek engelleniyor.

Belirli sınıf ve katmanların siyasal düzeydeki temsilcileri ve sözcüleri olan siyasal partiler tamamen etkisizleşmiş durumda. Belki bu konuda sadece RP ve sınırlı oranda da MHP'yi ayırtmak gerekiyor.

Sol'da genel anlamda yaşanan kimlik arayışının ne solun kendisi ne de topluma bir yararı olduğu söylenemez (*). Potansiyel olarak, yaşanan süreci etkileyebilecek pek çok olanaklara sahip olmasına rağmen, sol avantajlarını değerlendirememiş, süreçte gerektiği gibi rol alamamıştır.

* "Arayış" konusu ve bu arayışa nelerin feda edildiği meselesi dergimizin sonraki sayılarında yer alacaktır.

Benzer bir kimlik arayışı da "merkez sol" diye bilinen kesimde sürüyor. Yaşanan sorunlar karşısında hiçbir ciddi politik önermede bulunamayan merkez sol, kitleler ile bağımlı büyük oranda kaybetmiş durumda. Yakın dönemde de kendini toparlaması beklenemez.

Merkez sağdaki partilerin temsil ettikleri grupların çıkar çatışmaları nedeniyle sürdürdükleri kavga politik yelpazenin merkezindeki boşluğu genişletiyor.

Siyasal yelpazede izlenmesi gereken bir gelişme de MHP olgusudur. Devlet içindeki illegal örgütlenmenin siyasal uzantısı olan MHP, son zamanlarda bir kriz yaşıyor. MHP içindeki İslamcı kanadın ayrışarak BBP'ye, -bir oranda da RP'ye yönelmesi, devletçe sağlanan tüm desteklere rağmen partinin yeterince kitleselleşememesi, örgüt disiplininden uzaklaşarak, kamuoyu ve medyada olumsuz çizgiler sergileyen eski kadroların etkisi, esas olarak da 80 öncesi devrimci mücadelenin MHP olgusunu büyük oranda teşhir etmiş olması bugünkü krizin nedenleri. Kürt sorunu nedeniyle sürekli pompalanan milliyetçiliğe, merkez sağda yaşanan temsil bunalımına rağmen MHP, hâlâ bir kadro hareketi durumunda. Giderek, tartışmasız lider olan Türkeş bile eleştirilmeye başlandı. Parti içinde yeni lider arayışları sürerken asıl değişim başka yerde yaşandı. Devlet içindeki illegal örgütlenmeler siyasal düzeyde kendilerini daha çok DYP içinde ifade etmeye yöneldiler. Günümüzde DYP, büyük oranda devlet içindeki bu odakların sözcülüğünü yapıyor.

Bu gelişme zamanla DYP tabanında bir daralmanın yanında, faşist harekete önemli bir kitle desteği sağlama gibi bir sonuca neden olacaktır.

En azından yakın dönemde Türkiye'deki siyasal tartışmaların odağını RP oluşturacak gibi. Yaşanacak süreçteki (bunda hükümetteki ağırlığı çok etkili değil) rolü nedeniyle RP'nin iyi incelenmesi gerekir. RP'nin üzerinde şekillendiği zemini anlamak açısından öncelikle siyaset-din ilişkisine değinmeyi yararlı görüyoruz.

EGEMENLERİN SİYASAL TERCİHLERİ VE DİN OLGUSU

Düzenin devamını sağlamak üzere kitleleri belirli bir sınır içerisinde tutmaya çalışan egemen güçler inanç sömürüsüne, geleneklerin sağlamlaştırılmasına önem verir. Dönem dönem şoven duyguların kaşınması da aynı yönlendirme çabasının bir başka biçimidir. Bu bağlamda "Hal-ka bir din gerek" fikri egemenlerin tercihleri arasında yer alır.

"Halkın ne zaman ahlaki araçlarla buyruk altında tutulması gerekse; din, yığılı etkilende bütün ahlaki araçların ilki ve başlıcası olmuştur ve öyle olmaktadır."

"Gelenek, yavaşlatıcı büyük bir güçtür, tarihin eylemsizlik kuvvetidir, ama, salt edilgin olduğu için dinecektir ve bu yüzden, din, kapitalist toplumun sürekli koruyucusu olmayacaktır." (Ütopik Sosyalizm Ve Bilimsel Sosyalizm, Friedrich Engels-S:52-53)

İslam faktörü özellikle Ortadoğu cephesinde siyaset yapan tüm güçler için her zaman hesaba katılması gereken bir öneme sahip olmuştur. Özellikle soğuk savaş döneminde İslam ve şeriatçılık "sosyalizm tehlikesi"ne karşı desteklendiği bilinmektedir. Ancak, soğuk savaş döneminin ürünü olan ve Sovyetler Birliği'ni güneyden ve doğudan çevrelemeyi "Yok edemiyorsan, birlikte yaşamının koşullarını yarat" ibaresi ABD'nin Türkiye'deki İslam olgusuna yaklaşımını özetlemektedir.

amaçlayan "İslami yeşil kuşak" projesinin gerekçeleri bugün ortadan kalkmış, yerini "ılımlı İslam" tercihi bırakmıştır. Tabii Ortadoğu'da dengelerin aslı olarak petrol paylaşımı üzerine kurulduğu düşünülürse ABD'nin fundamentalizme karşı ılımlı İslam yönündeki tercihinin asıl belirleyen olma özelliği taşımadığı görülür.

ABD'nin genel anlamda din gibi İslam olgusu ile de mutlak bir çelişme içerisinde olmadığı ve çoğu kez dini bir yönlendirme aracı olarak kullandığı bilinmektedir. "Yok edemiyorsan, birlikte yaşamının koşullarını yarat" ibaresi ABD'nin Türkiye'deki İslam olgusuna yaklaşımını özetlemektedir. Özellikle ılımlı bir çerçevede tutulduğunda bir tehlike arz etmediği ve "otomatik bir tehdit olarak kabul edilmemesi" gerektiği düşüncesi her fırsatta ifade edilmektedir.

Amerikan araştırma kurumlarından (think tank) biri olan Rand Corporation tarafından Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı için hazırlatılan ve Türkiye'de "Amerikan Gizli Belgelerinde Türkiye'de İslamcı Akımlar" başlığıyla yayınlanan rapor ABD'nin Türkiye'deki İslami gelişmeyi yakından izlediğinin belgesidir.

"İran gibi olun demiyorum" diyor Graham Fuller. "Ama İslamın özel yaşam ve kamu yaşamındaki rolü konusunda esnek olmak ve İslamın Türkiye'nin kültürel ve entellektüel mirasının

önemli bir parçası olduğunu, bastırılması gerekmediğini kabul etmek, katılmayı önlemek için kendisini fade etmesine olanak sağlamak mümkündür. Geçmişteki radikal laiklik politikaları döneminde İslamın yaşamınızdan nasıl dışlanacağı adeta bir fikri sabit haline gelmişti. Bence bu, bugün daha az lazım olan bir reaksiyon." ("Türkiye'de İslamcı Akımlar" kitabının ek bölümünde yer alan, 26.2.1990 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nden alınma, Graham Fuller ile yapılmış bir söyleşiden-s:99)

RP'yi hükümet eden kaşıktaki ABD adına fırtınalar koparılırken, uzmanlar/belgeler İslamla ilişkiye dair daha sakın bir tarif yapıyordu:

"Eğer siz İslama dayalı olduğunu söyleyen siyasi partileri, daha fazla siyasetleşmeye, parlamentoya katılmaya çekebilirseniz, tartışmaya açık bir platform yaratabilirseniz, bu çok daha değerli olur.

(...) siyasi yaşama katılıp sanat, vergi, sağlık, eğitim, sanayi politikalarının spesifik hatlarını açıklamak zorunda kaldıklarında, laiklikle barışmaktan başka çare bulamıyorlar. O zaman İslam'ın arkasına saklanma imkanları kalmıyor. Somutlaşmak durumunda kalıyorlar. Somutlaşma da uzlaşmayı beraberinde getiriyor. (a.g.y. s:100)

Evet, gerçekten de "somutlaşmak" durumunda kalınıyor. OHAL, Çekiç Güç, İsrail ile ilişkiler, GB v.b. konularda somutlaşan RP gibi.

Egemenler, dini kesimin toplumda itaati besleyen çabalarını teşvik ederken, siyaset sahnesinde ise söz konusu kesimin kendisini itaate davet eder.

"İslam'ın bir de özel yaşamda yeri var ki, o ayrı bir konu ve her zaman teşvik edilmeli. İster İslam, ister Hıristiyanlık olsun, din birey yaşamındaki ahlaki değerleri güçlendiriyor. Ama din siyasete soyununca o zaman gerçekçi bazı 'tavizler' vermesi gerekiyor." (a.g.y. s:101)

Türkiye'nin bir Suudi Arabistan olup olmayacağı yönünde koparılan fırtınalarda bile bir yönlendirme ve gündemin taşlarına hiza verme amacı gizliydi. Kaldı ki, ABD için, bağımlılıkta kusur edilmediği sürece Suudi Arabistan'ın ne denli problem teşkil edip etmediği dünya kamuoyunca bilinmektedir. (1)

"HAK GELDİ BATIL ZAIL OLDU" VEYA "ADİL DÜZEN"

Feodal değerlerin yaşama ve gelişme şansının olduğu yerlerde dini eksende yapılan çalışmaların karşılık bulma şansı vardır. Geçmişe özlem, tutuculuk, değişim-

me karşı direnme akla gelen en belirgin özellikler ise de sistemin dışında bir ideolojik-politik şekillenme yaratılmadığı için bu özellikler sistem tarafından karakteristik bir özellik olmaktan çıkarılmıştır. Ancak aynı özelliklerin RP'nin ideolojik motiflerine bir çimlenme ortamı sunduğu da bir gerçektir.

MNP'den MSP'ye, MSP'den RP'ye uzanan süreçte belirli bir oy potansiyelini aşamamış gericilerin alamet-i farikası din bezirganlığında ısrar olmuştur. Kaldı ki din sömürsünün diğer partiler tarafından da yapılması RP öncellerini bu sebepten kaynaklı özel bir ilgiyle muhatap etmemiştir. MSP, 12 Eylül öncesi koalisyon süreçlerinde "Hak geldi batıl zail oldu" sloganı ile kitlelerin düzen ile barışık olmayan eğilimlerini sömürme yoluna gitmiş ise de sistemi ayakta tutan payandalara bir eklenti olmaktan öte bir işlev kazanamamış, sermayeye hizmette kusur işlemeyerek farksızlığını göstermiştir.

12 Eylül süreci ise RP'ye oy sağlayan araçların beslenip güçlendiği bir süreç olmuş, palazlanmanın koşullarını yaratmıştır. Bankaları ile, holdingleri ve ticaret ağıyla varlığı kapitalist sisteme bağlı olan ve aynı zamanda sistemin devamını da sağlayan bir yapılanmanın sistem dışılığı da diğer pek çok özelliği gibi sömürü aracı olmaktan öte gitmeyen bir demogojidir.

RP, kitleler nezdinde giderek yıpranan ve kirlenen sistemin yarattığı alternatif beklentisini "Adil düzen" sloganıyla sömürmeye çalışmış; güçlü devrimci bir alternatifin olmadığı koşullarda başarılı da olmuştur.

Ülkemizdeki sosyal şekillenme, varolan sınıflar kombinezonu hareketli ve kaygan bir oy potansiyeline işaret eder. Bu aynı zamanda oya tahvil edilen olgulardaki geçiciliğin/değişkenliğin de ifadesidir. Toplum, homojen olmayan bir bileşimdir. Yöneltilen mesajlara istenilen biçim ve düzeyde karşılık vermeyişinde görünür -ve görünmez- pek çok faktörün rolü vardır. Örneğin topluma yönelik sıkça yapılan ayetli, ezanlı konuşmaların toplumu İslami söylemin etkisi altına sokma çabalarına katalitik bir etki yaptığı kanaati yaygındır. Gerçekte ise toplum biçiminde örgütlenmiş insanlar topluluğunun dış faktörlere karşı etki grafiği bu türden tekil olaylarla açıklanamayacak denli karmaşıktır.

Bugün artık vaat aşamasından uygulama aşamasına geldiği için RP'nin kitleler karşısında tutunabileceği tek dal "yalnız başına hükümet olamama" gerekçesidir.

Vizyon çeşitliliği dışında hükümetlerin

birinden diğerine değişen özellikleri olsa bile bu, sermaye egemenliğinin yürütülmesinde nüans farklılıkları olmaktan öteye gitmez.

SOSYAL VE SINIFSAK DAYANAKLARI İLE RP

Hükümetlerin ekonomi politikalarını ne kadro yapısının ne de tercihlerinin belirlemediği, bunun arka planda bulunan sermaye kesiminin talepleri ile doğrudan ilintili olduğu bilinirse bugün RP'yi ve içine düştüğü durumu anlamak daha kolay olur.

Asıl desteğini küçük ve orta ölçekli sermayeden alan RP büyük sermayenin de desteğini ararak hükümet olmuştur. Bilinir ki finans piyasalarına hakim olan büyük sermaye gerektiğinde dengelerle oynayarak uyarma ve yön verme özelliğine de sahiptir. Refah'ın bugün sermayenin her kesimine yaranmak zorunda olması takiyelerle de örtülemeyen sıkıntılı anlara sebep oluyor. Maliye Bakanı Abdülatif Şener'in "Faizlere üst sınır getirilecek, faiz oranlarındaki artışlar enflasyon oranındaki artışlara endekslenerek ve hazine bonolarının faizlerinden geçinen büyük rantiyenin kazançları vergilendirilecek" biçimindeki sözleri kısa sürede "biz aslında bunu demek istememiştik" yollu özürlerle sebep oldu.

Refah, üretim sektöründe belirli bir güce sahip olan taşra sermayesini gözetirken asıl olarak büyük sermayenin oluru almak zorundadır; yaşam koşulu budur. Ancak, böyle bir denge tüm pragmatizmine rağmen RP için de kolay görünmüyor. Örgütlü varlığına TOBB'de, MÜSİAD'da rastlanan taşra sermayesinin beklentisi yatırım için gerekli olan ucuz kredi iken; bankaları elinde bulunduran büyük sermayenin beklentisi -ve de dayatması- ise kredi kullanımı ve faiz politikalarının, çıkarını gözeterek dengelere göre belirlenmesidir. Sermayenin farklı kesimlerini memnun etme gayreti, paradoksları kaçınılmaz kılar.

Pragmatizmi siyasal bir hat olarak benimseyen RP'nin destek aldığı çevrelerden birinin de kent yoksulları olduğu bilinmektedir. RP, vaatleri ile dün sosyal demokrasiye taban teşkil eden kesimden ciddi bir oy desteği almıştır. Varoşlarda, Kürdistan'ın belirli yerlerinde bu desteğe yoğun biçimde rastlanır. Ancak bu kesim, radikal tutum almaya elverişli yapısı ile desteğini asıl olarak RP'nin düzen dışı görüntüsüne vermiştir. Ve bu kesimin bir diğer özelliği siyasal tercihlerde bulunurken de radikal

davranmaktadır. 1970'lerin başında beyaz güvercinli CHP'nin umut olarak görülmesi, destek alması ve sonrasında terk edilmesi biçimindeki tarihin bugün benzer bir biçimde RP için tekkerrür etmesi hiç de uzak bir olasılık gibi görünmüyor. (2)

Seçim öncesinde diğerleri ile farkını anlatmak için çırpınan RP, bugün bir farkı olmadığını anlatmak için aynı eforu harcamaktadır. Dersini iyi çalıştığını her fırsatta ifade etme ihtiyacı duymakta, sermayeye hizmette kusur etmeyeceğinin garantisini vermektedir. Aslında takkiye ustası Erbakan durumu idare etmeye, bazı kozmetik yöntemlerle görüntüyü kurtarmaya çalışacaktır. Ancak gerçekte orta oyununda rol alanların aralarındaki farklılığın bir nüans olmaktan öteye gitmeyeceği açıktır.

Emek-sermaye çelişmesi ekseninde yaşanabilecek bir çatışmaya karşı RP bütünsel varlığını koruyacak bir geçmişe/sağlamlığa sahip değil. Diğer partilerde olduğu gibi RP'de de taraftar kitlesini bir araya getiren ve bir arada tutan saikler homojen değildir. Bu anlamda siyasal İslam tercihini Refah'ın ortak paydası gibi görmek doğru değildir. Refah'a oy verenler arasında; sistemden sorunu olanların, kent yoksullarının veya "bir kez de bunu deneyelim" diyenlerin Refah şemsiyesinin altından çekilme olasılıkları giderek daha çok artacaktır; ancak böyle bir çözülme sonrasında bir kez daha kırılmaya uğramış bu kitlenin sol'a yöneleceği kesin değil-

RP umudu tüketmiş, tabanı bir arada tutan tutkalin sulanmasına sebep olmuştur. En çok oyu aldığı Kürt illerinde de çözümsüzlükten başka çözümlü olmadığını kısa sürede göstermiştir.

dir. Aksine, şovenizme yapılan yatırımların devlet eliyle desteklenen sonuçlarına bu kitlenin de meyil etmesi şaşırtıcı olmamalıdır. Yaşanabilecek bir çözümlenin hangi güçler hanesine yazılacağı verilecek mücadele ile çok yakından ilgili olacaktır.

RP'nin etki alanında bulunan potansiyelin İslami bir söylemden çok, politika yapış tarzından etkilendiği söylenebilir. Bu aynı zamanda verilecek mücadelede sınıfsal teşhirin yine öncelikli olmak durumunda olduğunu; laik-antilaik ikilemine saplanmamak gerektiğini gösteriyor. Yapılacak çalışmalarda küçük-burjuva katmanların niçeliği, sahip olduğu özellikler, hangi ke-

simden ne düzeyde etkilenmeye açık olduğu hesaba katılmadığı takdirde Refah'ın bu alandaki başarısının devamına olanak tanınmış olacaktır.

RP'DE İDEOLOJİ-SİYASET DENGESİ

Çoğunlukla taban olarak orta ve alt sınıflara dayanan RP, bu durumu gereği ilkeli ve tutarlı bir siyaset izleme koşuluna sahip değildir. RP hükümet olma öncesinde diğer partiler gibi yalana, sahte vaadlere başvurarak oy grafiğini yükseltmiştir. Halkın desteğini alma çabasında partilerin anti-kapitalist bir söyleme yönelmeleri yeni bir olgu değildir. Hitler'in Almanya'da, Mussolini'nin İtalya'da halkla arasındaki mesafeyi kapatma yöntemlerinden birinin bu olduğu bilinmektedir.

Ülkemizde eğer sorunları yerli yerine oturtacak, hiçbir sorunu dayandığı dinamiklerden bağımsız ele almayacak; RP'nin de tarihi-sosyal geçmişine, güç aldığı dinamiklere ve sahip olduğu ideoloji bağlamında düzen dışı sayılıp sayılmayacağına bakmak gerekiyor. Bu düzende temel sınıfsal dinamikler, varolan sömürü ilişkilerinin yeniden üretimi ve sermayenin birikim süreci esnasında yaşanan, sınıfların karşılıklı ilişki ve çelişkileri üzerine oturur. Bu dinamiklerle siyaset ilişkisi yakın düzeyde seyrederek ve görünür bir bağ içerirken ideoloji alanları daha mesafeli ve göreceli olur. Böylesi durumlarda

reel politika, ideolojinin önüne geçer. Refah örneğine bakarsak; katı bir ideolojik şekillenmeye sahip olan ve bunda ısrar eden belirli bir kesimin dışında RP-tabanla beraber- bir bütün olarak düşünüldüğünde kapitalist sömürü sisteminin dışında bir toplum projesi öngörmemektedir. Ancak yine de RP'de reel politik tutum ile ideolojik tutum arasında bir çelişki beklenmelidir. Bu çelişkinin bir kopma ile bitmesi de muhtemeldir; ancak süreç, reel politikanın ideolojiyi etkisizleştirilmesi yönünde bir seyir izleyecek gibi...

Siyaset ile ideoloji ilişkisi ve bu ilişkinin varolan sınıfsal dinamiklerle bağı konusu sosyalist-alternatif- bir toplum

projesine sahip olunması durumunda farklılaşmaktadır. Bu durumda ideolojinin siyaset tarafından belirlenmesi, değiştirilmesi veya birtakım gerekliliklere uydurulması sözkonusu değildir. Siyaset, ideoloji ile birlikte varlık gösterir.

RP umudu tüketmiş, tabanı bir arada tutan tutkalin sulanmasına sebep olmuştur. En çok oyu aldığı Kürt illerinde de çözümsüzlükten başka çözümlü olmadığını kısa sürede göstermiştir.

Devlet desteği ile ve özellikle 12 Eylül sonrasında örgütlenirilirip güçlendirilen Nakşibendilik, Kadirilik, Süleymanlık, Nurculuk v.b. aşiretlere dayanan ve Kürdistan'daki gücünü bu aşiretlere borçlu olan RP, Kürt sorununun çözümü konusunda "ben tek başıma iktidar olsam bu işi çözerim" biçiminde ki, oya tahvil edilmek üzere atılmış biçimsel adımlar dışında bir farklılık gösteremeyecek gibi... Ancak sonuçta taban tutmak amacıyla da olsa İslam kardeşliği ve ümmet bilinci çerçevesinde yaklaşım Kürt dinamiği üzerinde etki yapmaya çalışabilir.

MUHALEFET DİNAMİKLERİ VE SOL

Bugün için sol, yaşanan gelişmeler karşısında örgütsel olarak olduğu kadar, ideolojik olarak da alternatif olabilmenin sıkıntılarını aşabilmiş değil; kendi teorik tezlerine güncel açılımları getirmede zorlanıyor.

Sol, subjektif konumu nedeniyle, kendi geleceği açısından çok önemli olan pek çok gelişmeye de neredeyse seyirci konumunda. Solun gelişimi için geçmişte çok elverişli bir ortam hazırlanmış olan ve muhalefet dinamiklerinin ortaklaşması üzerine kurulu bileşke kuvvet biçimindeki "blok" parçalanıyor. Bugün böyle bir parçalanmayı önleyebilecek politikalar geliştirebilmek, sözkonusu bloku oluşturan dinamikleri ve bu dinamiklerin karşılıklı etkileşimini doğru tanımlamaktan geçiyor.

Bilindiği gibi '80' öncesinde Türkiye Sol'u kendi bilinçlenme ve örgütlenme düzeyinin çok üzerinde kitleleşebilmişti. Bu kitleleşmede birçok ekonomik, sosyal, siyasal gelişme etkilidir. Bu gelişmeler sonucu toplumun farklı kesimlerinde çok güçlü demokratik talepler/yönelimler olmuştur.

Cumhuriyet'in kuruluşundan beri toplumsal gelişmelere ve süreç içinde aldığı biçimlenişe damgasını vurmuş olan küçük-burjuva aydın kesimler, 1960'lar sonrasında büyük oranda sol düşüncelerle tanışmış kendini sol içinde tanımlamaya özen göstermiştir. Bu kesimin

güçlü demokratik eğilimleri solun biçimlenişinde etkili olmuş; devrimci hareketlere en geniş kitlesel destek bu kesimlerden gelmiştir. En gerici güçlerle ittifak içindeki sağa karşı, sol, çağdaşlığın, modern yaşamın bir simgesi olmuştur.

Diğer yandan Kürt halkının güçlü demokratik talepleri -henüz kendini ulusal bir talep olarak şekillendirmediği dönemlerde- solun gelişimi ve kitleselleşebilmesi için büyük olanaklar sağlamıştır. 1970'lere değin güçlü feodal yapı nedeniyle Kürt halkında önemli bir ulusal talep ortaya çıkmamış, Kürt aydını ve solu Türkiye Solu'nun içinde yer alarak onun gelişiminde büyük rol oynamıştır. O dönem içerisinde Kürt aydınlarının tümü sol hareketin şu veya bu kesiminde kendini ifade etti. Gelecekte anlamda sol'un en önemli ittifaklarından sayılan ezilen halklar Türkiye'de de Sol'un gelişimini hızlandırıcı etkide bulunmuştur.

Günümüzde Kürt halkının uluslaşma sürecinin gelişimine de bağlı olarak, Kürt hareketinde demokratik taleplerden çok ulusal talepler ve motifler ön plana çıkmaya başlamıştır. (Ezilen bir ulusun kendini ulus olarak ifade etmesi de demokratik bir talep olarak görülmelidir.) Devletin Kürt hareketini tecrit politikasının da etkisi ile, Kürt ulusal demokratik hareketi büyük oranda Türkiye Solu'ndan ayrılmıştır. Öyle ki zorunlulukların çok daha çıplak seyrettiği cezavlerinde dahi ortak tavır alışlara güçle varılabiliyor. Bu durum tabanda sol hareketlerin güçlenmesinde olumsuzluklar yaratıyor. Elbette ki sorun tek başına, Kürt halkının kendini giderek ulusal motiflerle ifade etmesi değildir. Türkiye Solu'nun Kürt sorunu konusunda bugüne kadar ciddi bir çözüm üretmemiş, gerekli tavrı koyamamış olmasının da önemli bir rolü olmuştur. Ayrışmayı en fazla körükleyen de bu belki. Kürt toplumundaki uluslaşma düzeyine bağlı olarak Kürt hareketinde ulusal motiflerin giderek öne çıkması doğal. Hedeflerinin bir sol hareketin programının ve hedeflerinin ötesine geçmesi de doğal. **Bu noktadan sonra sol hareket ile, Kürt hareketi arasındaki bir ittifak, her iki hareketin programlarındaki ortak noktalara bağlıdır. Bu ortak noktaların odağında ise, toplumun tümünü kapsayan, tutarlı, bütünlüklü bir demokratikleşme hedefi olacaktır. Programda yazılı birkaç cümle ötesinde, siyasal tavır alışlarda açık ve net bir şekilde bu ortak hedefler görülebilmelidir.**

"Batı'da yaşayan Kürtler açısından

Sisteme muhalif bileşenleri büyü- tüp aradaki bağı güçlendirebilmek Devrimci Hareketin önderliğini şart koşmaktadır.

ise, sorun giderek "ulusal" olmaktan çok "sınıfsal" ve "demokratik" olmaktadır.

Solu kitleselleşmeye taşıyan blokta bir diğer önemli unsur da Alevi'ler olmuştur. Devletin 1950'ler sonrası süreçte artan oranda bir mezhep ile bütünleşmesi toplumun değişik kesimlerinde -özellikle Alevi'ler- ortaya çıkan ve inanç özgürlüğü gibi çok önemli demokratik talepleri olan katmanlar Sol'un kitleselleşmesini kolaylaştırmıştır. Gerçi açık faşist dönemlerde yer yer Alevi önderlerinin devlete destek sağladığı görülmüş ise de geniş kitleler açısından durumun böyle olmadığı açıktır.

Devletin, üzerinde uzun vadeli planlar yaptığı Alevilik olgusu devrimciler tarafından doğru biçimde mütalaa edilmezse düzen içi kanallarda boğulması önlenemeyebilir.

Din, tarih boyunca egemenler tarafından, itaati sağlamanın bir aracı olarak kullanılmış ve hatta ortaya çıktığı konjonktüre uygun bir dil örgüsüne (söyleme) sahip olmuştur. Aynı şekilde, Ali'ye (Aleviliğe) yüklenen anlam onun haksızlığa uğratılarak halife olamayışını aşar ve halkın isyanının, karşı duruşunun, yoksulluğa tepkisinin bir sembolü olur.

Bütünlüklü fikri sistemler öncesinde insan yaşamında dinin ağırlıklı rol oynayan bir teori olması değişik anlamlandırma ve yorumlara sebep olmuştur. Alevilik de benzer bir süreçten geçmiş, farklı dönemlerde farklı roller oynamıştır. Öteki dünyada değil, bu dünyada cenneti yaşama isteği ve yaşamı güzelleştirme çabası bu rollerden biridir. Ayrıca İmparatorluğu'nun şiddet öğeleriyle yoğrulmuş bir İslam uygulamasına karşı gelişen Alevi isyanları (16. Yüzyıl'daki Celali İsyancıları gibi) tek başına bir dini tavır alış olarak mütalaa edilmemeli, bu ayaklanmaların sahip olduğu iktisadi içerik gibi, Şeyh Bedreddin ayaklanmasındaki ortak yaşam vurgusu da dikkate alınmalıdır. Aynı şekilde Pir Sultan, tarihe devrimci olarak geçmiş, çabalarını halkın özlemleri ile bütünleştirmiştir.

Aleviliğin salt bir mezhep olarak vücut bulması ile isyancı, başkaldıran yanının kitlelere mal olması arasında salınım göstermesi bazen bir yanını, bazen

de diğer yanını öne çıkarmıştır. Bugün için devletin gerek derneklere gerekse de genel anlamda Alevi kesime yönelik politikaları, sözkonusu dinamiği "tehlikesiz" bir konumda tutmaya yöneliktir.

Toplumsal muhalefeti oluşturan dinamiklerin aynı kaptayın mayalanmadığı, çeşitli kapların toplamından oluştuğu düşünülürse, süreçle bağlantısı daha kolay kurulur.

Yukarıda saydığımız her üç olgu aynı tarihsel kesitte süreçte etkili oldu. Aynı zamanda hızlı sanayileşmenin oluşturduğu çarpık kentleşme ve önemli bir güç olarak ortaya çıkan işçi sınıfının oluşturduğu altyapı da düşünülürse '80' öncesi dönemin sunduğu olanak daha iyi anlaşılır.

İşte '80' öncesi Sol'un gelişmesinde -kitleselleşmesinde- çok önemli rol oynayan maddi altyapıdaki bu blok günümüzde bir parçalanma -ayrışma- sürecine girmiş durumda. Bu ayrışma Sol'un kendi subjektif konumu, politikaları -politikasızlıkları- sürecin doğal gelişimi gibi etmenlerin yanında büyük oranda da devletin bilinçli politikaları sonucu geliyor. Bu gelişmeyi önleyebilmek, **sisteme muhalif bileşenleri büyü-tüp aradaki bağı güçlendirebilmek Devrimci Hareketin önderliğini şart koşmaktadır.** Böyle bir işlevi yüklenmek durumunda olan bağımsız siyasal örgütlenmenin taşıdığı eksiklikler hızla giderilmeli; bu, temel görev olarak kabul edilmelidir.

MÜCADELE TARİHİ, ALTERNATİF KARŞI DURUŞUN ÇAPINI BÜYÜTEN SOL'UN DA TARİHİDİR

İnsanlık açısından mücadele tarihi aynı zamanda pratikten öğrenme, öğrendiğini biriktirme, biriktirdiğini aktarma tarihidir. Emperyalizm küreselleşirken onun karşısında duracak, karşı yöntem geliştirecek ve alternatif karşı-duruşun çapını büyütecek olan güç, sol bir güçtür. Sol'a ait kazanımlar -gelenekler- bu alternatif bağlamında düşünülerek, birbirinden bağımsız tek tek olgular olarak mütalaa edilmemelidir. Tüm bir yaşamın yeniden programlanmasının -bütünün-parçaları olarak ele alındığında, devrilmemiş yöntemler daha güçlü reflekslerle sahiplenilecektir.

Doğru bir yöntemden yoksun insanların zor karşısında metafizik sığınaklara yönelmesi gibi, sol kesimler de yaşadıkları problemler karşısında

kabahati devrimci yöntemlerin kendisinde, çözümünü de yöntem dışılıkta aramamalıdır. Örneğin "plan ekonomisi", varolan kaynakların sınırlı ellerde ziyan olmasını, eşitsiz dağılımı ve dengesizliği önleyen; yaşamın kollektif tarzda örgütlenmesinin yolunu açarak, insanın insana yabancılaşmasının ve bireyciliğin zeminini ortadan kaldıran bir yöntem olarak görülebilirse; piyasa ekonomisini yeniden keşfe yönelik arayışların anlamsızlığı ve içerdiği tuzak daha kolay anlaşılır.

Doğru bir yöntemden yoksun insanların zor karşısında metafizik sığınaklara yönelmesi gibi, sol kesimler de yaşadıkları problemler karşısında kabahati devrimci yöntemlerin kendisinde, çözümünü de yöntem dışılıkta aramamalıdır.

Gerçekte doğru değerlendirildiğinde, geleneklere sahip çıkmamanın, Sol'un yenilikçi olma özelliği ile çelişmediği görülecektir. Bir taraftan enternasyonalist olurken diğer taraftan yerelliği yakalamak, ülke gerçekliğini derinlemesine tahlil etmek; aktarmacılığı aşarak strateji ve taktik oluşturabilmek diyalektik materyalist felsefenin gereklerindedir. Aynı felsefenin bir diğer gereği, Sol'un güç kaynağını halk olarak görebilmeğidir. Sol, "kendisi" olmaktan kaynaklı bir güce sahip olsa da, asli olarak gücünü kitlelerden alır; önündeki sorunlara yoğunlaşır ve yapay gündemlerden kaçınır. Entellektüellik ölçütü sayılan, gerçekte ise önündeki sorunlarla alakası olmayan konulara yönelmek, Sol'un halen muzdarip olduğu bir hastalık ise de bundan kurtulduğu ölçüde enerji kayıpları azalacaktır.

Devlet olarak örgütlenmiş bir güç ile karşı karşıya olan devrimcilerin, işin kolayına kaçmak gibi bir lüksleri olmaz. Aynı zamanda devrimcilik, doğası gereği "tıkırında" gitmeyen bir iştir. Bu bağlamda işler kötüye gittiğinde felaket tellallığı yapmak, sinmek, umut tüketmek nedenli tehlikeli ise; bu gerekçelere sığınarak, varolan dinamikleri en geride seyreden muhalif konumlanmanın kulvarına çekmek de o denli yontembilmezliktir.

Olumsuzluk hanesinde biriken tüm toplamlara rağmen ayakta durmak, güçlü ve moral yüklü olmak devrimciliğin gereklerindedir. **Sınıflar mücadelesi birkaç kılıç darbesinden sora düzlüğe çıkılan cinsten bir muharebe değildir.** Bedeller bilerek ve isteyerek ödenir.

Böyle bir savaşın Türkiye Cephesinde yer alanlar gerçekte sanıldığından daha avantajlı durumdadır. Sosyalizme dair cenaze namazının kılınmak istendiği bir dönemde adeta devrimci deposuna dönüşmüş olan bir ülkede yaşıyor olmanın avantajı bir an olsun unutulmamalıdır.

Bugünün görevi neden örgütleyici potansiyeli arttırmak, örgütleyicileri örgütlemek olmasın? Veya yürütülecek başarılı bir çalışma, önüne devrimcileri örgütlemek gibi bir hedefi neden koymasın?

Gündemdeki sorunların üzerine oturduğu dinamikleri saptamak ve asli olarak hangi güçlerin harekete geçirilmesi gerektiğine karar vermek politika sanatının en önemli özelliklerindedir.

Mücadele alanları, taşıdıkları karşılıklı ilişki ve diyalektik içbağa rağmen birinin diğerini öncelediği bir önem sırasına da sahiptir.

Örneğin cezaevlerinde yaşanan bir olayın nasıl bir belirleme-etkileme ilişkisi içerisinde değerlendirileceği de böyle bir perspektif ışığında saptanır.

Silahlar için genel bir kuraldır; yerinde kullanıldığı ölçüde sonuç alıcıdır. Aksi takdirde ya geri teper ya da işlevsizleşir. Unutulmamalıdır ki, faşizm galip çıktığı en ufak bir çatışmayı dahi moral üstünlük aracı olarak kullanır. Faşizmin bir diğer özelliği de bu yolda her türden çarpıtmaya başvurmaktır.

Halka karşı rejimlerin en çok çekindikleri güç, yığınların örgütlü gücüdür. Toplumsal konumlanışı veya üretimdeki yeri itibarıyla sisteme karşı olma öğelerini bağrında taşıyan farklı kesimlerin parçalı ve birbirinden mesafeli duran görüntüsü egemenlerin sığındıkları geçici "kale"lerden biridir.

Ezilen, sömürülen, çeşitli halklardan mahrum bir biçimde yaşamaya mahkum edilen sınıf ve tabakalar, içerdiği değiş-tirici/dönüştürücü potansiyel ile beraber özgürleşme mücadelesinin en önemli dinamiği durumundadır. Özgürlük talebi bugün, kentlerden varoşlara, Kürt halkından ezilen cinse, gençlikten kamu emekçisine kadar geniş bir yelpazeye yayılmış durumdadır. Bu çığlık birbirinden kopuk, mesafeli, farklı zaman ve

biçimlerde yansıtılıyor da olsa, birleşik örgütlü bir mücadelenin, ortaklaştırılmış hedef bütünlüğünün bir ön avantaj olma özelliğini taşımaktadır.

Düşman, elindeki tüm kozları kullanmaya, bir çeşit kumar oynamaya hazırlanıyor. Kaybetmesi için neden çok; yeter ki gücümüzün farkına varalım.

DEVRİMCİLER BİR KEZ DAHA DEĞİŞİMİN BELİRLEYENİ OLMA GÖREVİ İLE KARŞI KARŞIYALAR.

DİPNOTLAR

(1) Hamas'tan FİS'e, Müslüman Kardeşler'den Hizbullah'a kadar pekçok örgütün ardında CIA, MOSSAD, İngiliz ve Fransız gizli servisleri vb.nin bulunduğu düşünürsek, İslami; emperyalist saldırganlığın ve sömürgeci vahşetin kültürel temeline eşlik eden Hristiyanlığı; Siyonist barbarlığın anayasası olan Musacılığı ortak bir paydada toplamak mümkün. Ancak tüm ortak yanlarına rağmen devlet olarak örgütlenen İslamın özgünlüğünü korumaya devam ettiği bir gerçektir. ABD İstihbarat kaynaklarının İslami gelişmeler üzerine yaptığı değerlendirmelerin her zaman isabetli olduğu söylenemez. Bizlerin de yazı içerisinde yer yer başvurduğumuz kaynakların İran, Cezayir, Afganistan sözkonusu olunca zorlandıkları; ABD'nin bu tür örneklerde olduğu gibi İslam olgusuna mutlak yönvermekte umut ettiği başarıyı sağlayamadığı biliniyor.

(2) Türkiye'de egemen sınıflar her siyasal tıkanmalarında, kendi iç çelişmelerinin arttığı toplumsal muhalefetin yükseldiği dönemlerde, toplumda çok geniş kesimleri etkileyebilecekleri ortak motifleri öne çıkararak bunalımlarını aşmaya çalışırlar. 80 öncesi dönemde Türkiye'de en geniş kesimlerde ortak tavır alışa neden olan temel motif, anti-komünizm motifi idi. Günümüzde ise toplumun çok geniş kesimlerini etkileyebilecek en önemli olgu -"terör"e karşı olma motifi dışında- İslami motiflerdir. Toplumsal muhalefetin şekillenmesine bağlı olarak, siyasal iktidar, muhalefeti pasifize etmek, bölmek, hedef saptırmak için İslami öğeleri öne çıkartacaktır. Toplumda, parlamentoda ve değişik siyasal partiler içinde bu İslami motiflerin peşinde koşacak pekçok kişi, kurum ve yapı vardır. RP'nin her tıkanmasında insanlar, öne çıkarılan siyasal motiflerin peşine takılabilir; RP'den uzaklaşmak yerine tercihlerini, öne çıkarılan İslami değerler doğrultusunda kullanabilirler (türban olayı buna bir örnektir).

DEVLET KONTRGERİLLADIR; KONTRGERİLLA DEVLETTİR

Türkiye’de kontr-gerilla örgütlenmesi bir hayli eskiye dayanır. Yüzyılın başlarında İttihat ve Terakki döneminde “Teşkilat-ı Mahsusa” adı altında faaliyet yürüten organizasyonun özellikle Ermenilere ve Kürtlere yönelik kısımları öz itibarıyla, bugün Susurluk’ta dışavuran gerçeklikten pek farklı değil.

Özellikle 1950’ler sonrasında DP iktidarı ordu ve devlet bürokrasisinde etkili olan küçük burjuva-aydın kesimlerin karşısında kendilerine destek olacak güç odaklarını yarattılar. Resmi devlet örgütlenmesi dışında, kendileri için daha güvenilir yapıları bunlar. Toplumdaki en gerici eğilimlerin örgütlenmesi temelinde gelişen, bazen kendilerini “Vatan Cephesi” gibi girişimler ile ortaya çıkaran bir örgütlenme...

1959’da ABD-Türkiye arasında imzalanan “Dolaylı Saldırı Anlaşması” uyarınca, Genelkurmay’a bağlı bir Özel Harb Dairesi kurulmuş ve buna bağlı olup sivillerden oluşan Kontr-Gerilla örgütü oluşturulmuştur. 1960 sonrası özellikle AP iktidarları döneminde bu sürecin, sivil olanla resmi olanı birbirine katarak yaşamaya başladığı gözlemlendi. Bu gizli yapılar

pekçok legal örgütlenmelerde (Komünizmle mücadele dernekleri vb.) kitleselleşirken diğer yandan da devletin resmi kurumları ile gizli-açık ilişkilere girdiler; özellikle MİT, polis, ordu ve devlet bürokrasisi içinde...

Toplumsal muhalefetin gelişimi karşısında zor durumda kalan iktidarlar giderek tabandaki bu örgütlü kesimle daha sıkı ilişki içine girdi; sürekli tavizler verdi. Faşist hareket bu koşullarda hızla gelişti. Yaşanan her “olağanüstü” dönem bu örgütlenmelerin devlet bürokrasisi, ordu, polis içinde daha uygun ilişkiler kurmasını sağladı.

Ecevit, 7 Mayıs 1977’de Cumhurbaşkanlığına yazdığı mektupta: “sözkonusu örgüt, gerilla ve Kontr-Gerilla Savaşları için ve her türlü yeraltı faaliyetleri için planlar yapar ve insan yetiştirir (...) gizlilik içinde çalışır, demokratik hukuk dışındadır” diyordu.

Ayrıca, D.Galula tarafından yazılmış olan ve Türkçe’ye de çevrilerek Genelkurmay Basımevi’nce basılarak, silahlı kuvvetler içinde dağıtılan “Ayaklanmaları Bastırma Kuramı” doğrultusunda “Gayri Nizami Kuvvetlere Karşı Harekat” başlıklı bir makale yayınlayan General C.Akyol ilginç tavsiyelerde bulunuyordu: “Halkı mukavemetçilerden ayırmak için, sanki ayaklanma kuvvetleri yapıyormuş gibi, müdahale kuvvetlerince zulme kadar varan haksız muamele örnekleri ile sahte operasyonlara başvurulması tavsiye olunur.”

Gerçi bugün artık bu türden alıntılara/bilgilere ihtiyaç kalmayacak düzeyde somut emarelerle karşı karşıyayız. Son olarak Susurluk olayı sonrasında SEDAT BUCAK’ın ABDULAH ÇATLI’ya dair övünerek verdiği bilgiler “Aysbergin gö-

rünen yüzü” ile sınırlı da olsa her şeyi anlatmaya yetiyor. Biz yine de Kontr-Gerillacı Kıdemli Albay CAHİT VURAL’ın bir tespitine yer vermek istiyoruz: “Kalabalık şehirlerde kışkırtıcı ajanla organize edilip, üniversite ve fabrikalara sokulurlar, endüstri ve eğitim merkezlerini ele geçirirler. Bu ajanlar, sabotaj malzemeleri ile yıkıcı harekatta bulunurlar. Tedhiş hareketleri düzenleyerek, gaye uğruna soygunlar yaparlar ve cinayet işlerler. (Devrimci Yol Savunması’ndan alınmıştır.)

Artık, Nato’ya üye tüm ülkelerin Kontr-Gerilla teşkilatına sahip olduğu, bunun münferit tesadüfî vb. olmadığı; dünya çapında

CIA destekli bir organizasyon olduğu açıktan kabul edilir hale geldi. Gerçi, toplumu aptallaştırma ve zeka seviyesini düşük tutma amacına ulaştığından emin olan Türkiye egemenleri halen mızrağı çuvala sığdırma derdinde.

Yine artık açıkça telaffuz edildiğinden anlaşıldığı gibi bu organizasyonun halk kitlelerini zapt-u rapt altına almada kullanıldığı pek de gizlenmez olmuş.

Bir ülkede polisinden, ordusuna, gizli istihbarat teşkilatına kadar yasal çerçevede oluşturulmuş bu denli silahlı güç varken böyle bir organizasyona neden ihtiyaç duyulur? Elbette ki akla ilk gelen şey, yasaların izin verdiği alanın dışında bir şeyler yapma ihtiyacı bu türden yapılanmaları gündeme getirir. Bu, aynı zamanda kendi koydukları hukuksal çerçeveye tahammül etmediklerinin/uymadıklarının kanıtı da olmuş oluyor.

Emekçilerin kapitalist dünyaya isyanı, özgürlük talepli eylemleri, giydirilen gömleği patlatmakta ve yer yer genişletilmesini zorunlu hale getirmektedir. İşte bu genişlik hiçbir zaman sindirilemez ve sömürücü egemenlik en ufak bir sarsılma olasılığında hukukdışılaşır.

MEHMET AĞAR’ın “Bine yakın gizli operasyon yaptık (...) bugün üzerimize gelirlere yarın kimse devlet için riski göze almaz” şeklindeki ifadesi bir çeşit itirafıdır. Göze alınan risk “yasadışılaşma” riskidir. Kaldı ki bugün artık T.C. içinde ayrı bir kontr-gerilla teşkilatından öte bir Kontr-Gerilla Cumhuriyetinden söz etmek çok daha gerçekçi olur.

1990’lı yıllarda KUKM karşısında devletin acizleşmesinin de etkisi ile “operasyon”lar öylesine yoğunlaştı ki kayıplar, infazlar faili herkesçe belli bir hale gelmiştir. Ayrıca operasyonların çapının Bosna-Hersek’e, Kıbrıs’a, Kafkaslar’a; İran, Irak ve Suriye’ye kadar uzandığı da gizlenemez hale gelmiştir.

Bugün artık sistemi oluşturan parçalar tüm çıkar bağlarına rağmen bir bütün oluşturmaktan uzaklaşmaya ve birbirini tutmakta zorlanmaya başlamıştır. Öyle ki çatlak, devletin asıl çekirdeğinde belirmiş ve ufak bir tadilatla atlatılabilecek boyutu aşmıştır. Böyle durumlarda siyasi sahnenin figüranları tüm

çıplaklığı ile sırtır: DYP ve MHP'in kapalı kapılar ardında çevrilen dolaplara bizzat katıldıkları kanıtlı/belgeli bir biçimde ortaya çıkmıştır. ANAP'ın (*) varolan kuraldışı tezgahlara daha az bulaşmış olması, daha az iktidar olmasıyla açıklanabilir. Meclis içindeki -sol'dan başka her şeye benzeyen- "sol" muhalefet halen mevcut durumu hükümeti yıpratma yönünde kullanma uyanıklığı (!) ile zaman geçirmekte, kuru bir gürlütle ile yetinmektedir. RP, zaten hükümet olanaklarına mal bulmuş mağribi gibi sarılmış; bu süre içerisinde ne koparırsam kârdır hesapları yapmaktadır.

Sonuçta figüranlara hangi senaryoda ne türden yeni roller verileceği önümüzdeki günlerde belli olacak ise de, senaristin değişmediği ve çatlağı tamir etmek üzere bir takım düzenlemeler öngördüğü bugünden söylenebilir.

Dikkat edilirse, daha kısa bir süre önce, Oligarşinin parlamentodaki temsilcileri elbirliği ederek "İller Yasası"nı çıkartmış ve bugün açığa çıktığında hayretler (!) içinde kaldıkları fiillere yasal zemin sunmuşken şimdi "ben daha az kirliyim" yarışına girmeleri sahtekarlıktan da öte bir durumdur.

TÜRKİYE'DE HİÇBİR ZAMAN İKTİDAR PARLAMENTODA OLMADI

Toplumsal yaşamın egemenlerin tercihleri yönünde oluşturulan biçimi varlık sürdürmekte zorlanmaya başladığı ölçüde sistemin alışlagelmiş -geleneksel- kurumları yerini başka kurumlara bırakmaya başlar. Gelişmelere müdahalenin "radikal" biçimleri ve bu müdahalenin sahibi güçler ön plana çıkar.

Refah Partisi, MHP gibi siyasal güçlerin artan önemdeki rolü, Türkeş'in "Her şeyden sorumlu devlet bakanı" edalarında yaptığı müdahaleler, polis rejime konabilecek muhalif tozlara tahammülsüzlüğü ve MGK'nın herkesçe bilinen belirleyiciliği "gidişat"a dair yeterli veriyi sunuyor.

Böyle dönemlerde devletin ideolojik aygıtları yerini -ağırlıkla- baskı aygıtlarına, havuç yerini sopaya bırakır. Egemenlerin hemen tüm alanlarda yaşadığı kriz ile beraber devlet, kendisine çizilen anayasal çerçeveyi zorlamaya başlar; kabına sığmaz olur; "hukukdışı"laşır; meşruiyet kaygısı azalır.

İktidar olma olgusundan parlamento aleyhine seyreden gelişmeler, parlamentonun biçimselliği üzerindeki örtüyü iyice kaldırır. Sözkonusu olan, bir çeşit temsil bunalımıdır da... Sistemin örgütlenmesinde form bozukluğu başgösterir. Siyasal parti ile kitle ilişkisindeki kopma giderek sermaye güçleri ile partiler arasında bir kopmaya sebep olur. Devlet, ilişkiyi dolaylı

kılan unsurlarıyla beraber bir mekanizma olarak varlığını sürdürüyor görünmesine rağmen; egemen güçler ile bu mekanizma arasındaki bağ doğrudan bir hal almaya başlar, siyasal partilere by-pass yapılır.

Artık Türkiye'de yaşayan herkesin malumudur ki, parlamentoda oluşturulan politikaların hemen tümünde MGK mührü bulunmaktadır. İster "tavsiye" kararı bulunsun, ister bulunmasın, her karar alışı arka planda aynı güç varlık göstermekte; ön tarafta ise "orta oyunu" devam ederek "rejim hususunda işler yolunda" mesajı verilmektedir. Aslında "iç hizmetler yasası"na dayanarak "rejimin selametini güvenceye almak" gibi gerekçelere sahip de olsa şimdilik, gerekçe gerektirmeyecek bir kolaylıkla işleri yoluna koyabilmektedir.

MGK, müdahale araçlarını son derece sadeleştirilmiş ve dolaylı bir biçim vermiştir. Öyle ki, zamanlamada veya biçimde gündeme gelen farklılığa dahi tahammül etmemektedir. Örneğin hatırlanacağı gibi meclisin tatil süresinin bitimini beklemeden toplanıp karar alması -yasa çıkartması- MGK'nın "tavsiye"leri sonucu olmuştur.

İsrail ile yapılan Askeri İşbirliği Antlaşması da "iktidar parlamentoda mı?" sorusunun yanıtını tüm çıplaklığı ile ortaya koymuştur. Gerçek içeriği sonradan ortaya çıkan ve Ortadoğu'da dengeleri değiştiren düzeydeki önemi anlaşılan bu antlaşmanın anayasa ihlal edilerek ve Hükümeti de Dışişlerini de atlayarak yapılması uysal bir sessizlikle karşılanmıştır. Kimse bu antlaşmanın üzerini kazıyıp ortaya çıkacak olanı sergileme cüretini göstermedi. Yasalara, kurumların işleyişine ahlaki anlamlar yükleyerek nutuk çekenler, "vatan ve bayrak" sevdalıları onurlarına astar çektiler. Türkiye semalarında tur atan F-16 jetleri ulusal onurlarına dokunmadı. Açıkça kabul edilmiyor da olsa, antlaşma gereğince İsrail'e Türkiye topraklarını kullanarak bölge ülkeleri hakkında istihbarat çalışması yapma ve hava sahasını kullanarak saldırma avantajı sağlanmış oluyor.

Gerçekte, varlığını sömürüye, baskı ve zorbalığa borçlu olan; kişisizleştirilmeyi, soysuzlaştırmayı çözüm olarak gören bu düzenin temizlenme, aklanma olasılığı yoktur.

Diktatörlük, emekçi halklar tarafından tarihin çöp sepetine yollanırken, iyiden güzelden yana yeni bir doğum gerçekleşecek ve bu doğumun ebeliğini devrimci şiddet üstlenecektir.

(*) Burada sözkonusu edilen Mesut Yılmaz'ın parti başkanlığı yaptığı ANAP iktidarlara dönemidir.

"BOZUK DÜZENDE SAĞLAM ÇARK OLMAZ"

Bir çelişki, çözümlenerek aşılıyorsa, onu vareden ortamın da ömrü dolmuş demektir. İçten içe çökme, çürümeye başlar; yok olma koşulu doğar.

Kendi koyduğu yasalar kendisine dar gelmeye başladı mı, egemenler her zaman için "kuraldışı" yolları dener. Özellikle, kendisi bir çeşit "kuraldışı"lık taşıyan "kontra" faaliyetlerinin örgütlenmesi doğrudan doğruya, uyuşturucu trafiğini gündeme getirir. Bu türden organizasyonların Dünya çapındaki örgütleyicisi ABD'dir. Los Angeles'te zencilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde CIA ajanları tarafından 1980'lerde tonlarca kokain satıldığı artık resmileşmiş/belgelenmiş durumdadır. Ayrıca bu uyuşturucu trafiğinin ucunda Nikaragua'nın olduğu; elde edilen paranın Kontra hareketini finanse etmek üzere kullanıldığı da bilinmektedir. Tek tek ülkelerdeki biçimi ise "Küçük Amerika"dır.

Türkiye'de 1980 sonrası iktisadi yaşam üzerinde rant eko-

nomisinin ağırlığı hissedilmiş, sosyal bünye üzerinde de tayin edici etkiler yaratmıştır. Sıcak para akışı ve para piyasalarının belirleyen konuma gelmesi aklanacak para hacmini büyütürken bunun unsurlarını da kurumlaştırmıştır. "Kirli işlere kirli eleman" zihniyetinin kıymete bindirdiği "faşist eskisi" bir miktar çapulcu böyle bir ortam içerisinde, devletin yasadışı organlarında varlık göstermiştir. Ancak devlet, kimi yasalar içine sığan, kimi de yasalar dışına taşan kurumları ile öylesine bir kirli savaş sürdürmektedir ki; ilerde insanlık, vahşet örneklerini sıralarken Nazileri belki de daha alt sıralarda anacaktır. Bu bağlamda sorunun ABDULLAH ÇATLI ekseninde algılatılan günlük gazete mantığının dışına çıkmak gerekiyor. Öyle ki, duş koordinatlarını iyi seçemeyenler MESUT YILMAZ gibi bir halk düşmanına, KEMAL YAZICIOĞLU gibi bir işkenceci katile dahi olumluluk atfeder duruma düşebilir.

Devletin Susurluk'ta suçüstü yakalanması, halka karşı teşki-

latlanmış bir organ olduğu gerçeğinin bir kez daha altını çizirken; egemen güçlerin tüm temsilcilerini "namus"u kurtarma telaşı sarmıştır. Yasama, yürütme, yargı ve militarist güçleri ile hakimiyet kurumsallaştırılmış ve meşruiyet sağlanmışken (!), "kaza" sonrasında ortalığa saçılan pislikler, rüzgarı tersine çevirmiştir. Şimdi, DEMİREL'den YILMAZ'a; görsel medyadan yazılı olanına kadar geniş bir yelpazede sürdürülen ve kimi kez "hesap soruluyor" intibahını oluşturan çabalar devleti aklama amacıyla ortaklaşmaktadır. Nitekim son olarak MGK tarafından hazırlanan Kürt sorunu eksenli rapor, teşhir olan birtakım yöntemlerden vazgeçme niyetini taşımadıklarını; devlette yeniden yapılandırılması gereken boyutlar varsa ona da kendilerinin karar vereceklerini tescil etmiş oluyor.

"Devletin bekası", "Vatanın ve Miletin bölünmez bütünlüğü" şırına edilerek uyutulan kitleler, "kaza"nın sarsıcı etkisi

ile uyanırsa bir daha uyutulamayacağını ve bunun, saltanatlarının sonu demek olduğunu bilen egemen çevreler, feda edilecek "münferit" suçluları tespit etme telaşı içindedir. Egemenliğin kayıtsız şartsız Oligarşinin olduğu bu ucuz emek cenneğini kazaya kurban vermek istemiyorlar.

Susurluk sonrasında oluşan ortam; sol'u devlet karşısında, öngörülerini doğrulanmış bir güç haline getirdi. Dışardan bakıldığında güçlü ve sağlam bir görüntü veren devletin, sahipleri ile beraber bir gelişmeler yumağı haline geldiği de ortaya çıkmış oldu.

Devrimcilerin yıkmaya çalıştığı düzende bir tek sağlam çarkın olmadığı, bunu yıkmamanın haklı ve meşru olduğu gerçeğini anlatabilme olanakları genişledi.

Politika üretiminde done seçimini doğru yapma, gündem oluşturma ve etkili olabilme konusunda sıkıntılı bir dönemden geçmekte olan Türkiye solu, ortaya çıkan bu avantajı iyi değerlendiremezse; devlet, imaj tazelemiş bir biçimde halkın karşısına çıkma manevralarında başarılı olabilir.

İnsan emeğini sömürme üzerine, bireycilik üzerine, yalan ve demogoji üzerine kurulu olan düzenlerde çürüme, kokuşma kaçınılmazdır. Ortalığı saran pis kokuların kaynağında düzenin kendisi vardır. Ve gerçek temizlik, ancak devrim ile mümkündür.

OLİGARŞİ MEZARA HALK İKTİDARA

MARAŞ'TAN

YIL: 1978

YER: MARAŞ

KATLEDENLER: DEVLET
DESTEKLİ SİVİL FAŞİSTLER
KATLEDİLENLER: MARAŞ
HALKI

Maraş Katliamı'nın 18. yılı'nı geride bırakırken; bugün artık savaş, daha boyutlu, daha çıplak ve dolambaçsız... Devlet, en ufak birimine kadar, tüm kurumları ile faşistleşmiştir. Faşizm, halka karşı bir savaştır. Bütün bir halkın değerlerine, malına, canına yönelmiş bir saldırdır.

Dün, Maraş'ta Çiçek Sineması'nı bombalayarak provokasyon ortamı yaratan, sonrada "Komünistler sinemayı ve camiyi bombaladı" diyerek saldırıya geçen güçler; bugün köyleri yakan, sonra da gerillanın üzerine yıkmaya çalışan güçlerdir.

Dün, bebekleri ve hamile kadınları katleden güçler; bugün henüz doğmamış Kürt çocukları üzerine rapor hazırlayan güçlerdir.

Dün, ŞENDİLLER şahsında saldıran devletti; bugün ÇATLI, KIRCI vb. şahsında saldırılar düzenleyen yine aynı devlettir.

Dün, Maraş Katliamı gerekçe edilerek "sıkı bir yönetim"e geçildi; bugün MGK'lı bir yönetim var.

SUSURLUK'A

YIL: 1996

YER: TÜRKİYE

KATLEDENLER: SİVİL
FAŞİSTLER DESTEKLİ DEVLET
KATLEDİLENLER: TÜRKİYE
HALKLARI

Gerçeklerin daha da net bir biçimde ortaya çıktığı, toplumun önemli bir kesiminin doğrudan savaşın içine çekildiği bir ortamda devrimcilerin hazırlıksız yakalanma lüksleri olamaz. Halk muhalefetinin genişleyerek büyüdüğü koşullarda, devrimci mücadelenin de görevleri genişler, hedefleri büyür.

Faşizme karşı yoğunlaşan tepkileri, yükselen halk muhalefetini devrimci bir zeminde buluşturabilmek, en geniş halk kesimlerini mücadeleye katmak devrimcilerin önünde acil bir görev olarak durmaktadır. Aynı görev, faşizme karşı militan bir mücadelenin örgütlenmesi görevi ile kopmaz bir bütündür. Süreç, tereddüte/yalpalamaya yer vermeyen bir kararlılıkla örülmelidir. Özgürlüğümüzü elde etmenin başka yolu yok.

SAVAŞACAĞIZ VE KAZANACAĞIZ

MADEM Kİ AÇLIĞIN SEBEBİ SİZSİNİZ; MADEM Kİ İKİ SANİYE BİR ÇOCUK ÖLDÜRÜYORSUNUZ... O HALDE SİZİ BAĞIŞLAMAYACAĞIZ!

Yapılan araştırmalar 2 saniyede 1 çocuğun açlıktan öldüğünü gösterirken; bir başka araştırma, hergün tonlarca gıdanın çöpe gittiğini belgelemektedir.

İnsanlığı açlığa mahkum edenlerin Gıda Zirveleri toplayıp açlığa çare (!) aramaları, hedef şaşırtmaktan, açlığın kaynağı konusunda bilinçleri yanıltmaktan başka bir amaca hizmet etmiyor. Roma'da toplanan Dünya Gıda Zirvesi'ne (13-17 Kasım) katılan Fidel Castro, "önümüzdeki 20 yıl içinde 400 milyon kişi olan aç insanların 800 milyon kişiye çıkmaması için ne gibi makyaj çözümler sağladık?" diyerek zirvedeki ikiyüzlülüğün, sahtekârlığın altını çizmiştir. Castro, aynı konuşmada açlığın sebebini de tarif ediyor: "Kapitalizm, neoliberalizm, vahşi pazar yasaları, dış borç, az gelişmişlik ve eşit olmayan koşullar yüzünden Dünya'da pek çok insan ölüyor."

Neyin ne kadar üretilebileceğinden, üretilenin nasıl tüketileceğine kadar pek çok konunun programlanmasını piyasa ekonomisinin işleyiş kurallarına ve fiyat mekanizmasının dengeleyici (!) ellerine terketmenin akılcılığı (!) tartışılmakta/dayatılmaktadır.

1980'li yıllarda piyasa ekonomisinin ve küreselleşmenin yaygınlaştırılması, yoksullar üzerindeki etkisini hızla göstermiştir. Gelir dağılımındaki farklılaşmada tam bir uçurum yaşanırken, açlığın yayıldığı alan da genişlemiştir. "Borç krizi" ile gündeme gelen IMF'nin 1980'li yıllar reçetesi aynı zamanda, az gelişmiş ülke tarım ve hayvancılığını da küresel bağımlılığa sokmuştur. İthalat kolaylıkları ile az gelişmiş ülkelerde cirit atmaya başla-

yan "gelişmiş ülke tarım ürünleri" bağımlı ülkelerin elinde tarım avantajını da almıştır. Ülke içindeki tüketim normları üzerinde dahi bozucu etki yapan bu müdahaleler, aynı zamanda yerli üreticiyi rekabet altında ezerek yok olmaya zorlamıştır.

Bununla beraber, ucuz işgücüne dayalı olarak yapılan yatırımlar -teşvik edici ihracat kalemlerinin de etkisiyle- üretimin biçimini değiştirmiştir. Geri bırakılmış ülkeler, kendi beslenmesini sağlayamaz duruma gelirken; temel gıda ürünleri yerine, uluslararası sermayenin yönlendirmelerine uygun bir üretim sınırlılığına sokuldu.

Bu düzenlemeler, geri bırakılmış ülke kaynaklarının gelişmiş ülkelere aktarımını hızlandırırken, borç yükünü ifade eden rakamları da aynı oranda büyütülmüştür. Öyle ki, bunun sosyal sonuçları karşısında dayanamayarak IMF'den 1988'de istifa eden ekonomist Davison Budhoo'ya göre "IMF-Dünya Bankası uyum programları, gelişmekte olan ülkelerde halkın tüketimini kısırarak, sanayi ihracaatının teşvikine aktarılmasıyla elde, edilen kaynaklarla, borç ödenmesini amaçlıyordu... IMF-Dünya Bankası'nın Afrika, Latin Amerika ve Asya'da halkın ge-

reksinimlerini göz önüne almayan, neredeyse soykırıma varan politikaları yüzünden 1982'den bu yana, her sene 5 yaşın altında 6 milyon çocuğun yaşamını kaybettiği tahmin ediliyor... Bugün Üçüncü Dünya'da yaklaşık 1,2 Milyar insan mutlak yoksulluk içinde yaşıyor (10 sene öncesine göre yüzde yüz artış)

Çevre sorunları açısından, milyonlarca yerli insan geleneksel tarımdan çiftliklere, kereste plantasyonlarına sürüldüler. IMF-Dünya Bankası'nın politikalarının, güney halkının yaşamı üzerinde, felaket boyutlarına ulaşan sosyo-ekonomik etkiler yarattığında hemen herkes anlaşıyor." (Monthly Review, 01/09/1995-18 Kasım 1996 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nden)

Farklı bir sistem altında bilinçli-iradi müdahaleler ve planlı bir işleyiş gerektiren kriz durumlarının çözümünü tam tersi bir mekanizmanın; karakteri dengesizlik ve dalgalanma olan bir unsurdan yani piyasadan beklemek kuzuyu kurda teslim etmek anlamına gelir.

20. Yüzyıl'ın sonunda, salgın hastalıkların yeniden sahneye çıkarak Dünya'nın pek çok yerinde zaptedilemez noktalara gelmesi "Çürüyen kapitalizm çağı"nın bir başka çürüme belirtisidir.

İhtiyaca göre değil, pazara göre üretenler, kâr için üretenler; açlığın, yokluğun, yoksulluğun sebebidirler. Onlar insanlığın sorunlarını çözemezler.

Haramilerin saltanatını yıkığımız gün, açlığın sebebi ortadan kalkacak; "Yeteneğe göre üretim, ihtiyaca göre tüketim" in yolu açılmış olacaktır.

DEVRİMCİ YOL'U

Devrimci Yol'un temel teorik tespitleri, ideolojik-politik çizgisi, 1968'lerden başlayan bir süreç içinde, devrimci pratiğin ışığında sürekli gelişmiş, THKP/C deneyimi 12 Mart yenilgisi ve 1974'ler sonrası anti-faşist mücadele içinde olgunlaşmış, 1979'lara gelindiğinde kendi içinde bütünlüklü bir nitelik kazanmıştır. Bu çizgi, içinde yaşanan somut koşulların, bütün yönleriyle, köklü ve uzun dönemli tahlili sonucu netleşmiştir.

Türkiye'de 1980 öncesi yaşanan siyasal süreç incelendiğinde yelpazenin

Siyasal bir hareketin başarısı, referans olarak aldığı teorik bütünlüğün şablonculuğunu yapmaktan değil; içinde bulunduğu yaşamsal kesite uygun siyaset yapabilmekten, mücadele araç ve yöntemlerini geliştirebilmekten geçer.

bir kanadında Devrimci Yol'un çok özgül bir yerinin olduğu görülür. Bu özgülüğün -güncel olandan, genel olana; konjonktürel olandan sürekli olana kadar- pek çok nedeni var. Belki salt bu yönüyle bile kapsamlı bir araştırma konusu olabilir.

Bir teori ancak yeniden üretilebildiği ölçüde yaşam şansı bulur ve devamlılık kazanır. Hiçbir teori güncel siyasal görevlerin nasıl yürütüleceğine dair önsüz-sonsuz, genel-geçer doğrular içermez. Siyasal bir hareketin başarısı, referans olarak aldığı teorik bütünlüğün şablonculuğunu yapmaktan değil; içinde bulunduğu yaşamsal kesite uygun siyaset yapabilmekten, mücadele araç ve yöntemlerini geliştirebilmekten geçer.

İçinde doğup büyüdüğü koşullarda dönemin ekonomik, siyasal, sosyal sorunlarını irdeleyen; toplumdaki sınıf ve katmanların karşılıklı ilişkisi ve çelişkilerini, bu çelişmelerin süreçte alabileceği olası biçimleri değerlendiren; temel ve tali olanla, konjonktürel ve stratejik olanı ayırttıran Devrimci Yol'u anlayabilmek sözkonusu süreci anlayabilmeyi gerektiriyor.

Sistemle uzlaşmanın muhtemel tüm biçimlerini reddeden Devrimci Yol; sisteme her alana alternatif olmayı; çürütme, kokuşmuş sistemin kendi çelişkile-

rini keskinleştirerek çöküşünü hızlandırmayı hedefleyen, devrimci değerlerin egemen olduğu devrimci bir hareketti. SİSTEM İLE HERHANGİ BİR NOKTADA UZLAŞMANIN, GİDEREK HER ALANDA UZLAŞMAYA DÖNÜŞECEĞİ BİLİNCİ EGEMENDİ. Bu nedenle reformist eğilimlere pek itibar edilmedi.

Devrimci Yol'un oluşum sürecinde en belirgin özellik "siyasal pratiğin" belirleyiciliği idi. Hemen hemen her şey siyasal pratiğin gerekleri, ihtiyaçları açısından ele alınıyordu. Teori, her koşul-

da uyulması gereken evrensel doğrular bütünü değil; siyasal pratiğin gelişmesinde, sorunlarının çözümlenmesinde bir "araç" olarak görülüyordu. Hatta günümüzde, birilerinin ağzından hiç düşürmedikleri Direniş Komiteleri (DK) düşüncesi de siyasal pratiğin dayatması sonucu olarak ortaya çıktı. Yoksa hiç kimse "bugünün koşulları DK gerektiriyor" diye bir düşünceyi masa başında üretmedi. Siyasal pratik, hayatın içinden çıkardı onu.

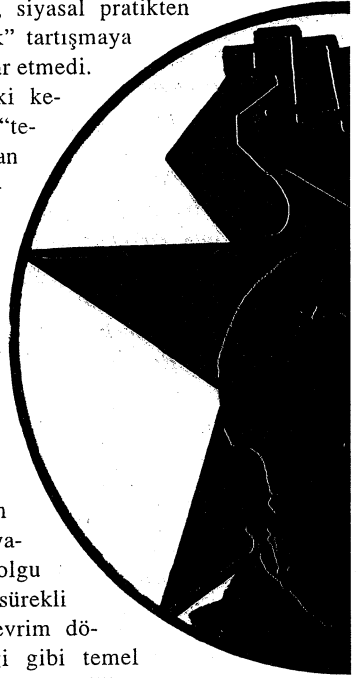
Direniş Komitelerinin uygulanabildiği ve başarılı sonuçların alınabildiği yerlerde DEMOKRASİ ve SOSYALİZM üzerine kitaplarda bulunmayan ve tartışarak da üretilemeyecek olan çok değerli deneyler elde edilmiştir. Bu toplum içerisinde yaratılan, halkın kendi kendini yönetmesini embriyon örnekleri, sistemle olan çelişkileri arttırmış, gelecek topluma dair projelerimizi güvenilir, uygulanabilir ve inandırıcı kılmıştır. Böyle bir çabanın somutlanmış ifadesi olan FATSA, THKP/C'yi değişen ve gelişen koşullara uyarlayabilmenin, yeniden üretilebilmenin cisimleşmiş ifadesidir. Sosyalizm adına varlık gösteren revizyonist diktatörlüklerin yıkılması gerçekliği belirmeden geliştirilmiş alternatif bir projenin somutlaştırılmış örneğidir. Bu anlamda FATSA, bugün ortaya atılan ve

belirsizlik havası yaratan, sosyalizme dair sorulara 16-17 yıl önce öngörül-
müş bir cevaptır.

Devrimci Yol, siyasal pratikten kopuk bir "teorik" tartışmaya hiçbir zaman itibar etmedi. Kendi dışımızdaki kesimlerde süren "teorik kavga"lardan bile, siyasal pratiğin uzun dönemde yolunu açabilecek sonuçlar çıkarıldı.

Bugün için "aşıldı" denilen pek çok tartışma da (Emperyalizm, Üçüncü bunalım dönemi, emperyalizmin içsel bir olgu olması, devlet, sürekli faşizm, evrim-devrim döneminin iççeliği gibi temel konular) gene siyasal pratiğin önünü açacak, zemini sağlamlaştıracak tarzda sürdürüldü; yoksa salt "devlet"i tartışmış olmak için devlet tartışması açılmadı. Yapılan pek çok soyut tartışmanın oluşturduğu potaya girmeden, pratiğin önümüze koyduğu görevler bağlamında kendi zeminimizi yarattık. Bu durum "Devrimci Yol konjonktürel bir harekettir" yanlış yorumuna sebep olduysa da bugün geriye dönüp baktığımızda; örneğin mücadele biçimleri üzerine yapılan tartışmalara "temel siyasi görev" halkasından yaklaşıyor kazandırdığımız farklı boyut, halen Marksist yöntemin gerektirdiği en doğru tarz olma özelliğini taşımaktadır.

Hatırlanacağı gibi bazı çevrelerce "Devlet" gibi "faşizm" konusu da yapılan ve söylenenlerin kitaba uygunluğu düzeyinde tartışılmış; faşizmin, günlük yaşantımızın her alanında karşımıza dikilen somutluğuna rağmen soyut bir kavram tartışmasına gidilmiştir. Yaşananların karşılığını kitaplarda veya herhangi bir ülkenin pratiğinde arama alışkanlığı çeşitli grup ve anlayışların Direniş komitelerine katkısını engellemiş ve

ANLAYABİLMEK

ya sınırlamıştır. Bu durum, faşizme karşı mücadelede yer yer edilgen tereddüt-lü ve üretken olmaya pratikler sergilenmesine sebep olmuştur.

Maraş'ta, Sivas'ta, Çorum'da, Malatya'da ve daha pek çok yerde gündeme gelen saldırılar, bu saldırılara karşı geliştirilen direniş örnekleri ve giderek boyutlanan iç savaş ortamı çatışmaları sivil faşistlerce tayin edilen bir sınırlılığın dışına taşır-mıştır. Saldırılarının kapsamı da, yükseltelen direnişler de devletin biza-tihi kendisini sahneye çıkarmış; çoğu kez resmi veya sivil ayrımı yapmayı güçleştirecek denli bir içi-çelik yaşanmıştır.

İşte, Devrimci Yol'a yapılan kimi atıflar sökonusu sürecin bu özelliklerini ıskalar niteliktedir. Çatışmaların sivil faşistlerle mi, devletle mi yapıldığının ayrımı dahi yapılamayacak denli yoğun ve geniş bir satıhta sürdürülmüş olması sebebiyle, "sivil faşistlere karşı mücadele içerisinde boğulduk" nitelemesi taşıdığı doğru yanlar gibi haksızlık ve eksiklik de içermektedir.

Devrimci Yol'un "anti-faşist mücadelede ön saflara!" sloganı ile işe başlaması bir eksiklik değil, bir başarı olarak değerlendirilmelidir. İç savaş tespiti yapan ve askeri faşist bir darbe olasılığına dikkatleri çeken Devrimci Yol, öncü savaşçı bir partinin oluşturulması çabasında geç kalmıştır. Bu gecikmede irade gecikmesinin yanında mücadelenin gerektirdiği, paradokslarla yüklü görevlerin de etkisi vardır.

Faşizme karşı mücadelenin bir devrim sorunu olarak görülmesi halka yönelen yoğun faşist saldırılar karşısında kayıtsız kalmayı gerektirmeyeceği öngörüsü ile hareket edilmiş ve bir direniş hattı oluşturma çabalarına ağırlık veril-

FATSA, bugün ortaya atılan ve belirsizlik havası yaratan, sosyalizme dair sorulara 16-17 yıl önce öngörülmüş bir cevaptır.

miştir. Günlük görevler devrimci sorumluluğun gereklerine dikkati çeken düzeyde bir aciliyet ve yoğunluk taşımış ve bu durum uzun vadeli örgütlenmelerin oluşturulması çabaları üzerinde geciktirici bir etki yapmıştır.

Faşizme karşı mücadelenin ikili bir içeriğe sahip olduğu; açık faşist diktatörlük olasılığında -sivil faşistlere karşı mücadeleyi rafa kaldırmadan- çabaların ağırlıklı resmi faşist güçlere yöneltilmesi gerektiği saptanmış ve bu konuda iradi adımlar atılmıştır. Ancak, bir partileşme sürecini gerektiren koşulların henüz aşılanamış olması, bu sürecin geçici organlarını daha ileri ve ağır görevler ile karşı karşıya bırakmıştır. 12 Eylül sonrasına sarkan bu eksikliklerin tamamlanması mümkün olamamış; birleşik bir direniş mücadelesi çağrılarında ve çabalarına rağmen süreç yenilgiyle sonuçlanmıştır.

Bilimin gerekleri, geçmişle kurulan köprü ve siyasal devamlılık açısından baktığımızda; mücadele tarihinin "biten", kaldırılıp kenara atılan dönemleri olmaz. Doğada ve toplumlarda hiçbir şey durağan değildir. Toplumlardaki değişimler oldukça hızlıdır. Bu nedenle siyasal pratiğin sorunlarını aşmak için, "bitti" denilen tartışma konularında bile hala söylenecek, söylenmesi gereken çok şeyler vardır. Yeter ki insanlarda "siyasal pratik" kavramı dumura uğramasın. Dün tartışılan ve ortak noktada buluşulan konulardan hiçbiri bugünün tartışma konularının dışında değildir. Her şey tartışılabilir; yeniden incelenebilir. Bu konudaki tek ölçü, tartışmanın, siyasal pratiğin gerekleri doğrultusunda yapılıyor olmalıdır. Siyasal pratikten kopuk, çoğu entellektüel kaygılardan kaynaklanan siyasal pratikte sınımanma şansı olmayan tartışmalar ise fazla ciddiye alınmamalıdır.

Bugün "yakın" çevremizde gözlediğimiz; geçmişini inkar, devrimci değerlerle yabancılaşma ve reformizmi bayrak

edinme biçimindeki yönelişler "geçmişte tekrar etmeme" gerekçesine dayandırılmaktadır. Yaşamın canlı pratiği doğası gereği hiçbir tarihsel konjonktürde tekerler etmez. "Yenilik", geçmişle köprülerin atılması değildir. Tarihi diyalektiği bugünün problemlerini çözerken düne gitmeyi, dünü bugüne taşımayı ve yarını bu bağlam içerisinde tasarlamayı şart koşar. THKP/C'den DEVRİMCİ YOL'a, DEVRİMCİ YOL'dan BUGÜNE UZANAN SÜREÇ, ÇENGELLERİ SOSYALİZME ASILI BİR MERDİVEN GİBİDİR. Geçmişle aramızda, aşıkça yükselmek, yükseldikçe aşmak biçiminde bir diyalektik bağ sözkonusudur.

Devrimci Yol, THKP/C'nin "büyük ölçüde kendiliğinden nitelikli bir süreç sonunda" yapılaşmasını tamamlaması biçimindeki pratiğini "tekrar" etmemiş; 1974 sonrasında ülkemiz solunun nesnel durumuna bağlı olarak farklılaşan sürecin gereği olarak farklı türden bir partileşme tarifi yapmıştır. Bugün bizlerin önündeki öncü savaşçı bir partinin yaratılması görevi de 1980 öncesinin partileşme tarifiyle farklı özellikler taşıyacaktır.

Mevcutudun incelenmesini yapmak ve buna uygun çözümlenmelerde bulunma zahmetinden kaçınıp, bu tür "yorucu" yöntemler yerine geçmişteki doğruları bugüne olduğu gibi aktarmak elbette Devrimci Yol'culuk değildir. Ancak bilinmelidir ki Devrimci Yol konjonktürel bir hareket değildir. KENDİSİNDEN ÖNCE GELENİ PRATİĞİN LABORATUARINDA TEST ETME ŞANSINI YAKALAYAN VE GENEL-ÖZEL DİYALEKTİĞİNE BAĞLI KALARAK YAPTIĞI ÇÖZÜMLEMELERİ MARKSİST HAFIZAYA MALEDEN DEVRİMCİ YOL, BUGÜNÜN SORUNLARINI ÇÖZMEDE EN UYGUN REHBER OLMA ÖZELLİĞİNİ TAŞIMAKTADIR.

KALBURLA SU TAŞIMAK VEYA KİTLE PARTİSİ

Gürültülü bir biçimde kurulan "kitle partisi" net ve bütünlüklü bir fikri şekillenme yanıtı değil ise de bugüne kadar sözlü veya yazılı yapılan açıklamalar biraraya getirildiğinde amaçlarının ne olduğuna dair belirli bir fikir edinmek mümkün olabiliyor. Özellikle, "devrimciler örgütü"nü gerekliliğini reddetmedikleri biçimindeki yaklaşımlar ile sergiledikleri pratik arasında ciddi bir açıklık söz konusudur.

Objektif olarak; toplumsal muhalefet dinamiklerinin sistem içi kanallara sevkini üstlenen kitle partisi, sahip olduğu bünye itibarıyla kitleleri iktidar hedefinden uzaklaştırıcı ve sistemi tehdit eden yanları törpüleyici bir öze sahiptir.

Birtakım olguların yokluğu, eksik kalması veya iskanması onlara duyulan ihtiyacı ve atfedilen önemi abartmaya sebep olur. Bir süredir "taban insiyatifi, yerel mevzi, konsey vb." kavramların vulger yorumuna daha sık tanık oluyoruz; bunun örgütsel sonuçları da adım adım kendini gösteriyor. İrade, yukarıdan aşağı belirleme, insiyatif, hiyerarşi vb. kavramları reddeden; ama, aynı içerikte işlevleri, örgütsüzlüğü örgütlenme yönünde kullanan çevreler aynı zamanda, tükenmişlerin vicdanını rahatlatma yeri olarak da işlev görüyor.

Devrimciler, varolan bağımsız, siyasal bir yapılanmanın taşıdığı iktidar perspektifinin gereği olan ve ona tabi gelişen örgütsel araç ve yöntemleri aslında hiçbir zaman reddetmemiştir. Bilindiği gibi Direniş Komiteleri de bu bağlamda bir önermedir. "Demokratik Halk İktidarının nüveleri", "cephesel örgütlenmenin örgütsel alt birimleri" vb. olarak tanımlanan ve yaşama geçirilen bu organlar, Devrimci Yol örgütlenmesinin yanında yer alan, ama "kendisi" olmayan örgütlenmelerdi. Ve daha önemlisi; Devrimci Yol örgütlenmesinin yerine ikame edilemeyecek olan, farklı ihtiyaçlara cevap vermek üzere geliştirilmiş araçlardan biriydi.

İşte yakın geçmişte şaşaalı bir biçimde gündeme sokulan açık kitle partisi için, her ne kadar "devrimciler örgütü"nü bir alternatifini olmadığı söyleniyor ise de, tutturulan yaşamsal grafik ve onu besleyen veriler zaten gerek ruhen gerekse üzerine basılan zemin itibarıyla

Leninist tarza yönelmenin mümkün olmadığını gösteriyor.

Leninist örgütlenme tarzından hareketle yönlenebilecek her eleştiriyi "eskiyi tekrar etmeme" kalkanı ile karşılayan "YENİDEN"çilerin (1), bırakalım başka alternatif geliştirmelerini, kendilerini soktukları bataklıktan asgari değerlerini tüketmeden çıkabilmeleri bile "başarı" sayılacaktır.

İktidar perspektifi ile hareket eden

Gerçekten bu girişim "devrimciler örgütü" ile karıştırılmıyor mu? Birbirinin alternatifi olarak görülüyor ve biri diğeri yerine ikame edilmeye çalışılmıyor mu?

veya hareket etme potansiyeli taşıyan her türden çabayı bilinçli bir tarzda taşıyıp edip "açığa çıkartan" bir anlayışın, birbirine alternatif olabilecek değişik seçenekleri olamazki.

Teorik olarak mevcudiyeti kabul edilse bile, pratik olarak "iktidarı hedef alan bir tarza", "devrimci bir tarza", "Devrimci Yol'u yeniden yaratma tarzına" yönelme şansını yitirmişlerdir.

Eleştirel yaklaşımlara karşı "somut durumun somut tahlili, dar kalıpcı olmamak vb. "motifleri bir kalkan gibi kullanan arkadaşlarımızın mantıksal örgüsünün ve fikri sistematiğinin neleir reddi üzerine oturduğunu ortaya çıkarabilmek için bazen söyleneni satır satır incelemek gerekebilir: "Bir kitle partisi, temel vasfı yasallık olmasa da, sonuç olarak, yasalara göre kurulan bir partidir. Ve böyle bir partinin işçi sınıfının öz örgütü veya devrimciler örgütü anlamında bir Leninist parti ile karıştırılmaması gereği ortadadır." (Yeni Bir Devrimci Siyaset İçin Notlar s.24, abç.)

Gerçekten bu girişim "devrimciler örgütü" ile karıştırılmıyor mu? Birbirinin alternatifi olarak görülüyor ve biri diğeri yerine ikame edilmeye çalışılmıyor mu?

Mehmet Ali Yılmaz'dan aktarıyoruz: "80 öncesinde devrimci bir harekete ihtiyaç vardı, Dev-Yol ortaya çıktı. Şimdiki ihtiyaç ise devrimci bir kitle partisidir." (Aydınlık, 8 Temmuz 1995, Hasan Yalçın-Mehmet Ali Yılmaz röportajı)

ji)

Söz konusu partinin bu türden bir işlevle ve neyin yerine sahneye konduğu tartışma götürmeyecek kadar açık.

M. Ali Yılmaz devam ediyor: (...) halkın kurtulması için halkla birlikte mücadele edecek bir partiye bugün her zamankinden daha çok ihtiyaç olduğu açık bir gerçektir." (agy., abç.)

Arkadaşımız, varolan devrimci örgütleri halktan kopuk, marjinal, maceracı

vs. görüyor olacak ki, kitle partisini halkla birlikte mücadele etmenin biricik aracı olarak kabul ediyor.

Solun birliği meselesine gelince, "solun çok daha geniş bir dayanışma içine girmesi zamanı. Solun geniş kesimlerini biraraya getirecek yeni bir örgütlenme biçiminin ortaya atılması lazım." (agy) diyen Yılmaz, birliğin de ancak böyle açık bir alanda gerçekleşeceğine inanıyor ve hızını alamayarak, "İşçi Partisi'ndeki arkadaşlar da böyle bir girişim içinde bulunmalı" (agy) diyor. Konuşmasını da ibret verici bir çağrı ile noktalıyor. "Siz de -İP kastediliyor bn.- **bu öncü parti laflarını bırakın. Bir yere varamazsınız.** On sene sonra gene aynı lafları konuşmak zorunda kalabiliriz. Gelin birlikte birşeyler söyleyelim. Artık Türkiye'de solu "ciddi" bir güç haline getirelim. Solu sosyal-demokratların temsil etmesi durumuna son verelim. Olay bu." (agy., abç.)

Fazla söze gerek var mı? Herşey çok açık. 80 öncesi sabıkalarını ihanetlerini bir tarafa bırakalım; bugün de devrimci örgütlere saldıran karanlık yüzlü Aydınlik'çılarla arkadaşımız "ciddi" bir güç haline gelmeyi amaçlıyor.

Bayağı politikacılığın, dar görüşlülüğün ve inkar zihniyetinin egemen olduğu bu süreç, yer yer devrimci sloganlara başvursa da pratik yaşamla bağlantısı itibarıyla ciddiyetsizlik üzerine oturuyor.

İçinde bulunduğumuz aşamada devrimi önüne bir amaç olarak koymayan si-

yasal yapılar sermaye düzeninde saymaya mahkumdur; varlıkları, sistem içi birer çeşitlilik yaratmaktan öteye gidemez.

2. ENTERNASYONAL OPORTUNİZMİNİN TARİH KARŞISINDA MAHKUM OLAN TEZLERİ “YENİDEN” SAHNEYE ÇIKIYOR

Dönem dönem tarih sayfalarını karıştırmak, taşıdığı öğreticilik ve alınacak dersler itibarıyla özellikle bir gereklilik haline geliyor.

Bir süredir; “kitle partisi” ve “yeniden” ibareleriyle siyasal arenada boy göstermeye çalışan bir eğilimin icraatlarına tanık oluyoruz. Mevcut panorama içerisindeki yerlerine ve çizdikleri portreye baktığımızda 2. Enternasyonal oportuntzminin tarih karşısında mahkum

Koşulların “Hic Rhodus, hic salta” (2) diye haykırdığı bir ortamda kavgayı bir bilinmeyene ertelemek, alandan çekilip, kapalı kapılar ardından, “yeni devrimci tarz”lar aramak, ancak, özgüven -ve hatta özsaygı- yitimiyle açıklanabilir.

olan tezlerinin “yeniden” ısıtılmaya çalışıldığını görüyoruz.

Özgüven yitimine uğramış, devrimci dinamikleri yok sayan, karşı-devrimin güç ve olanaklarını abartan, sistem içi alanlarda sıkışıp kalan ve bütün bunları bilinç bulanıklığı yaratarak gerçekleştirmeye çalışan “yeniden”cilerin çehresini açığa çıkartmak ve taşıdığı şaşkırtıcı benzerliğe dikkat çekmek açısından Stalin’in “2. Enternasyonal’in çehresi, çalışma yöntemi ve silahları” konusundaki saptamalarına bir göz atalım;

“Bu dönem, (...) seçim savaşımının ve parlamento gruplarının baş döndürücü başarılar sağladığı; legal savaşım biçimlerinin övgülerle göklere yükseltildiği ve legalite yoluyla kapitalizmin yenilebileceğine inanıldığı bir savaş öncesi dönemdi. Kısaca, bu dönem, 2. Enternasyonal partilerinin kendilerini besiyeye çekip semirdikleri ve devrimi, kitlelerin devrimci eğitimini ciddi olarak düşünmek istemedikleri bir dönemdi.

Tutarlı bir devrimci teorinin yerine; birbirine karşı teorik tezler kitlelerin devrimci savaşımından kopmuş ve modası geçmiş dogmalar haline gelmiş teori parçaları almıştır. Görünüşü kurtarmak için, Marks’ın teorisi elbette anılıyordu. Ama bu, Marksist teorinin canlı devrimci ruhunu boşaltmak için yapılıyordu.

Devrimci bir politika yerine, zayıf ve cılız küçük-burjuva oportunitzmi, parlamento diplomasisini ve parlamenter kombinezonları kollayan siyaset esnaflığı, görünüşü kurtarmak için, “devrimci” kararlar ve sloganlar kabul ediliyordu, ama bunlar, büro çekmecelerinde saklanmak içindi.” (Leninizmin İlkeleri, Stalin, S:15)

Proletaryanın öz örgütünün -partinin- çözmesi gereken sorunlar başka bir organizasyona havale ediliyorsa, bağımsız siyasal çalışma ve bunun gerektirdiği örgütlenme yerine tüm dikkatler -mevcut olanaklar ve enerji ile beraber- bir kitle partisine yöneltilmişse ortada bir tercih var demektir. Temel olan tali olana, birincil olan ikincil olana, aslanan türev olana feda ediliyor demektir. Yapılan, kelimenin gerçek anlamıyla tasfiyeciliktir.

“Tasfiyeciliğin özü, ‘yeraltı’nın reddedilmesi, tasfiyesi, onun yerine her ne pahasına olursa olsun, yasal olarak çalışan, biçimden yoksun bir örgüt konmasıdır. Bu nedenledir ki, partinin reddettiği şey yasal çalışma, ya da yasal çalışma gereği üzerinde ısrar değildir. Parti, eski partinin adına parti denemeyecek, biçimden yoksun ‘açık’ bir şeyle değiştirilmesini kınamaktadır. “(Tasfiyecilik Üzerine, s: 250, Lenin)

Gizlilik temelinde örgütlenmiş bir savaşçı partinin yanında, ona tabi, onu tamamlayan ve onun politik belirlenimi altında yürüyen legal oluşumlar elbette mümkündür ve gereklidir. Ancak, mücadelenin farklı araç ve biçimlerinin peşinen reddedilmemesi gerektiği biçimindeki öngörü, sınıflar mücadelesinin ihtiyaçları dışında keyfiyete dayalı tarzların öne çıkarılmasına gerekçe oluşturmamalıdır.

“Devrimci, reformu sadece legal ve illegal çalışmayı birleştirmenin bir dayanak noktası olarak ve burjuvaziyi devirmek için kitlelerin devrimci hazırlığını amaçlayan illegal çalışmayı güçlendirmeye yarayan bir siper olarak kabul eder. Reformist ise tersine, reformları her türlü illegal çalışmayı reddetmek, kitlelerin devrime hazırlanmasını baltalamak ve “bağışlanan” reformların gölgesinde uykuya yatmak için kabul eder.”

(Proleter Devrimin Stratejisi ve Taktiği, İnter Yayınları s:56)

Devrimci örgütlenmeler, mayalandırma, örgütlenme ve yol gösterici özelliği ile kitlelerin bir adım önünde olmak zorundadır. “Devrimci Yol”dan aktarıyoruz: “İçine düştüğümüz legalist eğilimlerin kaynaklarını araştırarak ortadan kaldırmak için ciddi şekilde mücadele etmeliyiz. Çünkü bu eğilimler, sonuçta, çalışmaların burjuva demokratik bir çerçeveye içinde, mevcut burjuva düzenin sınırları içinde sınırlanmasını getirir. Devrimci hareketin burjuvazinin koyduğu sınırlar içinde hapsolmesi tehlikesini getirir ki bütün bu eğilimler bir devrimci hareketin bütün ihtilalci özünü kaybetmesine yol açar. (...)

Ekleyelim ki bu konudaki hatalı eğilimlerimiz, yani gizli ilişkilerin kuruluşu geliştirilmesi, gizlilik kurallarına uyulması konularındaki ihmalkar tutumlarımız; sadece burjuvazinin muhtemel saldırıları karşısında tehlikeli durum yaratmakla kalmamakta, aynı zamanda hareket içinde düzene bağlılık eğilimlerini güçlendirmekte ve hareketin daha ileri konuma yükselişini, ihtilalci yönünün güçlenmesini engelleyen (köstekleyen) bir role sahip olmaktadır.” (Örgütsel Sorunlar ve Çalışma Tarzımızdaki Bazı Hatalı Eğilimler Üzerine-Mayıs 1978)

Gazi, Ümraniye, Nurtepe, Okmeydanı vb.nde patlayan ve daha birçok yerde patlama olasılığı olan öfkenin, seçilmiş bir zaman diliminde, hazırlıklı ve bilinçli bir tarzda ateşlenebilmesi durumundaki kazanımları düşünürsek, bugün üzerimize düşen görevlerin neler olduğu, hangi amaç ve yöntemleri öne çıkartmamız gerektiği ve dün-bugün diyalektiğinin nasıl canlı tutulacağı daha iyi anlaşılır.

Koşulların “Hic Rhodus, hic salta” (2) diye haykırdığı bir ortamda kavgayı bir bilinmeyene ertelemek, alandan çekilip, kapalı kapılar ardından, “yeni devrimci tarz”lar aramak, ancak, özgüven -ve hatta özsaygı- yitimiyle açıklanabilir.

(1) Yazı içerisinde, “YENİDEN” adı altında yürütülmekte olan çaba ile “kitle partisi”ni birbirinden ayırmaksızın ele aldık. Aradaki fark sol kulağını sağ elle göstermekten ibaret olduğu için böyle bir ayrımı gerek duymadık.

(2) Marks’ın “Louis Bonaparte’ın 18. Brumaire’i” adlı eserinde kullandığı “Gül burada, raks etmelisin”, “Burada Rodos, burada atlamalısın” ya da “İşte hendek işte deve”, “Hünerini göstermenin zamanıdır” anlamında, Latin atasözü.

İSRAİL, EMPERYALİZMİN ORTADOĞU'DAKİ VAHŞİ YÜZÜNÜN ADIDIR

İsrail meşru değildir. İsrail, emperyalizmin gayri meşru, şımartılmış ve baştan aşağı silahlendirilmiş çocuğudur. Ortadoğu senaryolarının değişmez "kötü adam"dır. Öyle bir masadır ki, kırılırken onu tutan el ile beraber kırılmak durumundadır. Kovulurken, dayanakları ile beraber kovulmak durumundadır.

Zulme uğramış olmak bir başka halka zulüm uygulamayı, sürülmüş olmak bir başka halkı sürgün etmeyi haklı/meşru kılamaz. İsrail işgalcidir, ırkçıdır... Yahudilerin uğramış olduğu tarihi haksızlıklar siyonizme bir masumiyet kılıfı olarak bindirilmek istenmiştir. Ancak, Hitler faşizminin 6 milyon Yahudiyi katletmesi, Yahudilerin 2 bin yıl önce Babil kralı tarafından Filistin'den ihraç edildikleri iddiası, kimi gerekçelerin Tevrat'a dayandırılıyor ol-

ması İsrail'i aklamaya yetmez.

1948'de yokdan var edilen İsrail devleti gerçek kimliğini açığa vurmakta gecikmemiştir.

"İsrail'i güçlendirmek batılı güçlerin Ortadoğu'da denge ve istikrarı korumalarına yardımcı oluyor. İsrail bir bekçi köpeği işlevini görüyor... İsrail, komşularından biri Batı'ya karşı izin verileden daha öte bir saygınlıkta

bulduğunda, bu ülkeyi cezalandırmakta tereddüt etmeyecektir." (İsrail Ha'aretz Gazetesi- 1951)

Filistinli yerli Arap halkının topraklarından silah zoruyla çıkartılması anlamına da gelen İsrail devletinin kurulması aynı topraklarda yaşamaya devam eden yüzbinlerce Filistin'li için ise temel insani gereksinmelerin dahi ipotek altına alınması anlamına geldi.

İsrail'in özellikle Amerika ile girdiği yakınlaşma ilk yirmi yıl içinde en çok yardım (7,5 milyar dolar) alan ülke olma özelliği ile mükafatlandırılmıştır.

Varlığı dahi bir çeşit saldırı, gasp, işgal ve haksızlık üzerine kurulu olan İsrail ile yapılan "barış" bile bu yüzden bir çeşit saldırı biçiminde gerçekleşti. "Amerikan barışı"nın imzalandığı 1993 Eylül'ünden beri Gazze Şeridi'nde hiçbir şey yolunda değil. Filistin'de 350 km. karelik Gazze Şeridi'nin 150 km. karelik kısmı beşbin İsrail'li tarafından işgal edilerek tam bir sefahat sürülmektedir. Geriye kalan 200 km. karelik bölümünde ise bir milyon Filistin'li perişan vaziyette yaşamakta; içme suyundan elektriğe, kanalizasyondan barınma ortamına kadar yoksun kaldığı bir kamp ortamı reva görülmektedir.

Filistin'inin serbest dolaşma özgürlüğünü dahi elinden alan anlaşmalara "barış" deniyor artık.

İşbirliğine varan uzlaşmacı politikalarla aldatılan Filistin haklı kırk yıllık özgürlük mücadelesinin birikimlerini kolay kolay unutmaz. İntifada çocuğu taşlarından ayrı düşeli beri zaten garip bir hüzne boğulmuştu. Kudüs'deki El-Aksa Camii'nin altına açılan tünel, dolu olan bardağın taşmasına, gerilim olan yayın oku fırlatmasına sebep oldu. Katletmeyi özlemişcesine saldırıya geçen İsrail; bir kez daha kanıtladı, barıştan bile saldırıyı anladığını...

Teslimiyeti bayrak edinmiş olan Arafat, dökülen kanın üzerinden geçerek uzlaşma masasının yolunu tutmuştur. Yaptığı mücadele çağrısı iki saat sürmüş ve hemen peşinden

sahne arkası oyunlara yönelmiştir. Anlaşılan o ki gerçek barış tesis edilinceye dek daha pek çok "masa"da bir araya gelinecektir. Nihai hedef bilincinden koparılmamış diplomatik çabaların masadaki karşılığı "kazanımları kayda geçmek, sağlama almak" biçiminde olmak durumundadır. Uzun vadeye yayılmış bir mücadelenin uğrayacağı pek çok duraktan sadece biri olan "barış" masaları işlevi doğru kavranmadığı takdirde gerçek barışı torpilleme özelliği de taşır ve savaşla kazanılanın masada yitirilmesine sebep olabilir. İntifada çocuğunun elindeki taşı almak, onu silahsız bırakmak için kurulan masalarda yaşanan kayıplar Filistin halkının kurtuluşunu belki geciktirecek ama asla önleyemeyecektir.

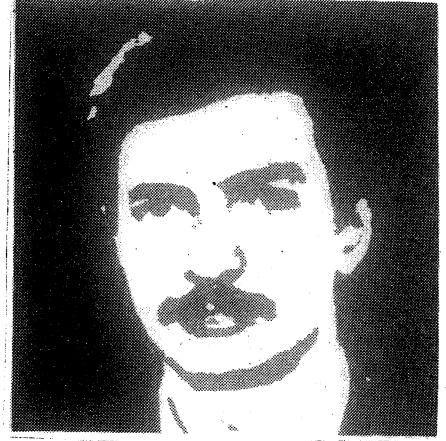
Tünel çatışmaları sonrasında önce Washington'da, daha sonra Erez'de yapılan görüşmelerde yine "dağ fare doğurdu". Ve yine İsrail, nasıl olsa uzlaşma masalarına mahkum olan Arafat karşısında olsa olsa kârdan zarar etme politikasını sürdürdü. Halen 1993'teki anlaşmanın hükümleri karşısında "yan çizerken" hiç de inandırıcı olmayan vaatlerle işi idare etme yoluna gitmektedir. Son olarak Erez'de yapılan görüşmede tünelin kapatılması gündeme dahi alınmazken, önceki döneme ait anlaşmada zaten kabul edilmiş olan El Halil'den İsrail askerlerinin çekilmesi konusu tartışmaya açılmıştır. Bu tür görüşmelerle İsrail, Arafat'la "elindekini kaybettirip buldurma" oyunu oynamakta, oyalamaktadır. Burada asıl çarpıcı olan Arafat'ın tavrıdır. Kendi halkının direnme eğilimlerine karşı bir "dalga-kıran" rolü oynarken, aynı rolü ABD'ye karşı "bak insiyatif beden" biçiminde bir pazarlık malzemesi yapmaktadır. Tabii burada amaçladığı şey, ABD'ci çözümün gerçekleşmesidir. Öyle ki bu konuda İsrail'i de geride bırakan düzeyde bir gayret sarfetmekte "kraldan daha çok kralcı" olmaktadır.

Filistin halkı, uzlaşma zincirini mutlaka kıracak ve topraklarını işgal altında tutan emperyalizmi uşaklarıyla beraber söküp atacaktır.

SORGU SÜREÇLERİNDE DEVİRİMCİ TAVIR (I)

“Öylesine direnmelisin ki, işkence bile usanmalı direncinden sen usanmamalısın direnmekten...”

- Behçet DİNLERER'in anısına-

70 yıllık Cumhuriyet tarihine aynı zamanda, “devlet eliyle sistemli bir biçimde uygulanan şiddet politikalarına karşı direnmenin tarihi” demek abartılı olmayacaktır.

Devletlerin resmi yapılanması gibi gayriresmi teşkilatlanmaları arasında da karşılıklı bir ilişki bir deney sirkülasyonu sözkonusudur. Farklı zaman ve mekanlarda uygulanan işkence yöntemlerindeki benzerlik, tecrübelerin tek elde toplanıp uygulamaya sokulduğunun somut bir göstergesidir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ve hatta tıbbın katettiği mesafe bile iradesini kitleyen ve direnişe geçen bir insanın teslim alınabilmesi amacına araç edilebilmektedir.

Sınıflar mücadelesinin “ezilenler” cephesinde haklı olmaktan kay-

naklanan her zaman için bir üstünlük ve zafer beklentisi olmuş; ancak bu beklenti kan, gözyaşı ve işkencenin eksik olmadığı bir fonda yaşanmıştır. Mazlum halklar yenilmeye, düşmeye; ama düştükten sonra yeniden kalkmaya alışkındır. Teslimiyetlerle direniş örneklerini içiçe yaşar. Tam “yok ettik”, “yıktık”, “kökünü kazıdık” denilen yerde tekrar tekrar ve inatla varlık gösterir.

Türkiye’de devrimci hareketin bıraktığı çeşitli deneyimlerden oluşan zengin mirasın en önemli boyutunu zindanlarda ve işkencehanelerde yaratılan direniş örnekleri oluşturmaktadır. Düşmanın tüm kozlarını kullandığı ve yenilgiye tahammülünün olmadığı en uç çarpışma örneği olan sorgu süreçlerinde devrimcilerin elde ettiği başarılar nihai zafer yolunda atılmış, silinmesi olanaksız adımlardır. Sistemle tüm bağları keserek bunu bir

yaşam biçimi haline getirmek karşı karşıya geldiği her noktada ona yenilgiyi tattırma şansı verecektir. Unutulmalıdır ki büyük çarpışmalar, küçük çarpışmalar toplamıdır.

Sorguya çekilen her devrimcinin şahsında, yarattığımız değerler bütünü hedef tahtasına yatırılmakta ve aynı zamanda bir moral savaşı verilmektedir. Bir çeşit sınav olarak da kabul edilmesi gereken sorgu süreçleri davaya bağlılığın, inanç ve bilinç çalışmasının yarattığı enerjinin yeniden ve daha güçlü doğmaya sebep olduğu özel bir alandır. Bu alandan “biterek”, siyasi bir cenaze olarak çıkılabildiği gibi daha bir güzelleşerek çıkmak da mümkün.

Egemenlerin sorguda işkence politikaları, tutsaklıkta zindan politikaları şa-

haretimizin iç örgüsünde kalıcı ve yapısal bir özellik haline getirmek ve bu özelliği geliştirmenin yolunu açmak işimizi kolaylaştıracak, başarı grafiğimizi yükseltecektir.

Gözaltına alındığımız andan itibaren karşımızda hafife almamız gereken örgütlü bir gücün olduğunu bilerek hareket etmek durumundayız. Her militanın önceden gözaltı-Savcılık-tutuklama sürecinin işleyişine dair bilgi edinmiş olmasında yarar vardır. Ancak bu bilginin yetersiz kaldığı veya önceden duymadığımız bir yöntemle karşı karşıya kalındığında bizi her zaman doğru yola çıkaracak olan “susma hakkını kullanma” tercihine başvurmak durumundayız. Kendimizi sorulan sorulara cevap vermek zorunda hissederseniz veya “makul”

Bugün devrimcilerin önünde duran en büyük görevlerden biri de iyice pervasızlaşan ve kural tanımaz bir vahşet boyutuna ulaşan sömürücü sınıf saldırganlığı karşısında her alanda direnişi yükseltmektir.

şırtıcı bir benzerlik taşır. BASTİLL’den AUTSCHWİTZ’e, PANKRATS’dan POLUO CONDOR’a, METRİS’ten DİYARBAKIR’a uzanan, insanlığa karşı düşmanlık zinciri deney halkalarını birbirine ekleyerek büyürken; aynı güzergah direnmenin, zoru başarmanın ve düşmanı ininde aldedebilmenin güzergahı olmuştur.

Bugün devrimcilerin önünde duran en büyük görevlerden biri de iyice pervasızlaşan ve kural tanımaz bir vahşet boyutuna ulaşan sömürücü sınıf saldırganlığı karşısında her alanda direnişi yükseltmektir. Geçmişte yaşanmış direniş örneklerini almak, şahsımızda ve

cevaplar bulma oyunu oynamaya kalkarsak, bir yerden sonra gerçek cevaplar vermek zorunluluğu ile karşı karşıya kalabiliriz. Bilinmelidir ki sorgu süreçlerinde karşımıza hiçbir biçimde “iyi adam” çıkma olasılığı yoktur ve biz bu “kötü adam”lara birakalım doğru cevabı, hiçbir biçimde cevap vermek zorunda değiliz. Diyaloga girildiği, cellat ikna edilmeye çalışıldığı sürece onların potasına girilmiş demektir. Uzattıkları çaya, sigaraya veya bir yardım (!) eline yönelen bir yanımız olursa iç refleksle kenimize “tokat” atmasını bilmeli, uzlaşmaz yanımızı her an diri tutmalıyız. Yeminden kendi kendine küfüre

kadar her yola başvurabilir ve hatta inandırıcı olmak için gözbağını açıp sohbet de edebilirler. Bize uzanan en inandırıcı elin bile üzerinde kim bilir kaç devrimcinin kanının taşındığı bir an olsun aklımızdan çıkmamalıdır.

Yanlış anlayabilecekleri veya inamayacakları kaygısı bizleri giderek inandırıcı cevaplar vermeye iter ki bu çok tehlikeli bir ikilemdir. İlk günden itibaren empoze edecekleri "bilgi vermeden buradan çıkamazsın" tehdidini bugüne kadar binlerce devrimcinin çiğneyerek geçtiğini ve bizlerin de bunu pekala başarabileceğimiz öngüveni ile celladın karşısına çıkılmalıdır. Zaten direnmenin daha ilk günlerinde terazinin kefelindeki değişimi hissedersiniz; koşullar sizin lehinize dönüşmeye başlar. Artık onlara kuşbakışı bakıyorsunuzdur. İtiraf etmeye başlarlar, "tamam tamam anladık, ama..." diye başlayan geri adımları peşpeşe izlersiniz. Ellerinide "sopa"dan başka pek ciddi bir avantajın olmadığını görmeye başladıkça, içinizdeki moral çağlayanının hergün biraz daha güre aktığını hissedersiniz.

"Ev adresi" gibi bilmek durumunda olduğunuz bir şeyi veya zayıflık gösteren bir yoldaşınızın yüzünüze karşı itiraf ettiği bir gerçekliği reddetmek zordur; inandırıcı olamazsınız biçiminde yanlış kanaatlar vardır. Böyle bir baskılanmanın etkisine asla girilmemelidir. Bizlerin, ruhu dahi çürümüş aşağılık yaratıkların karşısında inandırıcı olmak gibi bir sıkıntısı olmamalıdır. "Dürüstlük", "samimiyet", "doğruyu söyleme" gibi davetlerine hiçbir biçimde muhatab olmamalı, onların bu kavramlara ne denli yabancı olduğunu hatırd tutmalıyız.

"Bundan birşey olmaz" diye vereceğimiz her bilginin anında düşünemeyeceğimiz bir başka bilgiyle bütünleşerek zarar verebileceği olasılığı bizleri her zaman için susma tercihiyle yöneltmelidir. Ayrıca, zarar vermese bile onlara verilecek ufak-tefek bilgiler onları heveslendirecek ve yenilerini almak için saldırganlaştıracaktır.

Başlangıçta çok şey biliyor görüntüsü veren cellatlar, direnme karşısında kısa sürede bildiklerini -bir baskı aracı olarak- ortaya dökmeye başlar ve bir anlamda sorgulanan duruma düşerler. Gerçekte bir takım şeylerin biliniyor olması biz doğrulamadığımız sürece çok fazla bir anlam ifade etmez. Ancak bizler tarafından doğrulanan bilgilerin onların elinde daha güçlü bir silaha dönüşebileceği unutulmamalıdır. Fazlaca bir önem atfetmeyerek içtiğimiz bir çayın,

* Efsaneye göre büyücü tanrıça Kirke, Aiaie adasında bir konakta yaşar. Sesi ve güzelliği ile Odysseus'un arkadaşlarını konağa çeker. Onları tahtlara iskemlelere oturtur ve içine peynir, sarı bal ve arpa unu ezdiği pramnos şarabına ilaç da katarak verir. İçkiyi içtikten sonra onlara değneği ile dokunarak hepsini domuzla çevirir ve domuz ağına kapatır.

verdiğimiz bir cevabın, girdiğimiz bir diyalogun bir başka yoldaşa yanlış anlaşılabilir türde izlettirilmesi dahi beklenmedik sonuçlara sebep olabilir. "Ne kadar mesafeli olursam o kadar iyi olur" tavrı her zaman tercih edilmelidir.

Gözaltı süreci başladığı andan itibaren hiçbir evrağa imza atılmamalıdır. "Ne var bunda? Evinizi aradığımızı gösteren bir tutanak bu; bari bunu imzala" biçimindeki telkinlere de kanmadan "ev arama tutanağı" dahil olmak üzere her türlü imza talebi reddedilmelidir. Bu konuda verebileceğimiz her taviz, onların elinde konumlarını ve yaptıkları işi meşru kılacak bir avantaja dönüşecektir.

Hiçbir fiziki güç, bilinç ve inançla kilitlenmiş bir iradeyi altetmeye yetmez. Sorguya katılan her işkencecinin beklen-

mektir. Yürütmekte olduğumuz mücadelenin hemen her anında düşmandan, kavgadan, sınıf çatışmasından söz ederiz. Ancak sorgu süreçlerinde düşmanla çıplak, net ve birebir bir karşılaşma yaşanır. Yanımızda başka kimse de yoktur. Tüm yeteneklerimiz, birikimimiz ve sahip olduğumuz sınıf kını sınavdan geçirilecektir. Şiarımız her zaman için "YA KAZANACAĞIZ, YA KAZANACAĞIZ" olmalıdır.

Başkasının çözülmesi, bilgi vermesi işkencede koymamız gereken devrimci tavır üzerinde en ufak bir etki yapmamalıdır. Nasıl olsa biliyorlar/öğrendiler diye dayatılanları kabul etmek yapılabilecek en büyük yanlışlardan biridir. **Bizler polisin bir takım bilgileri edinebi-**

Ellerinde "sopa"dan başka pek ciddi bir avantajın olmadığını görmeye başladıkça, içinizdeki moral çağlayanının hergün biraz daha güre aktığını hissedersiniz.

tilerinden biride bizim şahsımızda, temsil ettiğimiz değerleri ve emekçi halklarımızın onurunu ayaklar altına almaktır. Onlara bu fırsatı vermemeliyiz.

Sorgu sürecinde yaşayacağımız içsel monologları moralimizi güçlendirme yönünde kullanmalı; daha önce direnen yoldaşları, sevdiklerimize bağlılığımızı, taviz vermemenin onurunu düşünerek her an kendimizi güçlü hissetmeliyiz. Sorguda veya hücredeyken "ne yaparsam beni askıya almazlar" türü hesaplara asla girilmemeli ve hatta asılmak için uğraşılmalıdır. Bu ifademiz kimilerine abartılı gelebilir. Ancak askı-elektirik v.b'nden kaçmadığımız takdirde biriki seanstan sonra kendimize güvenimiz artacak, işkencecilerin karşısında ise "buna zor yoluyla birşey söyletmek mümkün görünmüyor." avantajını taşıyacağız.

Yoldaşlarımızla yüzleştirmede veya başka durumlarda ulaşabildiğimiz her an moral vermekten çekinmemeli, zayıflık belirtisi gösterenlere fırsat buldukça müdahale edilmelidir.

İşkenceciler, sanki verebileceğin bazı inandırıcı cevapların sana yapılacak işkenceyi önleyebileceği, kendilerinin işkence meraklısı olmadığı vb. biçiminde etki yapabilecek telkinlere sıkça başvururlar. Bilinmelidir ki, bu türden hesaplar kafada oluşmaya başladığı andan itibaren çözülmenin kapısı aralanmış de-

leceğini bilmeli ve gerçek direnmenin polisin bilgisi dahilinde olanı da reddetmek olduğunu unutmamalıyız.

Polis, inandırıcı olabilmek için çok ciddi çabalar harcayabilir ve görüntüde başarılı da olabilir; bu türden tuzaklara düşmemenin yolu, bize uzatılacak her elin birer Kirke (*) olduğu düşüncesini sorgu süreci boyunca diri tutmaktır.

Devrim mücadelesine ölüm dahil her bedel göze alınarak girilmişse, işkence ve zindan süreci hazırlıklı bir ruh hali ile karşılanır. Aksi takdirde; tereddüt, yalpalama ve ödenecek bedelin ağırlığına dair çekinceler çözülme yolu dışarıdan hazırlar. Ve bu tür özellikler tutsak düşen devrimcinin karşısına işkencecinin elinde birer silah olarak çıkar.

Aç bırakma, uyutmama, fiziki zor, cinsel taciz vb. yöntemlerin hiçbiri bir devrimci için başedilemez değildir. Gerçek kirlenmenin, değerlerini kirlenmek ve düşmana taviz vermek olduğunu bilen devrimciler bir tecavüzdən dahi moral üstünlük ve berrak bir ruh hali ile çıkabileceklerdir. Direnmeyi fiziki sağlamlık ile açıklamak doğru değildir Verilebilecek fiziki acının bir sınırı vardır ve bunu güçlü bir irade ile altetmek her insan için mümkündür; yeter ki, kaçmak yerine altetme isteği varolsun. Mecburiyet karşısında narkozsuz ameliyat yapılabildiğini ve bu mecburiyetin bir çeşit

iradeye dönüşerek acıyı katlanılabilir kıldığını biliyoruz. Bunun gibi; doğum sancısı, diş ağrısı, kaza sırasında bedenin bir bölümünün parçalanması her insanın dayanabildiği ve gerçekte askının, elektriğin verdiği fiziki acıdan daha ağır olan örneklerdir. “Tavşan korktuğu için kaçmaz, kaçtığı için korkar” sözü bu durumu çok güzel ifade etmektedir. İşkenceden kaçmanın, polisi “ikna” edip “yurtma”nın yolları aranmıyorsa; topu taca atmak yerine “oyununuz kabulümdür” deniyorsa; devrimcilerin işkenceciler ile girdiği hiçbir kavga yenilgiyle sonuçlanmaz. İşkenceden kaçılmadığı sürece bir devrimcinin bir celladı yenmek için ne kadar çok nedeninin ve avantajının olduğu tüm çıplaklığıyla görülecektir. “Fizyolojik olarak ele alınır- sa, uzun ya da kısa boylu, şişman ya da zayıf, sağlam ya da narin yapılı olmak farklı görülmez, çünkü kimse açlığa, acıya ve soğuğa alışamaz. Çok önemli olan tek fark mücadele isteği ve enerjisindedir. Eğer bunlar yoksa kanlı- canlı da, hastalıklı da olsanız yarı yolda bırakma tehlikesi vardır.” (Direnme Savaşı, s:290, Nguyen Duc)

Kitaplardan okuduğumuz veya çeşitli biçimlerde duyduğumuz; destanlaşan direniş örneklerini bizlerin ulaşamayacağı bir merteye olarak görmek yerine her devrimcinin böyle bir onura layık olduğu ve bunu potansiyel olarak taşıdığı bilinciyle hareket edilmelidir. Hatta direnme değil, direnmemek olağan dışı bir durum olarak algılanmalı ve şaşırtıcı bulunmalıdır.

İnanıyoruz ki, sorgu sürecinde zaafa düşen devrimcilerin hemen hepsi sonrasında, geriye dönüp baktıklarında yaptıkları hatalara anlam veremeyecek ve cellada hiç de taviz vermeden oradan pekala çıkılabileceğini göreceklerdir. İşte asıl önemli olan da burada ortaya çıkıyor. Testiyi kırmadan kendimize gerekli uyarı tokadını atabiliyorsak ileride “keşke”li, “olmasaydı”lı, “yapmasaydım”lı hesaplara daha az ihtiyaç duyarız. “Bir musibet bin nasihatten yeğdir” sözünü, ne musibete ne de nasihate gerek kalmadan yaşamımızdan silebilirsek en olağanüstü durumlarda bile değerle-

rimizi korumayı ve olması gereken göre hareket etmeyi başarırız.

Polis, sorgu sırasında çevremizdeki insanlara/yakınlarımıza zarar vererek buna bizim sebep olduğumuz intibainı vermeye çalışıp bizi ruhen zorlamaya kalkışabilir. Böyle durumlarda karşımızdakinin işkenceci kimliği ve yaşanacak her kötülüğün müsebbibinin kendisi olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Mağdur edilenin yanlış anlama olasılığı da bizi tedirgin etmemeli, sonradan telafi edebileceğimiz inancıyla özsaygı korunmalıdır. Böyle durumlarda her devrimci JULIUS FUÇIK’i hafızasında canlandırmalıdır. Bir Çek komünisti olan FUÇIK, Nazilerin eline düşer. PANKRATS adlı işkence merkezinde sorgulanırken kendi adını kabul etmeyen ve eşini dahi tanımayan FUÇIK’ın yanına onu “ikna” etmesi için eşini getirirler. Aksi takdirde ikisi de kurşuna dizilecektir. Gustina, FUÇIK’ın yanında cellatlara “bu benim için bir tehdit değil, benim en son ve en büyük isteğim. Onu idam ederseniz, beni de idam edin” der. Ve FUÇIK o anki coşkusu- nu “Darağacından Notlar” isimli, o zor koşullarda yazarak bir gardiyan aracılığı ile dışarı çıkartabildiği kitabında şöyle ifade etmiştir: “Benim Gustina’m bu işte, sonsuz sevgi ve yüce bir güç.

Yaşamlarımızı alabilirler değil mi Gustina? Ama ne sevgimizi ne de onurumuzu alamazlar.” (s:65)

“Gerçek yaşamda seyirci yoktur; herkes katılır yaşama” diyor FUÇIK. “kendi geleceği dosdoğru ölümü gösterirken başkalarına güzel geleceği gösteren, onları oraya yönelten” FUÇIK gibi olabiliyorsak; düşmanı ininde yenebilmenin anahtarına sahibiz demektir. Bizler, tanımadığımız insanları sevebilmiş, yüzünü dahi görmediğimiz kimseler için bedeller ödemek üzere yola çıkmışsak birer FUÇIK olabilmek için yeterli nedanimiz var demektir.

Kendini çile odasına kapatıp günlerce birşey yemeyen, on günde bir su içen ve hemen hemen hiç uyumayan BEDREDDİN gibi yapmamız şart değil; ama ondaki “Ya yırtacağım bu karanlığı, ışığa kavuşacağım, ya da öleceğim” kararlılığına sahip olmak ve bizi doğru bildiğimiz yolda çevirebilecek her türlü çekime veya zor aracına üstün gelecek iradeyi oluşturmak zorundayız.

Devrimcilerin vakur, ciddi ve kendinden emin bir edayla, işkenceye direnebilmenin politik inanç sorunu olduğuna vurgu yaptığını biliriz. Her devrimcinin politik inanca sahip olduğu/olması gerektiği önkabulü direnme işini ki-

mi kez hafife almaya sebep olur. Bu öyle bir sorun ki abartılması gibi hafife alınması da tehlikelidir. Ama biz yine de hafife alınmasındansa abartılmasının daha doğru olacağını düşünüyoruz. Devrimci örgütlere yönelik operasyonlarda polisin başarı yüzdesini etkileyen en büyük faktörün “sorgu sırasında verilen bilgiler” olması bizi böyle bir “abartı” yapmaya itiyor. Politik bilincin geliştirilmesi, inanç ve bağlılığın güçlendirilmesi sürecinin kendisi zaten sanıldığından daha zorlu ve karmaşıktır. Eğer bu özellikler örgütsel bir çatı altına girdiğimiz anda bize dokundurulan efsunlu bir değnek ile kazandırılmıyorsa; kendimize yönelik yoğun eğitim ve çabayı gerektiriyor demektir.

Evet, hafife almayacağız; bakın bu konuda ne diyor, yaklaşık 12 yıl boyunca kendisine dayatılan tabutluktan direnerek sağ çıkarmayı başaran Tupamarolar’ın örneklerinden FERNANDEZ HU-İDOBRO: “Bize karşı girişilen saldırı türünün artık bizim belirli bir örgütün politik tutukluları olmamızla hiç bir ilgisi yoktu. Aslında artık bizim kişiliğimizde insanlığa saldırıyorlardı. Yaptıkları şey, politik ya da ideolojik sorunları aşıyordu.” (Duvardaki Sarmaşık Gibi, s:80)

Aynı süreçten geçen, Tupamarolar’ın bir başka önderine kulak verelim: “(...) Bu konuyu uzun uzun düşündüm ve bu arada sorunun yalnızca politik inanç sorunu -elbette ki bunun rolü büyüktür- olmadığına inanıyorum. İster bizim durumumuzda, ister işkencede, ister Hıristiyan, Budist ya da Marksist olsun herkesin, dışıyla tırnağıyla ve ayrıca onuruyla yaşama sınırsız tutunma gücünü kendi içinde bulabileceği sonucuna vardım. Bu güce herkes sahiptir. Çünkü bize güce veren motiflerden biri direnmektir, ama onurla direnmektir.” (a.g.e s:81)

Tutsak düştüğünüzde tedirgin olabilir, korkabilir, sizi bekleyen belirsizlikler karşısında irkilebilirsiniz. Bunlar sizin insan yanınızdır. Kontrolünüzün dışında yüreğinizin atışlarında yaşanabilecek hızlanma, boğazınızın düğümlenmesi de aynı özelliklerdendir. Bunun sizlere ayak bağı olacağı veya korktuğunuzaya göre zayıflık göstereceksiniz biçiminde bir koşullanmaya girmeden, insan yanınızla barışık olmasını bilmelisiniz. Ve gerçekte sizleri insanlığınızdan çıkarabildikleri ölçüde kendileriyle uzlaştıracaklardır. Zaten, yakalanmanın ilk tedirginliği ve -varsa- belirsizlikler işkencenin başlangıç seanslarından sonra hızla yok olur ve yerini kendine güvene bırakır. O andan itibaren “bu kadarına dayandım, bakalım... gün nasıl da-

yanacaksınız” biçimindeki tehditler de etkisizleşmeye başlar. Ve hatta içinizden “Hadi be ordan!” türü sesler yükselir.

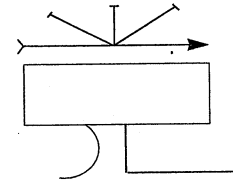
Eğer bir tutsağın nelerle karşılaşabileceğine ve nasıl davranması gerektiğine dair kesin bir reçetenin olamayacağını kabul ediyorsak, kendimizi her koşul için hazır hissetmeliyiz. Şu veya bu nedenle kendimizi, umuda giden tüm yolların tıkanıdığı zifiri bir çözümsüzlük içinde hissetsek dahi, paniğe kapılmadan Adolfo Vasem’in (Nepo) sesine kulak vermeliyiz: “(...) asla, bir an bile tarihin akışından kuşku duymamak ve dayanıklılığını, onurunu, nasıl ne zaman, hangi biçimde bilmiyorum, ama bunun bir gün biteceğine ve senin bugüne ulaşacağına inancını katarak kendini onun bir parçası olarak hissetmen gereklidir.” (Duvardaki Sarmaşık Gibi, s:321-322)

Sorgu süreçlerine dair devrimcilerin nasıl davranmaları gerektiği hususunda kesin olarak belirlenmiş ve uygulanması mutlak zorunlu olan biçimler yoktur. Örneğin tutsak düşüldüğünde açlık grevine başlamak nasıl ki yanlış bir tutum değilse; açlık grevine gitmeyerek fiziki gücünü de yerinde hissederek sorgucunun karşısına dikilmek de yanlış değildir. Bizler bunu, tutsağın kendisinin ka-

lerdir. **Direnme duvarını sağlam örmediğiniz takdirde tereddütlerden oluşan çatlaklar giderek büyüyecek, bu çatlaklardan “uzlaşma”, “daha az zayıyla işi yırtma” gibi özellikler sızma koşulunu bulacaktır.** Bir şeylerin kabulü yönünde bir kez adım atıldı mı yeni adımlar attırmak düşman için daha kolay olacaktır. Bu durumu THUAN şöyle ifade eder: “Çamur sıçraması için yeni ayakkabılara özen gösteren ama sıçrayan ilk çamurdan sonra batağa basa basa yürüyen adamın örneği gibi, onurunu korumayı bilmeyen de gitmiş gömülüydü.” (Direnme Savaşı, s:101)

Bu ortamların bir diğer özelliği de topu taca atma, oynamaktan vazgeçme veya oyunu erteleme şansını tanımaz. Herşey tüm çıplaklığı ile yaşanır. Kavramların tek bir anlamı vardır. Ara tonların uçup gittiği, ak ve karadan oluşan bir dövüş sahası... Örneğin sorulara “hayır” yerine “olabilir” deme şansımızın olmadığı bir saha. O halde oyunu kurallarına göre oynamalı. Bir militan yükümlülüklerini deyim yerindeyse sekterce uygulamak zorundadır. “Şu kadarını söylesem ne olur ki?” sorusu bir tereddüt, zayıflığın ve uç verdikten sonra

yütürken, kendini daha güvenli hissetme arayışını, uzlaşma ve mücadeleden kaçınma gibi eğilimleri besler. Amaç direnmek olunca, amaç moral bulmak olunca devrimciler yaratıcılık örneği sergiler. Birakalım insanca yaşamayı, hayatta kalabilmenin dahi mucize olduğu POULO CONDOR zindanlarının kaplan kafeslerinden birinde kalırken NGUYEN DUC, bakın güç alma kaynaklarını nasıl geliştiriyor: “Kafesin duvarındaki bir leke Lenin’in profiline şaşılacak derecede benziyordu. Alın çıkık, gözler gülümseyerek kısılmış, inatçı çene. Günler boyunca onu seyrediyordum ve baktıkça daha da benzetiyor, yeni ayrıntılar buluyordum. Evet, hatta saçlar gelecekti! Açık alının arkasında! Beceleyn sık sık uyarıp, kısık gözleriyle beni yüreklendiren Lenin’i görüyordum. ‘Yoldaş, iyi dayan!’ Kendimi yüreklendirmenin yeni bir yolunu Lenin’e bakarken bulmuştum. Vücudumu, Çince ‘parti’ sözcüğünü canlandıran şekle benzetiyordum. Bu şekil şöyleydi:

Bu şekli vücudumda aynen canlandırabiliyordum. Yukarıdaki üç çizgi kafam ve kulaklarımdır. Onun altındaki yatay çizgi bacaklarımdır. Düşmanın sopalarına karşı ileri atılmak gereken her sefer gözlerimi Lenin’e diyor ve yukarıdaki şekil ile vücudumu karşılaştırıyordum. Tuhaf şey, olağanüstü bir güç beni kavırıyordu. Bütün bocalamalarım ve kaygılarım yok oluyor, ölüme doğru atılmaktan başka bir şey kalmıyordu.” (Direnme Savaşı, s:264) Dışarının yoğunluğundan koparılıp birdenbire karanlık hücrelere atılan her devrimci, hücrenin kasvetini, yalnızlığını, işkencenin yaratabileceği tereddütü yenme isteği taşıdığı sürece gücünü ve moralini diri tutmakta zorlanmayacaktır. Dünyanın her yerinde işkenceciler, kurbanları karşısında kazanacağından emin bir rol ile işe başlar. Türkiye’de tutsak düştüğünüzde size ilk yöneltilen söz “Bak sana söz veriyorum. Bülbül gibi konuşuracağım seni” tehditi yıllar önce Cezayir’de HENRİ ALLEG’e yöneltilmişti. (Le question-Sorgu, Henri Alleg, s:29) İşkencenin uyguladığı yöntemler, kendisine uyguladığı takdirde dayanamayacağını düşündüğü yöntemlerdir. Kendine güveni oradan gelmektedir; ama aynı güven sorgu sonrasında bir yıkıma dönüşür. İşkenceci yenilmiştir. Başlangıçta bu ça-

İşkencehaneler, Cezaevleri mücadele koşullarının ağırlaştığı; yaşamla ölümün karşı karşıya gelebildiği yerlerdir. Direnme duvarını sağlam örmediğiniz takdirde tereddütlerden oluşan çatlaklar giderek büyüyecek, bu çatlaklardan “uzlaşma”, “daha az zayıyla işi yırtma” gibi özellikler sızma koşulunu bulacaktır.

rar vermesi gereken ve asıl amaca -sır vermeme amacına- tabi ikincil bir konu olarak değerlendiriyoruz. Saygon zindanlarında, akla gelebilecek her türlü vahşet denenerek işkence edilen NGUYEN DUC THUAN’ın günlerce süren aç ve susuz bırakıldığı işkenceli sorgu sonrasında getirilen yiyeceği önce reddettiğini, bir gün sonra ise yemek kabul ettiğini biliyoruz. Bu durumun bir çelişkidir çok, tutsağın önceden tasarlanamayacak ayrıntıları lehine çevirme ve direngenliğini güçlendirme çabası olarak değerlendirmek durumundayız. Nitekim, işkencenin THUAN’a yönelik olarak söylediği sözler durumu bütün açıklığı ile sergiliyor: “sizin ne malın gözü olduğunuzu biliyoruz. Dün, mücadele etmek için aç kaldınız, bugün de mücadele edebilmek için yemek yiyorsunuz.” (Direnme Savaşı, s:38, Nguyen Duc Thuan)

İşkencehaneler, Cezaevleri mücadele koşullarının ağırlaştığı; yaşamla ölümün karşı karşıya gelebildiği yer-

büyütmeye elverişli bir çatlığın ifadesidir. “Hayır”ın, “bilmiyorum”un yorumu olmaz; o sadece tekrar edilir. Buradaki “sekterce” uygulamanın, kurallarda tavizsizlik anlamına geldiğini her militan, direnişi yükselttikçe daha çok anlayacak ve “Bir parti üyesinin dürüstlüğü, ard arda binlerce kuşak boyunca açan, güzel kokular saçan tomurcuk halinde bir çiçektir...” (Direnme Savaşı, s:72) güzelliğine ulaşacaktır. Bu süreç, gerek aklın gerekse yüreğin sınava tabi tutulduğu bir süreçtir, Duygularla düşüncenin birbirine ayak bağı oluşturmadan girecekleri karşılıklı beslenme ilişkisi bu sınıva başarılı kılacaktır.

Düşmanın maddi gücüne, elindeki olanaklara, başvurduğu baskı yöntemlerine yoğunlaşarak sadece onları görme-ye odaklanarak yanlış bir güç kıyaslamasına sebep olabilir. Böyle bir yanlış, bizlerin sahip olduğu gücün boyutunu, neden üstün olabileceğimizi, üstünlükten ne kastettiğimizi kavramayı zorlaştırır. Böyle bir ruh hali korkuyu kafada bü-

tışmaya yüklediği anlamı şöyle ifade eder JEAN PAUL SARTRE: "İşkenceci kurbanıyla bir erlik savaşına girdiğini düşlüyor ve sanki ikisinin birden yaşamayı olanaksızmış gibi bir ölüm düellosu başlıyor. İşkencecinin ereği kişiyi yalnızca söyletmek değil, hem dostlarına ihanet ettirmek, kurban böylece hem herkesin gözünde hem kendi gözünde aşağılanmış oluyor. İhaneti onu mahvetmeli ve insanlık onurunu yok etmelidir." (SORGU'ya önsöz)

J.P.SARTRE çatışmayı kaybeden işkencecinin durumunu da şöyle tanımlıyor: "İşkencecilerin hiç değilse bazı önemli açıklamalar bekledikleri için bunları yaptıkları düşünülebilir. Fakat birde kurbanları kazandı mı oyunu, sı-

Evet gerçekte her yenilgide işkenceci, ayakları altına almaya çalıştığı değerlerin altında kalır ve her seferinde biraz daha küçülür.

nır tanımayan güçleri ve üstünlükleri bitiveriyor. İnsanüstü varlıklara yakışacak olan kanatları suya düşüyor. Ve herhalde şu soruyu soruyorlar durmadan kendi kendilerine: 'Ben de dayanabilir miyim acaba işkence edildiğinde ben ne yaparım?' Çünkü zafer anında bir değerler sistemi hemen ötekiyle yer değiştiriyor."

Evet gerçekte her yenilgide işkenceci, ayakları altına almaya çalıştığı değerlerin altında kalır ve her seferinde biraz daha küçülür. İşte karşı karşıya gelindiğinde böyle bir sonu baştan görebilmek ilk etapta estirilen gürlüğünün ne denli içi boş olduğunu anlamayı kolaylaştırır. Aslında böyle bir çatışma işkence sürecine paradoksal bir özellik de kazandırıyor. Belki de yaşamın hiçbir kesitinde yakalama şansımızın mümkün olmadığı düzeyde mutlanma şansını da veriyor o acılarla dolu sorgu süreci:

"Kendimi birden gururlu ve mutlu hissettim. Çözülmemiştim. Yeniden başlasalar bile dayanacağıma, sonuna kadar dayanacağıma, kendimi öldürerek işlerini kolaylaştırmayacağıma emindim artık." (Sorgu, H.Alleg, s:14)

Bizlerin bilmediği ve dayanma gücümüzü aşan yöntemler var mı; böyle yöntemlere başvururlar mı; o zaman ne yaparım? biçimindeki içsel monolog ve kaygılar yersiz olduğu gibi yıpratıcıdır

da... Bize yapabileceklerinin sınırını Henri Alleg çok güzel bir biçimde ifade etmiş. Tırnaklarının çekilebileceği olasılığına karşı "Fakat sonra yalnızca on tırnağımın olduğunu düşünerek rahatladım" diyor.

Yaşanmış direniş örnekleri konusunda edinilecek bilgiler devrimciler için sorgu sırasında bir çeşit rehber olma özelliği taşıyacağı için her devrimci bunu bir görev addederek mümkün olduğunca direniş örneği bilgisine sahip olmalıdır. Bilgi, morali besleyecek ve direnişçinin daha güçlü olmasını da sağlayacaktır.

İşkenceyi hafife almaktansa "abartmak" gerektiğini söylemiştik. Elbette ki zorlandığımız "bu lanet herifleri nasıl durdurabilirim?" diye çözüm aradığımız

bildiği örneği bir kez daha gözden geçirirse, tutsak alınan her devrimcinin üzerine düşen direnme görevini yerine getirmesi durumunda polis başarı grafiğinin ne denli düşeceğini daha rahat görür. Polisin daha önceden yapmış olabileceği fotoğraf çekme, takip vb. ön çalışmaların elbette ki etkisi oluyordur; ancak bunların bile asıl etki yaptığı nokta yine insan iradesidir. Yeni kişi eğer "Bak polis her şeyi biliyormuş" biçiminde bir ruh haline kapılarak dayatılanları kabul ederse asıl o zaman polisin bu önçabaları sonuç vermiş olur. Aksi takdirde ne kadar ön bilgi toplarsa toplasın polis, çözümlerin kendisini ulaştırabileceği yerlere kadar kendi başına tırmanamaz. Tutsak düşen militanlar için "(...) yalnız elimizde rehin değil, aynı zamanda birer lugattır, aç aç oku" (Kızıl Kayalar-Yang YIYEN/Luo KUANGPIN- s:141) demeleri boşuna değildir ve gerçekten her tutsağı onlara yol gösterecek potansiyel bir rehber olarak görür, bu yönde bilgi almak için çaba sarfederler.

Güçlü bir irade, inanç ve sevgiyle örülü bir bağlılık en özel sorgu yöntemlerini dahi boşa çıkartır. Yalan makinesi yolu ile kalp kardiyografisindeki düzensizlikleri saptayarak yapılacak bir baskının, zaten "neden doğruyu söyleyeyim ki?" diye düşünen bir insana karşı ne denli etkisiz kalacağı açıktır. İlaç vererek uyutmaya çalışma ve telkin yolu ile bilgi alma işlemi de aynı şekilde kendini hazırlayan/koşullayan denek karşısında her zaman iflas etmeye mahkumdur. Bu tür yöntemler, beynin deneye itaat etmesini önleyerek bilgi almayı amaçlar; ancak "uyutma" yönteminin aynı zamanda uyumlu bir doktor-hasta ilişkisi gerektirdiği için gündeme gelecek olan karşı-duruş buna fırsat vermeyecektir. Bunun dışında "psikolog", "iyi insan" vb. kılıklarda bir MENGELE ile karşılaşmak mümkündür; ama kendimize güveni yitirmedığımız sürece diyalog çabaları bize ancak "komik" gelecektir. İlaç konusunda "bu iğne bizden hiç kimseyi etkilemez" diyor Çenk KANG; nedeni kısa ve özlü: "Birincisi, etkisi çok kısa sürüyor, fakat herşeyden önce tecrübeli bir devrimci, kendine hakimiyetini o kadar kolay yitirmez. Ayrıca sorular ne kadar tehlikeli olursa, insan o kadar daha uyanık tepki gösteriyor." (Kızıl Kayalar- s:292-293)

anlar da olacak. Ancak bir devrimcinin çözümü hiçbir zaman taviz vermek yönünde olmamalıdır. Bakın, ruhsal olarak yaşanabilecek dalgalanmayı, oluşabilecek "gel-git"leri PERICLES KOROVESIS (*) nasıl anlatıyor:

"(...) Beklersin, beklersin ve bir iç güdü şöyle der sana, 'yeter kesin, kurtulmak istiyorum. Ondan nasıl kurtulacağımı bilirsin. Yeter.' Bu duygu çok şiddetlidir: Ani bir anıyla çok doğal olduğunu kavransın, falakaya hakim olursun. İşte olunması gereken. Kurtulmak istersin. Dayanamayacağını anlarsın. O zamandan daha çok korkarsın. Ardından bir utanç duygusu gelir. Bu duygular birbirini kovalar. Belirli bir sıra izlemezler ama. Bir girdabın içindedir. Böyle bir anda bile nasıl düşünebildiğine şaşarsın. Bir şeyler hatırlayabilirsin. Ezbere kaç telefon numarası bildiğini hatırlamaya çalışabilirsin. Bu yeni deneme seni uzaklaştırır." (Sorgu, H.Alleg-P.Korovessis, s:98)

Elbette ki sayı saymak veya telefon numaraları hatırlamak diye mutlak bir yöntem yok. Asıl mesele bize verilen acıyı/sıkıntıyı bedenlen zorlandığımız yerlerde kafada yenebilmektir. Bunun biçimi çeşitlidir ve insanın bir çeşit iç enerjiyi açığa çıkararak direnmesine dayanır.

Aslında hemen herkesin sınırlı da olsa bildiği polisiye bir takım gelişmeler, operasyonlar vs. vardır. Herkes kendi

(*) Yunanistan ordusunun 1967 Nisan'ında gerçekleştirdiği darbe sonrasında gözaltına alınıp işkence gören bir tiyatrocü. Başından geçenleri The Metod-Yöntem adlı kitapta anlatıyor. Bu kitap Henri Alleg'in "Sorgu" kitabı ile bir arada yayınlanmış, iki tanıklık bir araya getirilmiş.

ULUSAL SORUN

"Dil, toprak, ekonomik yaşam ve ortak kültür biçiminde beliren ruhsal biçimlenme birliği ile tarihsel süreçte oluşan insan topluluğu" demek olan "ulus", tarihsel bir olgu olup, kapitalist üretim biçimi ile beraber ortaya çıkmıştır.

Ulusal kurtuluş mücadeleleri -diğer faktörlerin yanında- toplumların iktisadi gelişimlerinin de belirli bir evresine denk düşen, "ulus" olma süreci ile kapitalizmin ve burjuvazinin gelişim süreci neredeyse zamandadır. Emperyalizmin içsel bir olgu olması da bu sürecin çok hızlı yaşanmasına, hızla güçlenen burjuvazinin kendi karşıtını yaratmasına neden olur. Toplumda mücadele ön plana çıkar.

Emperyalizm ile uzun yıllar önce tanışan dünya ülkeleri açısından bu süreç hemen hemen tamamlanmıştır. Emperyalizmin temel sömürü alanlarından oldukça uzakta kalabilen ve oldukça geri iktisadi yaşam seviyesindeki iç Asya ülkelerinde süreç gecikmiştir. -İran (Azərbaycanlılar, Beluciler), Afganistan, Tibet, vb. - Aynı şekilde, Rusya'da yaşanacak kapitalistleşmeye paralel olarak, pek çok halk bir uluslaşma süreci yaşayacaktır.

Bir halkın kendi kültürüne karşı yabancılaştırılması, kendi tarihini öğrenmesinin engellenmesi ve eğitim olanaklarının sınırlandırılması egemen bir gücün teslim almak istediği bir halka karşı uyguladığı yaygın bir yöntemdir. Batıl inançlara, dine, gericiyle yatırım yapılır ve halkın hak talebinde bulunmasının önüne geçilmeye çalışılır. Ulusal talepleri güçlendirici etki yaptığı bilinen dil birliğinin önlenmesi için egemenler ana dili yabancı dil durumuna düşürme amacını güderler. Yasaklama dahil, pek çok engel devreye sokulur.

ABD'nin Güney devletlerinin zenci kölelere okuma yazma öğretmeyi ceza tehdidiyle yasaklayan bir yasaya 19. yüzyılın başlarına kadar sahip olması, benzer bir yasanın Fransızlar tarafından Cezayir'e dayatılması zorbalığın ulusal sınırları aşan bir benzerlik ve ortaklaşma oluşturduğunun değişik örnekleridir. **Topluma cehalet sınırlarını aşırıtma-ma çabası zorbalık sistemlerinde içkindir.**

KÜRT SORUNU

Çok genel anlamda Kürt sorunu, belirli bir coğrafyada yaşayan Kürt halkının, kendi geleceğini demokratik bir tarzda özgürce belirleyebilmesidir. Ancak, Kürdistan'ın parçalı yapısı ve uluslaşma süreci ve -ekonomik hayatta yaşanan farklı evreler sorunun bir ulus devlet çatısı altında çözümünü olanaksız hale getirmektedir.

Kürdistan pek çok açıdan bir ayrıcalık taşımayan, ulusal sorunu özgün bir

biçimde yaşamaktadır. Parçalı yapısı ve her parçadaki ekonomik gelişim düzeylerinin farklılığı, uluslaşma sürecinin çok daha uzun bir sürece yayılmasına neden olmuştur. Bölgenin dağlık, doğal kaynaklardan ve ana ulaşım yollarından uzakta olması kapitalizmin gelişiminin güçleştirmiş; Kürdistan'ın bölge ülkeleri ve emperyalizm tarafından sürekli yağmalanması sermaye birikimini engellemiştir.

Özellikle Kuzey Kürdistan'da, kapitalizmin gelişiminin daha ileri düzeyde olması, Kürt halkının uluslaşma sürecinin gelişimi ile Türkiye solunun en güçlü olduğu dönemlerin çakışması gibi etmenler ulusal mücadelenin odağını kuzeye taşımıştır. Kuzey Kürdistan diğer parçalara göre çok ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Coğrafi anlamda daha geniş alana yayılması ve nüfuz gibi faktörlerin yanında ulusal bilincin oluşum düzeyi, feodal yapının-göreceli olarak daha çok- parçalanmış olması, kapitalist üretimin yaygınlığı, siyasal ve kültürel gelişim düzeyi bu ayrıcalığın nedenleridir.

Türkiye'de yoğun iç göçler nedeni ile Türk ve Kürt halkları büyük oranda kaynaşmıştır. Batıda yaşayan Kürtler açısından sorun ulusal olmaktan çok demokratik ve sınıfsal bir sorundur. Kapitalizmin gelişimine bağlı olarak "doğu" da da buna benzer bir süreç yaşanabilir. Ancak bu, ulusal taleplerin geriye itilmesi olarak anlaşılmalıdır.

Kürt sorunu kimi çevreler tarafından iktisadi geri kalmışlık ile ilişkilendirilmekte ve tek çözüm yolu üretici güçlerin geliştirilmesi olarak görülmektedir. Gerçekte kapitalizmin gelişimi uluslaşma süreci ile zamandadır. Ulus olgusu kapitalizm ile ortaya çıkmış, kapitalizmin gelişimi uluslaşma sürecini hızlandırmış ve ulusal özellikleri yaygınlaştırmıştır. Bu gerçeklik ışığında Kürt sorununa bakarsak; kapitalist üretim ilişkilerinin geliştirilmesi sonucu insanların ulusal özelliklerini yitireceği, ulusal taleplerinden vazgeçeceği beklentisi bir ham hayalden ibarettir. Ve aksine, iktisadi şekillenmedeki gelişme, ulusal özlem ve beklentileri güçlendirici bir etki yapacaktır.

Doğal gelişimi sekteye uğratılmış, gelişip yaygınlaşması önlenmiş ulusal özelliklerin ne denli bastırılırsa bastırılınsın yok edilmediği, toplumda derin izler bıraktığı ve her fırsatta ortaya çıktığı bilinmektedir. Eşit ve özgür bir ortamda gelişimi sağlanamamış, tatmin edilememiş ulusal özelemler sebebiyle sosyalist bir ekonomik düzende dahi ulusal sorunun varlık gösterdiği bir gerçektir.

Kapitalizmin gelişimi ile beraber çözülmeye başlayan, ancak hala varlık

gösteren ulus öncesi yapıların bölge yaşamı üzerinde ciddi bir etkisi sözkonusu. "84" sonrasında bölgedeki aşiret yapısı üzerinde dağıtıcı bir etki yapan ve bölge halkını uyandıran, ulusal kültürün gelişip güçlenmesini sağlayan asıl etmen PKK önderliğindeki silahlı kalkışma olmuştur.

KÜRT SORUNUNDA DEVLET ÇÖZÜMÜ

Egemen ulus burjuvazisinin, diğer bir ifade ile resmi devlet politikasının on yıllar boyu değişmeyen rotası ulusal baskı ve zorla asimilasyon olmuştur. Ve sürekli olarak, politikasının değil, askerinin çözmesi gereken bir konu olarak mütalaa edilmiştir. Abdülhamit'ten bu yana değişmeyen bir diğer özellik de bölge halkını birbirine kırdırma politikasıdır.

Ordusunun büyüklüğünü övünç kaynağı sayan devlet, Kürt sorununda askeri yöntemleri elden bırakmazken; başından beri satın alma, içten çökertme, kürdü kürde kırdırma gibi yöntemleri gündemde tutmuştur. Osmanlı geleneklerini devralarak yapılanan T.C. bu tür yöntemlere yabancı değildir. Bu gelenek 16. Yüzyıl'a dek uzanır. Kürt mirliklerinin otonom statülerini kabul ederek işe başlayan Yavuz Sultan Selim bunları gerek İran'daki Safevi devletine, gerekse birbirine karşı kullanmıştır. Bu süreç; düzenli ordu oluşturulurken Kürt'lerin asker potansiyeli olarak görülmesi, müslüman olmayan kürdü müslüman olan kürde kırdırma vb. yöntemlerle devam etmiştir. 2. Abdülhamit dönemine gelindiği ise bu yöntemin daha ince ve çok amaçlı kullanıldığı görülür. Kürt aşiretlerinden oluşturulan Hamidiye alayları ile muhtemel bir ulusal bağıdırıyı bastırmak amaçlanırken, aynı zamanda bu alaylar Ermenilere karşı da kullanılacaktı. Alayların sünni kürtlerden oluşturulması uzun vadede alevi kürtlerle sünni kürtleri karşı karşıya getirme amacına yönelikti.

Kürtlerin kendi içlerinden kontrol altına alınması anlamına gelen bu uygulama uzun vadede karşı etkiyi de yaratmış, kürtlere alaylar içerisinde örgütlenme şans ve olanaklarını vermiştir. İşte Hamidiye Alaylarının dağıtılması böyle bir gelişmenin önünü almaya yönelikti.

Daha sonra Mustafa Kemal tarafından 1925'te Mahalli Milis Kuvvetleri adıyla hortlatılan bu yapılar, devletin dönem dönem ertelediği ama hiçbir zaman tam olarak vazgeçmediği bir araç olmuştur.

1980'e gelindiğinde cunta yine geleneklerden şaşmıyordu; Aşiret Süvari Alayları'nın yeni adı Köy Korucuları oldu.

Yöntem olarak Kürtlere her zaman ihaneti, teslimiyeti ve birbirini kırmayı dayatan; parçalayarak teslim almaya çalışan T.C, en son köylere geri dönüş hikayesini de koruculuk koşuluna bağlamış durumda. Dünyada ulusal kurtuluş mücadelesi veren güçlere karşı kullanılmış her yöntemin denendiğini ve hatta ülke sahinde zenginleştirilip yeni yöntemlerle beslenerek uygulandığını söylemek abartılı olmayacaktır.

"Gerilla halklaşmış, halk gerillalaşmıştır" cümlesinde ifadesini bulan gerilla-halk bütünleşmesi akla hemen Vietnam Usulünü getirmiş ve küçük yerleşim birimlerine son verilmiş, binlerce köy yakılarak boşaltılmış, stratejik köyler oluşturulmaya çalışılmıştır. İnsanlar sokakta, tutsaklar cezaevinde ya işkenceli bir yaşama ya da ölüme mahkum edilmiştir.

Gıda ambargosundan karne uygulamasına, öldürülen gerillaların bir takım uzuvlarını kesmeye kadar öyle çok yöntem denendi ki, vahşet konusunda dünyada tüm diktatörleri geride bırakacak bir birikim elde edildi. Kürt halkının maruz kaldığı eziyet ve imha politikaları Kuzey Kürdistan ile sınırlı kalmamış, özellikle İran ve Irak Kürdistan'ında diktatörlük yönetimlerinin politikası katliam olmuştur. Tarihe "Kürt Hiroşima'sı" olarak geçen 17 Mart 1988'de zehirli gazlarla 5.000'i aşkın insanın öldürüldüğü HALEPÇE katliamı, başka bir örnek vermeyi gerektirmeyecek denli çarpıcı... Aynı zamanda devletin Kürt sorununu çözmekten neyi kastettiğini de tüm çıplaklığıyla sergilemektedir. Kirli savaş öyle bir noktaya geldi ki, sahipleri bile yakınmaya başladı:

Savaşa yılda 15 milyar dolar aktıldığı, bunun ekonomiye yöneltilmesi gerektiği serzenişinde bulunan Sabancı, aynı zamanda bir başka gerçekliği de işaret etmiş oluyor. **Elbette ki devlet, sermayenin aleyhinde varlık gösteren bir aygıt haline gelmemiştir. Ancak baskıya, şiddete, kıyıma, özel savaşa göre tahkim edildiğinde istendiği zaman istendiği yöne kolayca sallanan bir sopa olmadığını daha net bir biçimde hissettirmekte, esnekliğini yitirmektedir.**

Sahneye sürülen canavarın pençelerini her zaman istendiği yere atmayabilmesi canavarlığı gereğidir. Ancak, gerçekte o yine canavardır ve ipleri yine sermayenin elindedir.

Cinnet noktasına varan şiddet uygulamalarının elbette bir sonucu/karşılığı olacaktır.

KÜRT SORUNU-ŞİDDET İLİŞKİSİ

"Mantık düzleminde sömürgecinin maniheizmi yerlinin maniheizmini doğurur. 'Yerlinin mutlak kötülüğü' kuramına 'sömürgecinin mutlak kötülüğü' kuramı yanıt verir." (Yeryüzünün Lanetli-leri-Frantz Fanon s:73)

Benzerlikten hareket ederek ve sö-

mürge tartışmalarına girmeksizin; yaşanan fiili duruma baktığımızda her Kürt insanının gözünde egemenlerin tüm temsilcilerinin ve onlarla özdeşleştiği her şeyin "Mutlak kötülüğü" bizler açısından anlaşılır olmak durumundadır. İki kez ezilen Kürdistan halkının direnişe geçmek için birden çok sebebi var demektir. Ve adeta iki kez haklıdır. Direniş sürecinde birtakım hassasiyetler ararken -ki elbette arayacağız- ezilen ulus insanının hatalar karşısında belirli bir muafiyete de sahip olduğunu bilmek durumundayız. Silahlı direniş yöntemi, şiddete şiddetle karşılık vermek gerektiği fikri kitlelere maloldukça halkın harekete geçtiği ve yönünü doğru seçtiği gözlemleniyor.

Mücadele, tek tek kişilere özgüven kazandırıp kendini tanıma şansını verirken, başkasını da tanımının koşulunu yaratmış; bütünleşmenin kaynaşmanın çimentosu olmuş, ortak irade etrafında yaratıcı bir güce dönüşmenin koşulunu sağlamıştır.

Ulusal özelliklerin çözülmesi, sosyal bağların zayıflatılması ve farklılıkların kaşınması bir çeşit "bölücü" rol oynayan devletin ısrarla başvurduğu yöntemlerdir. Dinden aşirete kadar çeşitli faktörlere yatırım yapılmış ve bu amaçla kullanılmıştır.

Sınıfların olmadığı; silaha, şiddete gerek kalmadığı, eşit ve özgür bir dünyanın mücadelesini veren devrimciler bugün için, bu uğurda, ihtiyaç duyulduğu ölçüde şiddet kullanılması gerektiğini bilir ve savunurlar. Böyle bir şiddet insanı güzelleştirir; böyle bir insanın elinde silah güzelleşir.

"Halkın şiddetin aydınlatığı bilinci her tür pasifikasyona isyan eder. Artık demagogların, oportünistlerin ve büyücülerin işi zordur. Onları elele mücadeleye iten eylem kitlelerde somut işleri başarma isteği yaratır. Uzun vadede mistikleştirme girişimleri tamamen olanaksız hale gelir." (a.g.e. s:74)

'84' KALKIŞMASI VE KÜRDÜN DEĞİŞEN MAKUS TALİHİ

Kürt ulusu açısından bir çeşit milad özelliği taşıyan '84' kalkışması öyle bir kalkışma ki, "onur"un tarifini yenilemiş; aydın, demokrat gibi sıfatların ölçütünü yeniden düzenlemiştir. Sorunları ile bugüne kadar birey olarak uğraşmış, "Problemlerimle başedebilme gücü kendi gücümün sınırları dahilindedir" alışkanlığı ile koşullanmış bir Kürt genci için yeni bir dünyanın kapısı aralanmış, yeni ufuklar belirmiştir. Varılan yerin önemini anlayabilmek, kalkışma öncesini unutmamakla mümkündür.

Bireyciliğin yerini kolektif bir ruh almış, dayanışma bir yaşam haline gelmiştir. Çocuklar bile, taşlarını birleştirdiğinde ne muhteşem bir güce sahip olduklarını görmüşlerdir. Gerillaya katılan kadın, özgürleşme sürecini "Bu düzende mümkün mü?" sorusunu sordurma fırsatı vermeden yaşamıştır.

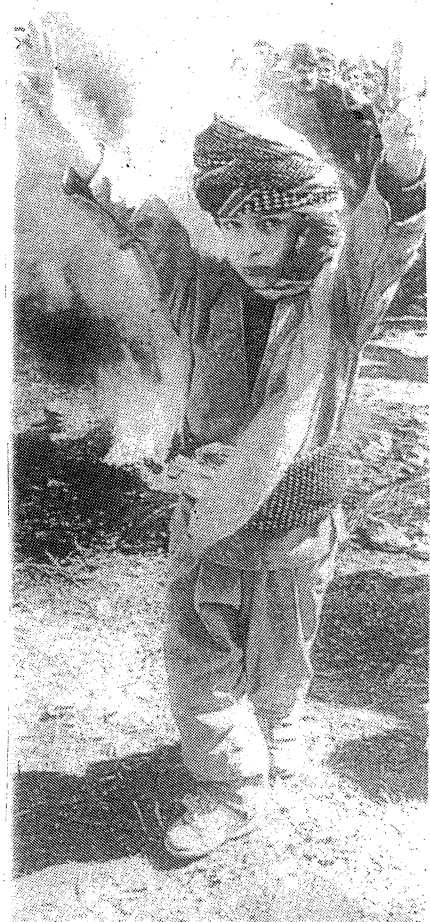
Halklar arasında oluşturulmaya çalışılan yapay duvarların da aşılması, fitili ateşlenen mücadelenin başarı grafiğine bağlı olacaktır.

Her ne kadar emperyalist zincirin sömürgeleştirilmiş halkası içerisinde yer almak anlamında bir kader birliği söz konusu ise de Kürt ulusunun, ezilen ulus olmaktan kaynaklı bir mağduriyeti ve ulus olma özelliklerine yönelik saldırılardan dolayı bir özgünlüğü vardır. Batı yakasında Kürt ulusuna yönelik alışkanlıklar son derece derin köklere sahiptir. Aradaki bağ ve iki kez eziliyor olmak biçimindeki ilişki günlük yaşamda yakalanması güçleştirilmiş bir soyutluk içerisinde. Gerçi '84' kalkışması ile beraber bu örtü aralanmış ise de, egemenlerin yanıltıcı yönlendirmelerle gerçekliği bulandırmaya çalışması, hızından birşey kaybetmeden devam ediyor.

Yıllarca pompalanan şovenizm tarafından beslenmiş olan önyargıların kısa sürede kırılması beklenmemelidir. "Bir önyargıyı parçalamak atomu parçalamaktan daha zordur." (Einstein)

GÜNEY KÜRDİSTAN VE KÜRT SORUNUNUN ULUSLARARASI NİTELİĞİ

Ortadoğuya haiz karmaşık ilişkiler dengesi, gölgesini Kürt sorunu üzerine de düşürmektedir. Bir taraftan emperya-

lizmin çıkarları, diğer taraftan Kürt topraklarını denetimlerinde tutan bölge devletleri ve artı olarak feodal Kürt otoriteler sözkonusu olunca hangi elin nereye kadar uzandığı kimi kez bir belirsizlik kazanıyor. 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması ile İran ve Osmanlı Devletleri arasında bölüşülen Kürdistan topraklarını ve üzerinde yaşayan Kürt topluluklarının atlattığı badireler çeşitli gerekçelere bağlanmış ve sonuçta bugünkü panorama ortaya çıkmıştır.

Kürt coğrafyası ağırdır ki bugün emperyalist politikaların dikiş tutturmakta güçlük çektiği bir alan haline gelmiştir. Körfez savaşı sonrasında taşlar ABD ağırlığında dizilmiş, dengeler yeniden tanımlanmıştır. Ancak, dayanak edinen ve üzerinde hesap yapılan güçlerin niteliği bir faktör olarak tek başına bile oyunu bozmaya yeterli; örneğin KDP, YNK gibi gerici feodal önderlikler, tarihleri boyunca etraflarında gördükleri her koltuk değneğini kullanmış, bir kez olsun kendi ayakları üzerinde durmayı denemişlerdir. Elbette ki çıkarlarını böylesine kaypak bir zeminde kuran bu türden yapılar ile oluşturulan "istikrar"lar da sakat doğacaktır. Nitekim, 1996 Ağustos sonrasında yaşanan gelişmeler adeta günlük değişim eğrileri çizmektedir.

Türkiye, bu gelişmelerin yaşandığı sırada yeniden yoğunlaşan gerilla eylemleri karşısında bocalarken ve ülke içindeki saldırıları önleyemezken, Irak'tan yapılabilecek "sızma"lara dair proje derdine düşmüştür. Aslında tüm bu hay-huy içerisinde politika üretmede en kısır kalan ülke durumundadır. Kürt sorununda "devlet çözümü"nü Güney'e dair biçimi "Güvenlik kuşağı" olarak düşünülmüş, ancak ilk nabız yoklamaları sonrasında bir belirsizliğe girilmiştir. Elektronik gözetleme mekanizmalarının, Kürdistan'ın en dağlık bölgelerinden biri olan ve 400 km. uzunluğundaki Irak sınırında ne denli etkili olacağı bir yana şimdilik İsrail hariç, hiçbir bölge ülkesi tarafından da "olur" verilmiş değil.

Görünen o ki, süreç ne getirirse getirsin Kürt sorunu gerek ülkemizde gerekse de Ortadoğu'da siyasal gündemin odağını oluşturmaya devam edecektir. Ortadoğu'da Filistin-İsrail anlaşması ile yumuşayan çelişmelerini yerini giderek keskinleşen Kürt sorunu almış durumda. Başlayan sınırlı çatışmaların da yeni dengeler oluşuncaya kadar sürmesi kaçınılmaz gibi.

Güney Kürdistan'daki son gelişmeler, Kürt sorununun çözümünde ABD planının (Bölgede Kuzey Irak merkezli kendisine bağımlı bir Kürt devletinin kurulması) bölge ülkeleri tarafından geçersiz kılınmasıdır. Büyük bir olasılıkla süreç, Güney Kürdistan'ın bölge ülkeleri arasında yeniden paylaşımı ile sonuçlanacaktır. Süreç, ABD'ni tercihleri paralelinde şekillenebilir ancak Kürt sorununun Ortadoğu'daki kurulu dengeleri altüst etmeden çözümünün mümkün olmayacağı anlaşılmıştır. ABD bugüne kadar

Bireyciliğin yerini kollektif bir ruh almış, dayanışma bir yaşam haline gelmiştir. Çocuklar bile, taşlarını birleştirdiğinde ne muhteşem bir güce sahip olduklarını görmüşlerdir.

izlediği çizgiyi değiştirip, Kürt sorununun çözümünü uzun vadeye yayabilir. Ki bu da Güney Kürdistan'ın bölge ülkeleri arasında paylaşımını dolaylı bir biçimde onaylamasıdır.

PKK açısından Güney Kürdistan'a gelince

Kuzey Irak'ta KDP'nin egemenliğini kurması ve PKK'nin bugüne kadar oldukça iyi ilişkiler içerisinde olduğu KYB'yi tasfiye etmesi PKK'yi önümüzdeki dönem yeni sorunlarla/görevlerle karşı karşıya bırakabilir. Ancak bu dengelerin bir çeşit tahteravalliyeye benzediğini ve her an değişebileceğini unutmamak gerekiyor.

Körfez savaşı sonrası ortaya çıkan dengeler PKK'ye Kürdistan'ın tümünde politika yapabilmek gibi bir olanak yaratmıştı. Bu gelişme PKK çizgisinde de ayrılmanın mutlaklaştırılması gibi bir sonuçta neden olmuştu. Ancak daha sonraki süreçte yaşanan gelişmeler ayrılmanın mutlaklaştırılmasındaki yanlışlığı ortaya koymuştu.

KDP'nin önümüzdeki süreçte Saddam ve Türkiye ile gireceği ilişkilerin niteliği, Güney Kürdistan'daki politikaları PKK'yi bu bölgede politikanın ayrılmaz bir parçası haline getirebilir. KDP'ye Saddam desteği bilinmektedir. Türkiye ve ABD desteği ise şimdilik belirsiz. Ancak Türkiye açısından Kuzey Irak'ta -dolaylı biçimde de olsa- muhatap alınabilir bir Saddam varlığı ehveni şergörülebilir. Saddam'a sağlanacak sınırlı desteklerle KDP, PKK karşıtı bir çiziyeye çekilebilir. Böyle bir gelişme ise PKK'nin önümüzdeki dönemde Kuzey Irak ağırlıklı bir mücadele dönemine girmesi anlamına gelir.

PKK'nin, Türkiye'de geniş Kürt kitlesini barındıran kentlerde örgütlenme, kent ve kırdaki mücadeleyi bütünleştirme yerine, görel olarak -denetim azlığı nedeniyle- daha kolay örgütlenbildiği Güney Kürdistan'ı tercih etmesi önümüzdeki yakın gelecekte önemli bir sorunla karşılaşmasına neden olabilir.

UZUN SÜRELİ SAVAŞTA TAKTİK GÖREVLER VE PKK

Zafere giden yolun birbiri ile çelişik gibi görünen değişik araç ve biçimleri içermesindeki doğallığı ve bu tür süreçlere ait diplomasinin gerektirdiği ustalıkları bilen devrimciler gündeme sokulan taktik gelişmeleri olumlu tarafından ele alır ve olumsuzlamak için acele etmezler. Nitekim, dünyada gerilla hareketlerinin silahla elde ettiği başarıyı masada ek avantajlarla besleme gayretine/örneklerine daha önce de tanık olduk. Örne-

ğin Meksika'da EZLN gerillalarının yakanmalarını erteleyen ve -belirli bir bölge de olsa- hareket serbestisi kazandıran bir yasa çıkarmıştı. Bu kazanımın da arka planında silahlı sağlanan üstünlük yatıyor.

Bir diğer örnekte Cezayir'den; Fransa'nın yedi yıllık işgal sonrasında Cezayir'lilerle imzaladığı ateşkesi anımsayalım: "Gerçekte acele ile açıklandığı gibi 'ne yenen ne de yenilenin' olmadığı bu 'ateşkes', Cezayir halkı tarafından, sadece onun olağanüstü direnişi ve disiplini sayesinde dayatılmıştır. Tam da bu nedenden dolayı bu 'uzlaşma' Cezayir'in zaferi olacaktır.(...) Cezayir'lilerin yapacakları çok şey var; anlaşmayı korkmadan imzaladılar; ateşkesin devrimci bir başlangıç, başlangıcın başlangıcı olduğunu biliyorlar." (Hepimiz Katiliz J.P. Sartre- s:132-133)

Evet, ateşkesin devrimci bir başlangıç, başlangıcın başlangıcı olması... Neden olmasın? Ve neden direniş içerisinde olan halkın zaferi sayılmasın? Kürdistan'a dönersek:

Bölgede din ve milliyet faktörlerinin etkileycilik boyutu, bölge ülkelerinin birbiri ile ve emperyalistler ile olan karşılıklı ilişki ve çelişkisi, Ortadoğuda politika yapan bir güç tarafından elbette ki hesaba katılmak durumundadır. Bölgenin üretim kapasitesi, pazar olarak taşıdığı anlam emperyalistlerin ilgisini canlı tutmakta ve bir çeşit taktik savaşına sahne olmaktadır.

PKK elbette ki bölge dengelerini gözetecek ve politikalarında bunu hesaba katacaktır. Bu konuda dost çevrelerin tutumu "açık arama" biçiminde olmamalıdır.

İşte bizler bu perspektifi elden bırakmadan değerlendiriyoruz PKK'nin birbiri izleyen taktik adımlarını:

Tek başına ele alındığında "ateşkes", "bayraktan orak-çekicinin çıkarılması", "ayrılmanın reddi" gibi gelişmeler uzun süreli bir savaş stratejisi içinde pek çok iniş-çıkış arasında doğal sayılabilir. Ancak PKK stratejisi içinde ele alındığında bu gelişmelerin bir tıkanmanın sonucunda alınmış zorlama kararlar olarak görülmesinde yarar var. PKK'nin askeri alanlarda -özellikle kırdarda- kazandığı başarılar ve bunun arkasından gelen köylerin boşaltılması operasyonu sürdürülen mücadeleyi sektmeye uğrattı. Kentlerdeki örgütlenme ve mücadele düzeyinin yükseltilememesi, hareketi bir tıkanmaya itti. Aynı zamanda diğer devrimci demokrat kesimlerle ilişkilerinin büyük oranda kopmuş olması tıkanmanın aşılmasını güçleştirdi.

"Ateşkes" PKK'nin politik ve askeri

nedenlerle gündeme getirdiği rutin bir uygulama. TC'nin ise böyle bir isteğe cevap vermesi yapısı gereği mümkün görünmüyor. Özellikle RP kısa vadede böyle bir sonuç alıp bunu erken bir genel seçimde oya dönüştürmeyi hedefliyor ise de buna gücünün yetmeyeceği ortada. Yakın dönemde de ufukta gerçek bir ateşkes görünmüyor; tüm barış çabalarına rağmen... Bu noktada "barış"ın tek başına barışı getirmeyeceği, barışı ancak kazanılmak üzere olan bir savaşın getirebileceği ortada. Mücadelenin hiçbir noktasında olmayanların "barış" çığıllıkları ne kadar güçlü olursa olsun -özellikle ülkemizde- pek etkili olmayacakları ortada. Ancak, ülkedeki devrimci-demokrat güçler en temel demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin boyutlarını yükseltir, PKK'de özellikle kentlerdeki mücadelesini geliştirip farklı alanlara yayabilirse barış çağrılarına cevap o zaman beklenebilir.

Şu aşamada sıkça sözü edilen "demokratik çözüm" bir uzlaşma önerisidir; sorunun devrimci tarzda çözümünün çetnli nedenlerle tıkandığı, uzun vadeye yayıldığı dönemlerde sınırlı demokratik kazanımlarla sağlanan geçici uzlaşmalar dır. **Mücadelenin özü ve asıl hedefleri gözden kaçırılmadan yapılacak geçici uzlaşmalar yararlı olabilir. Ancak motive edici pek çok talebin de uzun süreli bir mücadelerde artık kullanılmaması gibi olumsuzlukları getirecektir. Bu denge iyi kurulmalıdır. Sınırlı demokratik kazanımlar uğruna temel hedefler gözardı edilmemelidir.**

Özellikle "batı"da, kürt sorununda alabildiğine şoven ve milliyetçi eğilimlerin egemen olduğu durumda, PKK'nin sağlayabileceği çok sınırlı demokratik kazanımlara dayalı uzlaşmalar bile desteklenmeli, bu süreç "batı"daki şoven eğilimlerin kırılması için fırsat olarak algılanmalıdır.

BİRLİKTE MÜCADELE BİRLİKTE ZAFERİ GETİRECEKTİR

Kapitalizmin yukarıdan aşağı geliştirilmesi, Türkiye Kürdistan'ındaki sosyo-ekonomik şekillenmeyi ve varolan çağdışı, sömürü ilişkilerini niteliksel bir değişime uğratmamış ise de, genel yapının bir parçası duruma sokmuş, bütünleştirmiştir. Bu gelişme gerek ulusal, gerekse sınıfsal baskıdan yana çıkarı olan iktidar güçlerini aynılaştırmış, devrimci güçler açısından ise hedefi ortaklaştırmıştır.

Kendilerine ait topraklarda dört ayrı devlet sınırları ile birbirinden ayrılmış olan Kürt'ler, ulusal ve sınıfsal baskıyı içiçe yaşamaktadır. Bu bağlamda sorun, Kürt emekçilerinin kurtuluşu olarak ele alınırsa, bunun ancak içinde yer aldıkları devletlerdeki diğer uluslardan emekçilerle beraber gerçekleşebileceği görülmür.

Kendilerini ulusal baskının yanında sınıfsal baskının da uygulandığı ve bun-

dan kurtulmanın yolunun mevcut iktidarı devirmekten geçtiği gerçeği, aynı hedefe yönelik çaba içerisinde olan diğer ulustan emekçilerle ortaklaşmayı bir görev olarak dayatır. Böyle bir ortaklaşma, kurtuluşa giden yolu kısaltacak, başarı şansını güçlendirecektir. Kaldı ki Türkiye açısından baktığımızda, devletin göç ettirme politikalarının da etkisi ile "batı" yakası da zaten kürtleşmiş, ortaklaşma bir anlamda iktidar tarafından dayatılmıştır.

Kürt ve Türk emekçilerinin ortak hedefe yönelik olarak verecekleri birleşik mücadale, ulusal sorunu yadsımadığı gibi eşit ve özgür koşullarda karar vermenin, diğer parçalarla karşılıklı ilişki içerisinde olmanın önünde engel de değildir. Tersinden bakarsak, ulusal bağlamdaki ortaklaşmaların önceleyerek; Kürdistan'ın farklı parçalarında dört ayrı devlet sınırları içinde yer alan Kürt emekçilerinin birarada kurtuluşunu dayatmak, süreci yokuşa sürececek ve özgürlüğü geciktirecektir.

DEVİRİMCİ ÇÖZÜM

Devrimci çözüm, "Kürt devrimciliği" kavramı gibi "Türk devrimciliği" kavramını da reddeder; yalnızca Kürt emekçilerinin veya yalnızca Türk emekçilerinin değil Türkiye'deki bütün emekçilerin kurtuluşunu amaçlar. Diğer tüm toplumsal sorunlara olduğu gibi, ulusal soruna da sınıf mücadelesi perspektifi ile yaklaşmak, emekçi sınıfların çıkarları açısından ele almaktır, devrimci çözüm.

Günümüz koşullarında, faşist bir devlet yapısı içerisinde ulusal demokratik hakların tanınmayacağı bir gerçektir. **Oligarşinin faşist politikalarının en temel öğelerinden biri de şoven ulusal baskı politikasıdır. Bu bağlamda faşizme karşı mücadale ulusal baskıya karşı mücadleden ayrılmaz bir bütün oluşturur.**

Devrimciler ezen ulus milliyetçiliğine karşı çıkar, ezilen ulus milliyetçiliğinin ise demokratik içeriğini, haksızlığa ve zulme karşı çıktığı sınıra kadar hoş görür.

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı burjuva demokratik bir haktır. Bu hak, emperyalizm çağında gericileşen burjuvaziye karşı ve ona rağmen savunulması gereken bir hak olarak devrimcilerin görevleri arasında yer alır. Emekçiler, yürüttükleri siyasal iktidar mücadelesinde haklı ve demokratik her talep gibi Kürt halkının ulusal taleplerini de programlarına almak durumundadır.

Kürtlerin isterlerse ayrı bir devlet kurmak dahil olmak üzere geleceklerinin tayinini ellerine alma hakkını savunmak, ayrılığı istemekle özdeş görülmemeli; aksine, zora dayanmayan eşit ve özgür bir birlik talebi olarak algılanmalıdır. Evlilikte boşanma hakkının savunulması ile boşanmanın kendisinin savunulması aynı şeyler değildir; sözkonusu olan bir haktır ve kullanımı Kürt halkının özgür iradesi dahilindedir.

Bir iç savaş sürecinin yaşanmakta olduğu ülkemizde saflaşma; kısıktırdığı gibi, bir tarafta Türk'ler, diğer tarafta Kürt'ler biçiminde değil, aksine kaynağını sınıfsallıktan alan bir biçimde varlık göstermektedir.

Kürtlerin gerçek anlamda kurtuluşu, yaşadıkları coğrafyadaki tüm insanların gerçek anlamda kurtuluşu ile mümkündür. Teorik olarak da bu uzun bir tarihsel süreç anlamına gelir. Türkiye açısından Kürt halkının kurtuluşu, Türkiye halklarının kurtuluşu ile zamandaş olacaktır. Şu ya da bu biçimde, bazı demokratik hakların kazanılması (ki bunlar da önemlidir ve uğruna mücadale etmek gerekir) gerçek anlamda bir kurtuluş sayılmaz. Bu noktada **hala sorunun çözümü, toplumun tümünü tepeden turnağa demokratikleştirmeyi hedefleyen DEMOKRATİK HALK DEVİRİMİ'dir.** Mücadelenin odağına bu perspektif konulmalı, tüm mücadale araç ve yöntemleri, ittifaklar bu hedefe yöneltilmelidir.

Türkiye devrimcileri açısından, devrimci mücadelenin bu evresinde sistem ile ekonomik demokratik, siyasal, kültürel herhangi bir alanda doğal müttefiklerdir. Devrimci hareketin programı tüm bu sınıf ve katmanların beklentilerine cevap verebilecek açık ve net çözümler içermek zorundadır. Program aşamasında en küçük belirsizlik, süreçte zaafiyet yaratacaktır. Özellikle programın yaratılmasında bu sınıf ve katmanların ileri unsurlarının aktif katılımı sağlanmalıdır. Program hedefleri her platformda ve düzeyde açık biçimde savunulmalıdır. Özellikle başlangıçta gelebilecek tüm eleştirileri karşılama güçlüğüne rağmen ısrarla savunulmalı, kitlelere yavaş yavaş program hedefleri benimsetilmelidir.

Kapsamlı bir DEMOKRATİK HALK DEVİRİMİ programı, toplumda sanıldığından daha geniş kesimler tarafından benimsenebilir. Bu kesimlerin hemen hemen tümünü kucaklayacak cephesel bir örgütlenme hedeflenmelidir. Bu tür bir mücadelenin en önemli müttefiği Kürt halkı olacaktır. Bu ittifak mutlaka sağlanmalıdır.

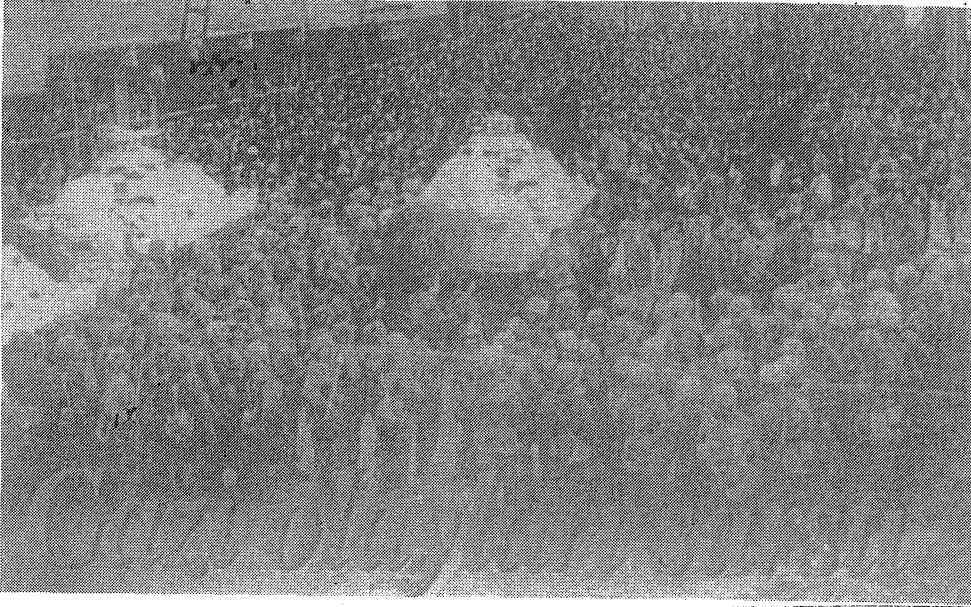
Gerçek kurtuluşun Türk ve Kürt halkları ile beraber tüm emekçilerin Faşizme Karşı Birleşik Devrimci Savaşından geçeceğini bilerek; ama güncel görevleri de ihmal etmeyerek bir duruş noktası oluşturmak her devrimcinin görevidir.

**DEMOKRATİK HALK İKTİDARI,
HALKLARIN GÖNÜLLÜ BİRLİK-
TELİĞİNİN DE İKTİDARI OLACAK-
TİR.**

İKİ... ÜÇ... DAHA FAZLA GAZİ

“Bir devrimin karakterini çizen sokak savaşları ve onun tüm uzantılarıdır.” rını gizlemezler, bundan korku değil, onur duyarlar. (...) illegalite; ilişkilerin gizli tutulmasıdır, yüzlerin ve devrimciliğin değil.” (1)

(Rosa Lüksemburg)

Arkadaşlarımızın devrimciliği yüzlerini göstermekteki marifetlerinde (!) yatıyor olsa gerek. Hele bir de direniş anını somutlayan, halkın kararlılığını ifade eden bir fotoğraf olarak seçip yazının altına koydukları fotoğrafta halkın maskeli olması, “alın açık” arkadaşlarımızın gözünden kaçmış olsa gerek. Yoksa, resimde barikatın arkasındaki eli sopalı ve zafer işareti yapan o insanlar da mı devrimciliğini gizliyor?

Bizleri asıl kaygılandıran şey, devrimci değerlerin erozyona uğratıldığı; mücadele kaçkınlarının, yöntem cahillerinin türediği bir ortamda kardelen çiçeği misali ortaya çıkan devrimci bir zeminin motiflerini kullanarak;

Devrimci Yol'da yürüyor görüntüsü vererek bunların yapılmasıdır. (2)

Hayat bürolarda, evlerde çizilen projeleri yalanlıyor. Kendi olumluluğunu başkalarını (devrimci dost siyasetleri) karalama üzerine oturarak (rant hesapları yaparak) devrimcilik yapma devri kapanmıştır. Zaman seyirci değil, oyuncu olma zamanıdır. (3) Saflar, Gazi olayının nasıl değerlendirildiğine ve hangi derslerin çıkarıldığına göre şekillenmektedir. Gazi ayaklanması bir turnusol olma özelliğini sürdürüyor.

GAZİ HALKININ AÇTIĞI YOL AT GÖZLÜKLERİNİ PARÇALAMIŞTIR

1995 Mart'ında Gaziosmanpaşa'da yaşananlar devrimciler açısından son derece öğretici bir nitelik taşımaktadır.

Kitlelerin rolünü yadsıyan, potansiyellere güvenmeyen ve kendi dar grup dünyasında güç hesapları yapan çevreler için bir uyarı rolü de taşımıştır.

Yaşanan, kelimenin gerçek anlamıyla bir ayaklanmadır. Düşmanın tüm oyunları boşa çıkartılmış; oyun, kurallarına göre oynanmıştır. Silahını seçerken, onu temin ederken, hedef belirlerken şaşmaz bir tutarlılık göstermiştir. Kalkışmaların tüm ülkede aynı anda ve aynı biçimde olmayacağı, eşitsiz ve parçalı gelişeceği gerçeğini de göstergesi olmuştur.

Bu bir kuraldır; çatışma anında tek vücut olan kitleler, taşıdığı her türlü zaafı geride bırakır. Çıkar hesapları, korku, acemilik hepsi geride kalır. Masa başında çizilen projeleri de yırtar atar.

Gazi'nin öngününe kadar, “sosyalizm dalgası dibe vurmuştur; halkın karşısında sosyalizmi ağzımıza alamayız” diyenler, bu gelişme üzerine halkın ne kadar gerisinde olduklarını acaba anlamışlar mıdır?

Her şey, ayaklanmanın ruhuna göre gelişmiştir. Düşmanın asırlarca biriktirdiği deneyler yarım saat içinde iflas etmiştir. Yaşanan toplumsal kalkışma ve çatışmalarda devrim hanesine yazılanların boyutunu kestirmek zordur. Ancak, üç güne sığdı-

Gazi ayaklanması, yaşandığı günden itibaren çeşitli tartışmalara/değerlendirmelere konu olmuş; yaklaşım farklılıklarına dayalı bir çeşit saflaşmaya da kaynaklık etmiştir. Gazi'den söz etmek için yıldönümünü beklemeye gerek olmadığını düşündük. Değerlendirmemizin başında, gözden kaçmaması gereken denli vahim olan bir değerlendirmeye, ÖZGÜRLÜK dergisinde çıkan bir yazıya yer verdik.

“ÖZGÜRLÜK” dergisindeki sözkonusu yazıyı okumamış olanları hesaba katarak kısa bir bölümünü aktarıyoruz:

“Evet dostlar, gözlüklerimizi bir kenara bırakıp çıplak gözle görmeye çalışalım. Gazi'de yaşanan direniş değil, katliamdır. Halkın taşına sopasına karşı sıkılan kurşunlardır.

(...)

Gazi gerçeğinde bir yanılsama vardır. Kaosun örgütsüzlüğün sonucu, devrimciler ve halk büyük kayıplar vermiştir. Bunun üzerinden politika yapmaya çalışmak gerçeği görmemektir. (Arkadaşlarımız ders çıkarıyor!... -bn)

(...)

Şu bilinmelidir ki kendiliğinden gelişen tepkinin örgütlü bir tepkiymiş gibi gösterilmesi, bunca kaybın adına direniş denmesi aymazlıktır. (Yazıklar olsun!-bn)

Sloganların ve pankartların, duvar yazıları günlerce TV ve basında gösterilerek bakın, bunlar yasadışı örgütler, burda direnen halk yoktu, bunlar direnen bir grup insan, bunlar anarşist, terörist dendi, deniyor. Haklı zeminler haksız gösterilmek için örgütlenmelerin hatalı tutum ve tavırlarını kullanıyor. (Güneşi balçıkla sıvamaya çalışan TV kanallarını dikkate almak! Çıkarılan ders bu olsa gerek-bn) Hasan Ocak cenazesi buna bir örnektir, meşru bir zeminde haklı nedenlerle yürüyen insanların yüzleri kapalı olması halkın tedirgin olmasına neden olmuştur. (Cümle bozukluklarını düzeltmeden aktarıyoruz-bn)

Devrimciler hayatın her alanında alınları açık yürürler. (Yüzünü kapatmayanların alını açık olur (!)-bn) Devrimci oldukla-

rılan bu deneyim yıllara yayılan öğreticiliğinin olacağını kestirmek hiç de zor olmadı.

Gazi deneyimi göstermiştir ki, halk kitleleri kendi öz deneyimleri ve kendi öz faaliyetleri ile sürece girdiği takdirde başarı grafiğini sürekli yükseltilere çekmektedir.

Ülkemizde yaşanan iç savaş, dünya tarihinin gördüğü en zorlu çatışmalardan biri olacaktır. Bu çatışmaya ancak hazır bulunduğu takdirde zafer adım adım gelecektir. Mücadele, doğası gereği eşitsiz gelişecek ve karşı-devrim zinciri farklı zaman ve biçimlerde kırılacaktır.

Kabına sığmayan bu devrimci dalga belki hazır olmayan koşullarda gündeme geldi. Ama çok şey öğretti. Yarın tekrar aynı biçimde, ne oranda ve hangi sıklıkta gündeme gelme potansiyeli olduğu iyi hesaplanırsa, hazır olunursa bu toprakların nelere gebe olduğu daha iyi anlaşılır.

GAZİ VE SONRASI

Eski bir Çin atasözü "kaplan inine girmeden, kaplan yavrusu tutulmaz" der. Yüzmeyi öğrenmek için ıslanmayı göze almak gerekiyor. Bu bir yöntem sorunudur. "Marksizm-Leninizm hiçbir zaman, bütün doğrular üzerine olan bilgiyi özet halinde vermemiştir. O, yalnızca, pratik yoluyla doğru bilgiye çıkan yolları aşmıştır." (4) Bundan ötesi, uygulamak isteme ve uygulama sorunudur. Her hareket kendine özgü dinamiklere ve yön alımlara sahiptir. Gazi ayaklanması da ortaya çıkışı ve gelişimi açısından bir özgünlük taşımış, yakın geçmişimizde öğreticiliği ile iz bırakmış, onlarca şehit verilmesine rağmen mücadeleye tarihine bir kazanım olarak geçmiştir.

Gazi'nin karşı-devrim cephesinde açtığı gedik giderek büyümüş, devletin zor yöntemlerini uygulamadaki rahatlığına kaynaklık eden üstünlük psikolojisini de tersyüz etmiştir. "İki... Üç... Daha Fazla Gazi" amacı gerçek olmaya, direngen bir ruh hali örgütlü halk kesimleri içinde yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

Diktatörlüğün psikolojik savaş yöntemlerini de kullanarak oluşturduğu sis perdesi dağılmış, gerçekler bilince çıkmıştır. Önümüzdeki dönem -belki daha kanlı ama- umut dolu olacaktır.

Mezarlıkta çalınan ıslık misali gürültüler koparan faşist güçlerin başına gökkubbeyi çalmak sanıldığından daha kolay ve mümkündür. Yeter ki, "Yeni tarz devrimcilik" adına devrimci kabarıklar ve potansiyeller karşısında "dalgakıran" rolü oynamayalım.

NIHAİ ZAFER BİR DİZİ "YENİLGİ" DEN GEÇEREK GERÇEKLEŞECEKTİR

Emekçi halklar mücadele tarihi boyunca kullandıkları silahları öste döverek yaratmışlardır. Her kazanıma bir bedel karşılığı ulaşılmıştır. Bugün de yenilgiyi, kayıp vermeyi, zarara uğramayı göze almadan sadece düzenin önümüze serdiği halı üzerinde oynamaya kalkarsak peşinen kaybetmiş sayılırız.

Uzun süreli mücadele sürecinde düşmanla, tercih edilmeyen zaman ve biçimlerde karşı karşıya gelip yenilgi almak/yara almak doğal karşılanmalıdır. Hele bu, başaramama kanaatini asla beslememelidir. "Kim korkar yenilgiden" deyip, yola devam edenler, tarihte hep öğretici sayfalarda yer almıştır:

"(...) devrim, son zaferin ancak bir dizi 'yenilgi'yle elde edilebileceği -bu da devrimin gelişme yasalarından birisidir- 'savaş'ın tek biçimidir. (...)

Proletarya mücadelesinin son kavgasının tam arifesinde olduğumuz bugün bu yenilgilerin üzerine yerleştik ve içlerinden hiçbirinden vazgeçmeyeceğiz, çünkü her birinden gücümüzün

bir bölümü, aydınlığımızın bir parçasını alıyoruz." (5)

Düşmanın üzerine gittikçe saldırganlaşacağı bir gerçektir. Kayıp vermemek üzere tatlı sulara sığınarak değil, kayıpları zafere giden yolda birer kilometre taşına çevirerek başarıya ulaşabiliriz. Örneğin, Rusya'da gericilik yılları (1907-1910) sonrasında yaşanan atılımında Lena (6) olaylarının hızlandırıcı etkisi düşünülürse, bir kaybın kendi içerisinde aynı zamanda kazanımı da taşıyabileceği görülecektir.

Aynı şekilde, Rus devriminin başlangıcı olarak kabul edilen ve sonraki yıllarda yıl dönümünde kutlama yapılan "kanlı pazar" tarihe, "katledenlerin kaybettiği" pek çok örnekten biri olarak geçmiştir. 1905 Ocak'ında Kışlık Saray'ın önündeki meydana yürüten binlerce işçi, sosyal -demokrat değil; dindar, çar sağdıği insanlardan oluşuyordu. Azizlerin resimleri ile yürüyen, Papaz Gapon'un liderliğindeki bu kitlenin böylesine tarihsel bir sonuca sebep olması devrim süreçlerine etki eden faktörlerdeki yalpaze genişliğini ortaya koyması açısından da öğreticidir.

"Başarısızlık başarının anasıdır" ya da "Bir musibet bin nasihten iyidir" sözleri yanılığında veya yenilgide eleştiren, uyarıcı öğretici bir yanın bulunduğunu ifade etmek için kullanılır. **Düştüğü hatadan ders çıkartma eğilimi taşıyanlar, hataların bağrında taşıdığı özeleştirici öğelerini görebilme eğilim ve yeteneğine de sahiptirler.** İçine düşülen gerçeklikten kaçmak yerine bunun kabul edilmesini aynı zamanda özeleştirinin gerçekleşmesi ve çıkarılacak dersin içselleşmesi anlamına gelir.

(1) ÖZGÜRLÜK, 15 günlük dergi, 1. sayı

(2) Geçmişte, mücadelenin sıcak pratiği içerisinde yaratılmış değerleri peşpeşe sıralamakla yetinmenin Devrimci Yol'culukla ilgisi olmadığını ve değer sömürüşü anlamına geldiğini özellikle Devrimci Yol'cuların bilmesi gerekir.

ÖZGÜRLÜK Dergisi incelendiğinde değerlerin nasıl tüketildiği daha iyi görülecektir. Örneğin 2. sayıdaki orta sayfa okunurken "Tartışma Süreci"nin başlangıcında yayınlanan "Sarı Başları" yazısı ile benzeşen yanlarına ve taşıdığı yöntem karmaşasına dikkat edilebilirse "ÖZGÜRLÜK neyi vaadediyor?" sorusu daha kolay cevaplanabilecektir.

(3) Devrimci örgütlenmeleri büyüklük-küçüklük hesabı yaparak değerlendirme modasına "YENİDEN" çevresinden sonra "ÖZGÜRLÜK" de uyum göstermekte gecikmedi.

Hatırlanıyorsa, Bülent Forta "Solun bugün en büyük örgütü olsanız ne yazar? Bu solun en büyük örgütü. Refah Partisi'nin Gaziosmanpaşa ilçesi kadar etkili değil Türkiye'de" (expres, 25 Şubat 1995) diyerek müthiş (!) bir öngörde bulunmuş ve bu açıklamadan 15-20 gün sonra Gazi halkı Forta'ya gerekli cevabı destansı bir direnişle vermiştir.

(4) Teori ve Pratik, Mao Çenng, s.22

(5) Siyasal Yazılar, Rosa Luxemburg, s.138-139

(6) Burada değinilmekte olan olay, insanlık dışı yaşama ve çalışma koşullarını protesto etmek üzere greve gitmiş bulunan Sibiry'a'daki Lena altın yataklarındaki silahsız işçilerin üzerine 1912 Nisan'ında çarın asker birlikleri tarafından ateş açılması ve işçilerin kitle halinde öldürülmesidir. İşçilere ateş açıldığı haberi bütün ülkeye hızla yayılmış ve bunu protesto etmek üzere toplanmalar ve gösteriler yapılmıştır; bu olayı protesto etmek üzere girişilen bir greve 300 bin kişi katılmıştı. (bkz. 'SOL' KOMÜNİZM-Lenin)

DEVİRİMCİ HAREKET Aylık Siyasal Dergi

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ali Dursun AĞDOĞAN

Adres: Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok. No:6/1 D 4 Çagaloğlu/İST

Hesap No: Ali Dursun AĞDOĞAN İş Bankası Karaköy Şubesi 1028-30000-335071

Abone Yurtiçi Yıllık : 1.000.000.- TL. Abone Yurtdışı Yıllık : 50 DM

Fiyatı : 150.000.- TL

Ofset Hazırlık : Ajans D (0212) 528 64 64 Baskı : Ceylan Matbaacılık (0212) 517 00 81

